

GLASNIK

SREČNO 2022

OBČINA
DIVAČA

VREMŠČICA

DRAGE BRALKE, DRAGI BRALCI,

Tudi v letu, ki se izteka, smo se spopadali z epidemijo koronavirusa in se soočali s težavami, ki jih do sedaj nismo poznali in jih nismo bili navajeni. Zaradi širitve koronavirusa smo morali korenito spremeniti svoja življenja in naše navade. Spoznali smo, da smo odvisni drug od drugega, da moramo sodelovati in drug drugemu pomagati. V teh za vse nas težkih časih je še kako pomembno, da smo solidarni drug do drugega, da se spoštujemo.

Pomagamo si tako, da skrbimo zase in za druge, da smo, kolikor je mogoče, človeško prijazni v vseh okoliščinah. Tovrstna kriza preizkuša človeški značaj. V teh razmerah moramo vsak zase in vsi skupaj pokazati v sebi najboljše in najplemenitejše vrline, kot so pogum, srčnost in solidarnost.

V zadnjem letu so vsi naporu občine usmerjeni v obvladovanje nastalih razmer, spremljanje navodil države in njihovo posredovanje občanom.

Kljub dejstvu, da je epidemija naša življenja postavila na glavo, lahko ob koncu leta vseeno rečemo, da smo prav zaradi nje naredili mnogo dobrega.

Predvsem smo sprejeli izziv, da smo se aktivno soočili s nastalo situacijo in reagirali v najboljši možni meri, četudi nepripravljeni.

Letos vas nagovarjam z velikim optimizmom, da bo v prihodnjem letu boljše, da bomo premagali epidemijo in zaživeli brez omejitev. Verjamem, da bomo tudi to bitko zmagali.

Tudi ko bomo enkrat premagali neposredno nevarnost virusa, se bomo soočili z njegovimi posledicami. S takim izzivom se še nismo soočali, zato bo treba marsikatero aktivnost premisliti na novo. To bo od vseh nas terjalo znanje, izkušnje, odločnost, modrost, predvsem pa medsebojno spoštovanje in razumevanje. Za vsa naša ravnanja pa bo potrebna mirnost in razsodnost. Odgovornost zase in za skupnost sta v teh trenutkih in v bodoče odločilnega pomena.

Pandemija koronavirusa je spremenila svet in tudi življenje v naši občini. Že danes je marsikaj drugače, kot smo bili

navajeni, in jutri bo ta razlika še večja. Časa krize ni mogoče izmeriti, če bomo vsi storili vse, kar je treba, bomo to nevarnost prav gotovo premagali in nekoč normalno živeli.

Iztekajoče se leto je posebej preizkušalo našo človeško potrpežljivost. Bodimo še naprej strpni in sočutni. Slovenci imamo toliko razlogov, da med sabo najdemo navdih. Tudi v najtežjih trenutkih nas razveseljujejo naši športniki, znanstveniki in drugi junaki s svojimi svetovnimi podvigi ter neverjetna solidarnost naših ljudi.

Končno vidimo ciljno črto. Skupaj gremo proti njej. Skupaj jo bomo tudi prestopili. Morda bomo morali prav pred koncem dati vse od sebe, a naposled bomo uspeli. Ne smemo se vdati malodušju. Bodimo prizanesljivi, pazimo drug na drugega, spodbujajmo se. Skupaj bomo zmogli, okrevali in na novo zaživeli.

Alenka Štruel Dovgan,
županja

Spoštovane občanke, spoštovani občani,

*decembrski nasmehi naj prinašajo vam iskre v oči,
naj toplina ognja vas ogreje in naj veselijo vas praznične luči.
Staro leto čas s koledarja odganja, novo bliža se in vsak o sreči,
razumevanju in uspehih zdaj upajoče sanja.*

*Naj vaše sanje postanejo jutri resnica,
veselje in zadovoljstvo pa širno na nebu kot ptica.
Želim vam ljubezni in zdravja, cvetijo naj polja,
naj novo leto prežene težave, dvome, skrbi,
vsakega spremlja prešerna naj volja.*

*Naj glas srca najboljše želje vpije do neba!
Želim Vam srečne, mirne in naklonjene božične praznike,
v novem letu 2022 pa čim več veselih trenutkov brez omejitev,
zasebnih in poslovnih uspehov, pozitivne energije in prijaznih misli.*

Alenka Štruel Dovgan,
Županja

Naslednji Glasnik bo izšel marca 2022.

Prispevke zanj zbiramo na e-pošto: glasnik@divaca.net do 10. februarja 2022.

Fotografije neustrezne kakovosti ne bodo objavljene. Objave v glasilu Glasnik se ne honorirajo.

Na <http://www.divaca.si> kliknite na **GLASNIK** in si na vrhu oglejte **navodila za objavo člankov**.

Starejše številke Glasnika si lahko ogledate na spletni strani: <https://www.divaca.si/objave/63>.

GLASNIK OBČINE DIVAČA december 2021, letnik 27, številka 5

Izdajatelj in založnik: Občina Divača; Uredniški odbor: dr. Jana Volk (odgovorna urednica), Nataša Adam, Romana Derencin, Barbara Race Krašovec, Jožica Planinc.; Lektoriranje: Maša Rolih, Oblikovanje: Lucija Klanac (Tiskarna Mljač); Tisk: Tiskarna Mljač Divača;

Naklada: 1900 izvodov

Uredništvo ne odgovarja za avtorstvo člankov in fotografij.

Avtor fotografije na naslovnici: Vojko Franetič, Vremščica.

REKONSTRUKCIJA MITNICE V SENOŽEČAH

Dne 17. 2. 1989 je v Senožečah potekala javna tribuna pod vodstvom pokojnega zgodovinarja Ervina Dolenca. Po burni debati o zgodovinski stavbni dediščini v Senožečah so sprejeli sklepe, da je treba nujno ustaviti propadajočo kulturno dediščino kraja. Sprejet je bil naslednji sklep: »Stavbo Mitnice je treba sanirati, saj grozi, da se bo v kratkem podrla« (vir: SILA SPOMINA, str. 484).

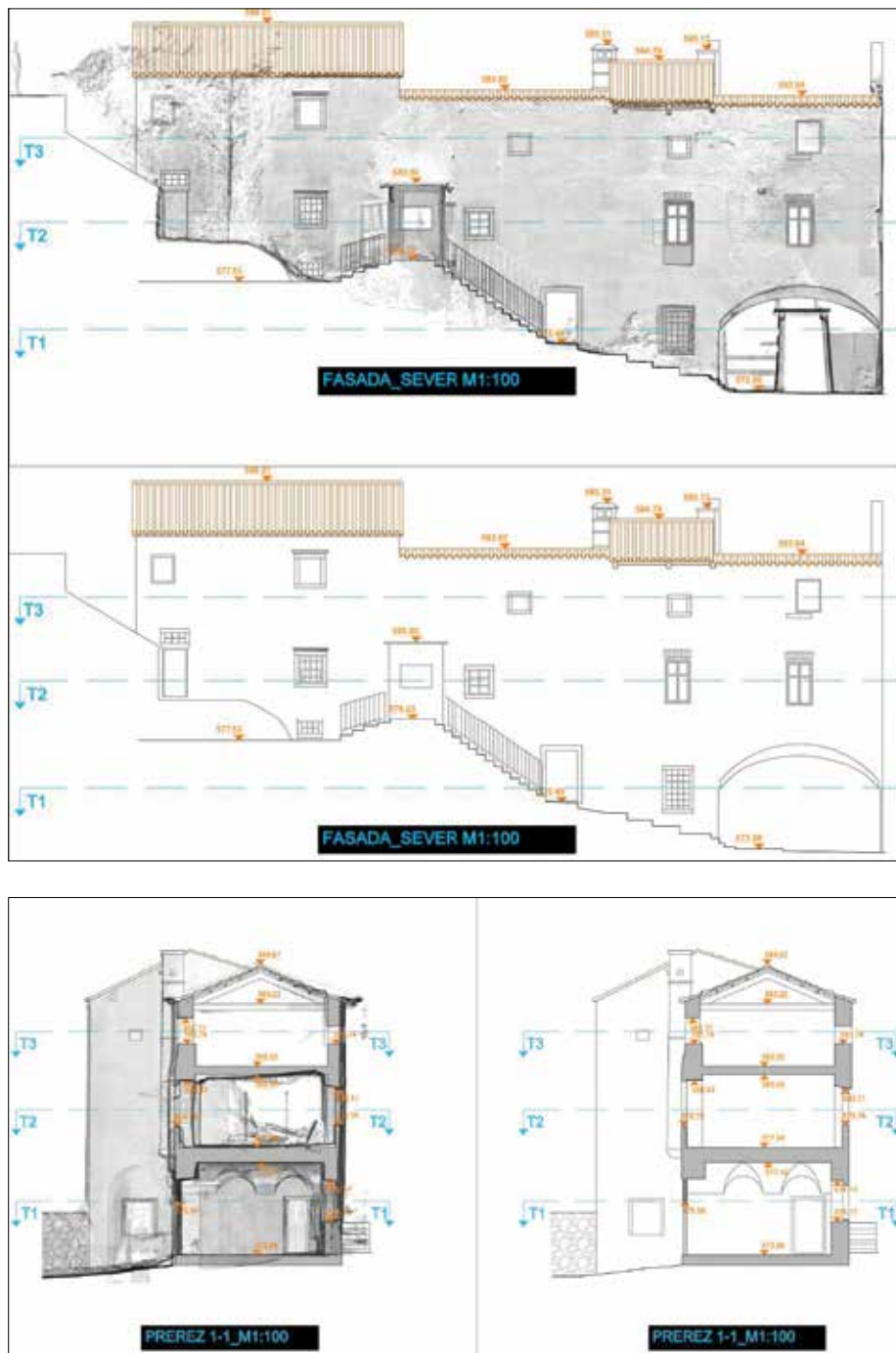
V letu 2018 je Mitnico s sredstvi občine Divača odkupila KS Senožeče. Leta 2019 je bilo izvedeno čiščenje objekta in zaščita kamnitih zidov, leta 2020 je bilo izvedeno lasersko skeniranje objekta, na osnovi katerega sedaj poteka projekt za izvedbo njene rekonstrukcije.

Oktobra 2020 so pod mentorstvom učiteljic Tine Babuder in Nataše Adam ob svetovnem dnevu habitata, ob katerem je Center arhitekture Slovenije pripravil vseslovenski natečaj na temo Mitnice, ustvarjali učenci PŠ Senožeče. Na natečaju so z likovnimi deli domače Mitnice prejeli eno izmed štirih prvih nagrad.

Dne 21. 5. 2021 je bil v KS Senožeče 1. usklajevalni sestanek za sanacijo kulturnega spomenika z namenom določitve vsebine saniranega objekta in predstavitev možnih vidikov financiranja izvedbe sanacije. Usklajevalnega sestanka so se udeležili predstavniki KS Senožeče, Občine Divača, izbrani projektant, zunanja sodelavka za pripravo razpisne dokumentacije in vloge za črpanje sredstev, predstavnica Univerze na Primorskem ter predstavniki lokalnega kulturnega društva. Po zelo konstruktivni debati smo prišli do soglasnega zaključka, da bo namembnost saniranega objekta Mitnice »Furmanski muzej v Mitnici«.

Furmanski muzej bo združeval naslednje sklope:

- Notranji furmanski muzej v stavbah Mitnice,
- odprti muzej v povezavi z ekoturizmom,
- »Furmanska gostilna« v stavbah Mitnice.

3D dokumentiranje kulturno zaščenega objekta Mitnica v Senožečah (Vir: Vitrum laser inženiring, d. o. o.)

KS Senožeče namerava v letu 2021 oddati vlogo za pridobitev nepovratnih sredstev iz Sklada za okrevanje.

Zgodba reševanja mitnice ima precej dolgo brado, zato vas v imenu vseh prebivalcev Senožeč prosimo za pomoč in sodelovanje. Žalostno in hkrati poučno pri tej zgodbi je opozorilo naših otrok na propad edinstvene kulturne dediščine našega kraja.

Svetnikom občine Divača se v imenu KS Senožeče zahvaljujemo za potrditve sredstev iz proračuna občine Divača za izdelavo projektne dokumentacije v letu 2021, apeliramo pa tudi na prihodnje razumevanje pri vaših bodočih odločitvah v zvezi s sanacijo naše Mitnice.

David Škapin,
KS Senožeče

SENOŽEČE V LETU 2021 – NASELJE Z DUŠO IN IDENTITETO

Preteklega ni več, a v duši Senožčanov živi spomin, iz katerega jemljejo. Mitnica, pivovarna, tekstilna tovarna so imele velik vpliv na napredek kraja in okolice. – Podoba starega dela naselja, zgodovinsko jedro stavbne kulture naselja, ki je vrednota, se zaradi dvigovanja bivanjske kakovosti in privlačnosti spreminja in prenavlja. – Domača hišna imena so dragocenost, ki jo Senožčani negujejo še dandanes. – Prebuja se sedanost: običajni ljudje, običajne stvari, običajni trenutki v neobičajnem epidemičnem koron času leta 2021. A če so zmogli predniki, tudi oni so bili izpostavljeni epidemijam (kugi, koleri, črnim kozam, ...) in posledično karantenam, izolaciji, ko je država posegala v življenje prebivalcev s strogimi pravili, bomo zmogli tudi danes. – A kljub že drugemu letu epidemije nalezljive bolezni covid-19 in ukrepom za preprečevanje okužb življenje sili v starem trškem jedru Senožč v razvoj: kontinuirano prenovo domačij in sprememb namembnosti, obnovo obeh vaških trgov, mladi drevoredi, pločniki, parkirišča, novi avtobusni postajališči, informacijske table, ... – V skrivališču kolektivnega senožškega spomina je namreč zapisano, da, kaj ni več, kar je prej bilo, in da kaj je, kar prej ni bilo. – Senožčani današnjega časa izražajo neomajno notranjo čvrstost, da negujejo vse, kar jim daje veselje, moč in navdih. Preteklost se tu izpodriva s sedanostjo in prihodnostjo.

SENOŽEČE – OAZA ZELENJA IN IZREDNO ČISTEGA ZRAKA

Pogovor z gozdarjem Marjanom Tomažičem (Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Sežana, Revir Senožče), Senožče, 4. 10. 2021.

MARJAN TOMAŽIČ ima svoj dom v Vipavi, veliko časa pa preživi v Senožčah, saj je poleg službe tudi član lovske družine Senožče. V sedanji gozdarski pisarni v prostorih krajevne stavbe uraduje že 30 let. Ko je leta 1982 nastopil službo, je najprej imel pisarno v prostorih nekdanje mlekarne. Njegova prva stranka, ki ji je odkazal drva, je bil Frúmov. Odtlej so se zvrstile že tri generacije Senožčev in vse pozna, celo po domačih hišnih imenih. Razume se z domačini, rad z njimi pokramlja.

»Senožče so oaza zelenja,« pove gozdar Marjan in našteva: »Senožška brda so flišnati grički z obiljem vode, veliko potočki, ki se izlivajo v Senožški potok. Tu je veliko zalog pitne vode. Lastniki so s Senožškega, nekaj pa tudi država. Po vojni so namreč nekateri lastniki podarili državi zemljo, da bi lahko prejeli otroški dodatek, samo da so se znebili gozda (okoli leta 1960).« Omenil je tudi izvir Curk, okrog katerega so bile nasajene smreke, ki pa jih je prizadel žled, kasneje uničil lubadar in sedaj raste tod bukev in javor. Omenil je izvir potoka Bærzovec, pa gozd na hribčku Smolevec, pa dolino Smolevo, hrib Matičnik z zaraščeno gmajno, Veliki in Mali Ajdovec poraščen z gozdom, gozdnati Oševnik, pa proti Vremščici Grišce, Kurja polja in Dobravšni vrh zaraščena z brinjem.

»Več kot pol Senožčanov je lastnikov

gozdov, a veliko od teh jih sami več ne delajo drv iz več razlogov: ker so gozdovi težje dostopni (strmine), ker je delo nevarno, nimajo pa tudi ustreznega orodja – pa jim drva naredijo drugi.« pove gozdar Marjan in nadaljuje: »Veliko sečnje gre za drva. Domačini kurijo na drva, ker je kurjava z nafto dražja. Tudi odkupovalcev lesa (hlodovine in drv) je veliko. V Senožčah izvajata spravilo in odkup domačina Ferfila s. p.«

Senožčani so zelo navezani na gozd. Znajo ga ceniti od nekdanj, ne samo s finančne plati, ampak skrbijo, da se ohranja z nego in čiščenjem. Marjan Tomšič je izpostavil najbolj skrbne lastnike v preteklosti in sedanjoti: Jožeta Medena Mêteževga, enega največjih lastnikov na Senožškem, ki je skrbel za pomlajevanje gozda in je čistil poti; Ivana Ceka Liznovega, ki je bil manjši posestnik, a je vzorno skrbel za gozd,

svoj in od drugih: očiščeval je kaluže, da so živali lahko pile, čistil kolovoze, samoiniciativno je čistil tudi Senožeški bajer (mulj). Današnji vzorni lastniki gozda so: Metod Može in njegov oče ter brata Ferfila, pedantna pri čiščenju sta tudi Škupnikova Alojz in Jerko. – Ampak med Snuzejci še dandanes slišiš ob priložnostih, ko se ob nalivih zamaši kak kanal, in ni očiščen. »Eh, Ceka ni več! Ni ga čez Ceka.«

»V Senožečah je tudi izredno čist zrak, ker je zaradi gozdnatosti večja absorpcija mikrodelcev izpušnih plinov od prometa skozi Senožeče in tudi zaradi prevetrenosti področja,« poudari Tomažič. »Včasih pa vreme zna biti na Senožeškem zoprno.« In izpostavi tipično mrazišče, dolino Jelenje, za katero pravi, da samo v juliju tam ni slane. Na Senožeško se megla zlije iz Vipavske doline. Še več megle je prinesla avtocesta.

Gozdar Marjan Tomažič je tudi soavtor gozdne učne poti Djestence in kot skrbnik ter vodnik pove, da so letos na trenutno najvišji točki učne poti očistili in prebarvali mize, v prihodnje pa nameravajo pot Djestenc speljati na vrh Stari grad in urediti razgledišče. Načrtujejo pa tudi obnovo označevalnih tabel.

V času epidemije sta gozdna učna pot Djestence in Vremščica namreč zelo obiskovani. Prihajajo pohodniki iz vseh krajev Slovenije in tudi domačini.

Toliko srčnosti in ljubezni, topline in nežnočutja, skrbi in iskrene navezanosti na senožeško zelenje je v najinem pogovoru izrazil gozdar Marjan! – pa najsi je tekla beseda o gozdu ali posa-

Zgornja Fontana, drevored javorja. (Foto JP: 13. 9. 2021.)

meznem drevesu osamelcu na travniku ali o starih vrstah sadnega drevja, hruški-tepki ali češpovem drevesu na zaraščenem travniku. – Pohvalil je nasad mladega drevoreda javorja ob Zgornji Fontani, novonasajeni lipov drevored ob avtobusnem postajališču, drevored platan ob CIMOSU in poučil: »Vsaka vrsta dreves ne raste ob asfaltu. Drevje mora dihati. Ob cesti proti Sežani so se akacije posušile.« Tudi sicer gozdarji izobražujejo, zlasti mlade za varno delo v gozdu, sodelujejo z gasilci in lovci.

Gozd si zasluži, da ga spoštujemo kot naravno dediščino, saj kot pravi čuječi gozdar Marjan Tomažič: »Toliko vsega nam nudi: mir, v njem dihaš z naravo, opazuješ rastline in živali, tu je čist zrak, tu je zavetje, tu je varno – v gozdu se spočiješ.«

KULTURNA DEDIŠČINA KREPI IDENTITETO

Senožeška mitnica (šranga) – dvonadstropni vhodni stolp v trg z obokanim širokim prehodom z ohranjenima kamnitima obokoma.

SENOŽEŠKA MITNICA

Odkar obstoja Občina Divača, je prisotna želja obnoviti senožeško mitnico iz začetka 13. stoletja, ki je tržcu nekoč dajala življenjski utrip, pa je danes skupaj z nekdanjim trškim obzidjem zgolj samo še kulisa brez duše. In še huje: praznijo se tudi domačije neposredno ob mitnici, saj je stavba mrtva že nekaj let, odkar v njej več ni stanovalcev Bugrovih. Kljub temu, da so prehod, podvelb, zavarovali za mimoidoče, pa je še vedno nevarna. Nase opozarja z

glasno tišino, ta dragoceni dediščinski dragulj v senožeškem vaškem jedru, vraščen v zaraščeno nekdanje trško obzidje in med izpraznjene domačije.

16. 6. 2020 – sprejet sklep občinskega sveta o sanaciji senožeške mitnice.

Iz Zaključnega računa Proračuna Občine Divača za leto 2020. Posebni del:

Mitnica Senožče – Študije o izvedljivosti projektov, projektna dokumentacija, nadzor in investicijski inženiring: plan 7000 evrov, realizacija: 3787 evrov.

Nekdanje Jančarjeve hiše iz 18. stoletja v Senožčah ni več, le spomeniški ostanki njenega pročelja s kamnoseškimi detajli na portonu pričajo o njeni nekdanji mogočnosti. Tudi razkošnih stavb – dvorca plemiške družine Garzarolli in Dejakove hiše z varilnico piva ni več, ni več graščine Porzia. Od nekdanj mogočnih zgodovinskih stavb lahko še vedno občudujemo mitnico, stavbo nekdanje šole, cerkev sv. Jerneja in Adrio. Je zob časa namesto nas odbral te dragulje iz preteklosti kot lokalno identiteto, da jih bomo z obnovo priporočili prihodnosti?

NABOR DOMAČIH HIŠNIH IMEN V SENOŽEČAH

V Senožčah so domača hišna imena, senožeška nesnovna dediščina, še živo v rabi za ločevanje vaščanov med seboj in za razpoznavanje hiš na vasi, so bolj povedna od hišnih števil, po katerih, kot pravijo domačini, »se še poštar ne znajde«. Za urbano-ruralne Senožče so po ustnem izročilu ohranjena hišna imena, ki jih Senožčani s ponosom negujejo, posebna dragocenost. Zapisana so tudi v župnijskih knjigah po letu 1753 pod kategorijo »namen vulgare«, ko je bil župnijam poverjen popis prebivalstva in so ga opravljali duhovniki. Pri naboru spodnjih snužejskih domačih hišnih imen sta sodelovala informatorja Vesna Pavlovčič in Alojz Pavlovčič.

Bógnarjevi, Búgrovi*, Cájnarjevi, Čebelárjevi*, Čičevi, Dejákov*, Džóvetovi, Fr̄nckovi*, Frúmovi*, Grbanovi*, Hlébčevi*, Jernéjevi, Jerínovi, Járakovi, Jørebíčkovi, Jézevi, Kjêmpovi, Kováčevi, Krébeljnovi, Krístalnovi, Krmavi, Krnélovi, Korítnikov, Košánče–

vi, Králjevi*, Kotlárjevi, Kznárjevi, Križájevi, Líznavi, Lončárjevi, Máčkarjevi*, Maránikovi*, Mlékarjevi*, Mêhcavi, Mejákov, Mêteževi, Morávc, Mrkúzlovi, Múšič*, Orážmovi, Paseljónovi*, Pírnarjevi*, Puotarjevi, Skótovi, Sótlarjevi, Škúpnikov, Šrángarjevi, Štíhovi, Štífetovi, Špetičevi, Šuónavi*, Švigljevi, Tumrlétovi, Tiêhentovi, Tončkovi*, Tomáževi, Túmščevi*, Zavítovi.

ŽUPNIJSKA CERKEV SVETEGA JERNEJA

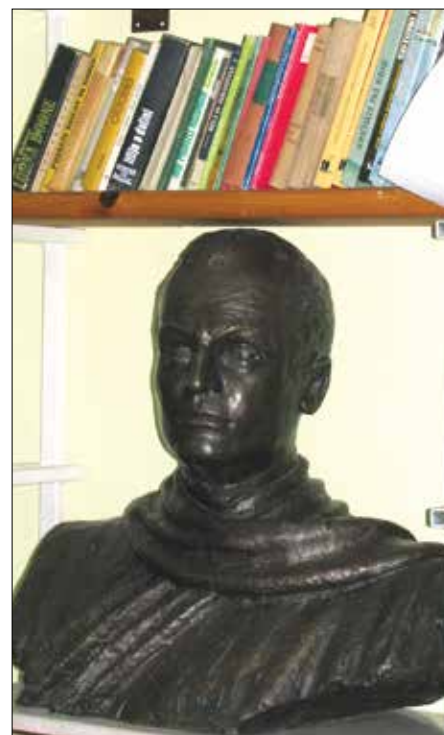
Od cerkve sv. Jerneja se odpira razgled na sprotro stran naselja Senožče. Foto JP, 15. 7. 2021.

Do cerkve sv. Jerneja iz 17. stoletja vodi pot z lipovim drevoredom čez

Dejakov mavzolej

mostiček čez Senožški potok. Ob robu zelenice ob cerkvi najprej presejneti mogočna lipa, 17 metrov visoka in z obsegom 590 centimetrov, nekoliko više pa Dejakov mavzolej, ki je skorajda brez strehe. Še vedno. Prav bi bilo, da prednike počastimo za njihova dobra dela. Dejaki so bili domačini, ki so leta 1820 ustanovili pivovarno. Anton Dejak, roj. 1833 v Senožčah, je bil velik domoljub in človekoljub, vzpodbujal je ledeništvu-izdelavo ledu in v teh krajih so se takrat razcvetele ledenice. Čeprav je umrl v Hrpeljah leta 1887, je pokopan v Senožčah, ker je bila to njegova želja.

Župnik Janez Vilhar (1892–1963), pravi primorski Čedermac, je kmalu po prihodu v Senožče leta 1922 prepoznal željo oblasti po poitalijančevanju in raznarodovanju. Ker ni hotel poučevati v italijanskem jeziku, je bil leta 1940 interniran v južno Italijo. Ko se je po vojni vrnil v Senožče leta 1945, je opazil nenaklonjenost oblasti do Cerkve. Kip Janeza Vilharja, senožeškega župnika, v letih od 1922 do 1962, so Senožčani naročili leta 2002 in pol tudi plačali. Izdelan je bil po predlogi akademskega slikarja Marjana Keršiča (1920–2003). Občina Divača ga je odkupila v vrednosti 1830,00 evrov leta 2017. Začasno je doprsni kip razstavljen na ogled v senožeški vaški knjižnici, kar na knjižni polici med knjigami.

Skoraj dve desetletji (od leta 2002) že skrbi župnik **PAVEL KODELJA** za duhovno življenje v župniji Senožče. Vključuje se v družbeno življenje Senožč in širše. Je pristojen za koordinacijo in razvoj cerkvenega petja v Kraški dekaniji. Pesem, ki jo lahko poslušamo v izvedbi glasbenikov Bo-

ruta Skočirja, Petre Curk in Pavla Kodelje (frulica) na posnetku z Večerov sodobne krščanske glasbe, boža srce.

Nataša Adam, članica MePZ Senožeče in organizatorica kulturnih prireditelj, je dne, 7. 11. 2021, zapisala naslednje:

»Župnik Pavel Kodelja je zelo bolan. Vaščani ga pogrešamo, saj je med nas vedno trosil dobro voljo in pozitivno energijo. Neomajno je predan svoji avtorski glasbi. Njegove tako zelo iskrene pesmi se dotaknejo vsakogar, ki jih posluša, še bolj pa tistih, ki jih skupaj z njim zapojemo. Najpogosteje v času božičnih praznikov. Skozi petje s Pavlom pevci iščemo globlje resnice božične skrivnosti. Njegova glasba se vedno dotakne naših misli in čustev.

Še posebej izpostavljam njegov pristop do sovaščanov, vernih in neverujočih, posebno ko nam je hudo. Opozarja nas, da je treba ustaviti konje, ko se gre za zdravje in življenje. Povsod je dobrodošel. In svojih vrat niti sam ne zapira. Marsikoga je na poročnem slavlju razveselil s svojo kitaro, na piščal je zaigral tudi na Pastirskih igrah, poklonil se je spominu mrtvim na komemorativnih svečanostih, zapel je ob prazniku KS v Dolenji vasi, ... Ceni in spoštuje prav vse ljudi. Čutiti nam da, da smo vsi njegovi in da nas blagoslavlja. Senožejci priznavamo, da nismo popolni verniki. A pod Pavlovo dirigentsko paličico hodimo z veseljem po začrtani poti. On nam nikoli ne nameni besed kritike, ne verujočim

Senožeče, Spodnja Fontana, župnišče. (Foto: JP, 15. 7. 2021.)

in niti neverujočim. Vedno se trudi za blagor vseh. Sodeluje v vseh društvih, kamor ga povabimo, in nikoli ne išče izgovorov v tem, da se česa ne da.

Zelo si želi priti nazaj v župnišče.«

Nataši Adam je **župnik Pavel Kodelja** dne, 7. 11. 2021, o duhovnem življenju današnjih Snužejev izjavil: »Veš kaj, Nataša, sem se strinjal z Vilharjevim zapisom o verskem življenju Snužejev, ko sem postal vaš župnik. Me pa sedaj veseli, oziroma tolaži, da se Senožejci nič več ne razlikujete od ostalih Slovencev. Po celi Sloveniji je sedaj tako, da je spoštovanje do vere in verskih objektov upadlo. Živimo v težkih časih.«

ČE GREŠ »POV(A)SI« ...ALI KO PRIDEJO K TEBI V VAS ...JE PRIJETNO

V župnijske kronike so župniki zapisovali pomembne dogodke, ki so se zgodili v vasi.

ELENA FRANETIČ, zgodovinarica, rojena 1993, živi v Senadolah na domačiji z domačim hišnim imenom Bajtarijevi.

V rokah je imela štiri zvezke senožeške župnijske kronike, ki ji jo je dal na vpogled senožeški župnik Pavel Kodelja. Svoje raziskovalne izsledke je objavila v magistrski nalogi z naslovom *Snužejci kukr je župnik zapisou* (2019). V publikaciji je predstavljena zgodovina Senožeč, kot so jo zapisali senožeški duhovniki. Na vprašanje, kaj jo je v senožeški kroniki najbolj nagovorilo, je Elena odgovorila: »Zapisovanje se je razlikovalo od duhovnika do duhovnika. Zelo skromen z besedami je bil župnik Janez Vilhar, a so me presenetile nekatere njegove nenavadne, a zelo povedne besedne zveze, njegov način izražanja. Primer: govorca na nekem shodu je označil takole: *Govoril je in je lagal* ...

Od zgodovinskih stavb izpostavlja Elena Franetič prav senožeško mitnico, saj se je zaradi nje začel razvoj Senožeč in več stoletij je prinašala kraju dohodek. Sicer pa je Elena Franetič tudi avtorica didaktičnega prispevka *Senožeče skozi stoletja – Zgodovinska učna pot po vasi Senožeče*, v katerem predstavlja enega izmed načinov, kako učen-

cem približati zgodovino domačega kraja, da učenci spoznajo, da lahko tudi v svojem lokalnem okolju najdejo kulturnozgodovinsko dediščino. V članku, objavljenem v publikaciji *Prispevki k didaktiki zgodovine* (2018, XVI-1), avtorica izpostavi zgodovinske točke: Stari grad, Mitnico, Spodnji grad, Cesto skozi vas, Stavbo Adria.

ALOJZ PAVLOVČIČ, ŠKUPNIKOV iz Senožeč, roj. 1947, je vključen v senožeško lovsko družino, poje (bas) v Mešanem pevskem zboru Senožeče, ki ga vodi zborovodkinja Ada Škamperle od leta 1998.

Citat zapisa senožeškega župnika (1955) Janeza Vilharja iz magistrskega dela Elene Franetič: *Versko življenje je zanemarjeno, ... ljudje nimajo spoštovanja do vere ...* je Alojz Škupnikov takole komentiral: »Tudi jaz sem po vojni obiskoval verouk pri župniku Janezu Vilharju. Prav je zapisal, ampak je danes še slabše. V Senožečah je veliko priseljencev, ljudi drugih ver in navad, tudi Kitajci, ki so lastniki zgodovinske stavbe Adria, in Rusi v zgodovinski stavbi nekdanje šole.« – »Sedanji župnik Pavel Kodelja se je lepo vključil v senožeško skupnost,« je dodala Elena Franetič in nadaljevala: »njegove svete maše so sodobne in zanimive z veliko glasbe. V pridige vplete življenjske zgodbe. Tudi pri nauku smo veliko peli. Sedaj vlada v Senožečah bolj liberalen duh. Senožeška cerkev sv. Jerneja je ob svetih mašah ob praznikih, posebno za vaško opasilo (24. avgusta), sicer polna, drugače pa prisostvuje obredu le malo ljudi.« Alojz še doda: »Še plesa, ki je v mojem otroštvu za opasilo združeval vaščane, ni več. Je pa še vedno druženje ob zakuski po sveti maši.«

Tudi VESNA PAVLOVČIČ, ŠKUPNIKOVA iz Senožeč, rojena 1972, se rada spominja svojega otroštva v starem jedru Senožeč. Pogosto je obiskovala sovaščanko Ančko Kovačevo, ki je bila posebna. Živela je sama, hodila je delat v Trst in od tam vedno prinesla kaj dobrega, kar je rada podelila. Va-

ški otroci so pri njej pokramljali, pojedli dva piškota, dobili bonbon in veselo odšli domov. Vesna se spominja tudi zimskih radosti, ko so se otroci zbrali na strmini v Zidancu ter se tam sankali in smučali.

V spominu pa ji je ostala vaška vaga, ki so jo v njenem otroštvu še uporabljali, da so stehali kakega junca.

Vesna Pavlovič, sicer delavka divaške občinske uprave, višja svetovalka za finance, je poudarila, da je nesprejemljivo, da se je dejavnost pošte v Senožečah prenesla na bencinsko črpalko, nesprejemljivo je prepletanje teh dveh dejavnosti.

V Senožečah v letu 2021 nimajo več pošte in tudi nimajo več bankomata. Zdravstvena postaja v Senožečah zaradi pandemije koronavirusa ne deluje, na kar opozarja obvestilo na vratih z naslednjo vsebino: da zaradi trenutnih razmer delajo v Zdravstvenem domu v Sežani namesto v Senožečah ob ponedeljkih od 13. do 16. ure in ob sredah od 16. do 19. ure.

Pač pa so vseskozi aktivni člani senožeškega prostovoljskega gasilskega društva s tradicijo iz 19. stoletja, ki izvaja hitre protipožarne intervencije ter druge humanitarne pomoči v domačem kraju in okolici, skrbi za požarno varnost v gozdu, tudi izobražujejo s področja gasilstva mlade v vrtcih in šolah.

PREOBRAZBA SENOŽEČ

Če se zgodovina združi s sedanostjo, se posledično zgodi preobrazba. Še so v Senožečah prazne hiše, izpraznjeni domovi in hiše brez stanovalcev, posebno v starem jedru vasi. A se kontinuirano dogaja tudi prenova, vnašanje novega za prijetnejše in privlačnejše bivanje. Svoj kmečki videz so Senožeče začele izgubljati že v 19. stoletju (pivovarna, lesna trgovina). Konec 20. stoletja je Senožejec Ervin Dolenc, zgodovinar in filozof, takole videl svoj rojstni kraj: »Konec 80-tih let 20. stoletja ... v času mojega kratkega življenja je osrednja krajevna os ob glavni cesti povsem spremenila svoje staro skladno podobo in mimoidočim kaže le še razbit in vse bolj pust obraz. ...« (V Ervinovem

času so rušili-odstranili zgodovinske stavbe: graščino Porzia, ostanke pivovarne, stavbo prve pošte, ...)

In kako je danes?

V začetku 21. stoletja Senožeče dobivajo urbani videz z opuščanjem kmetijskih del in živine (le še maloštevilni lastniki goveda so v vasi: Meteževi, Cajnarjevi, Tehentovi, Jerin). Nekateri so gospodarski del domačije porušili in zgradili novo stanovanjsko hišo, drugi lastniki pa so celotno staro domačijo spremenili v pomožne prostore za hrambo orodja ali v delavnico, vrtno uto, ... in v bližini zgradili nov stanovanjski objekt, ali pa gospodarski del domačije spremenili v garažo.

Pred staro Šrangarjevo domačijo (Senožeče, hišna številka 135) je njen lastnik BOJAN HITI ŠRANGARJEV, ki sicer živi v novi stanovanjski hiši čez ulico (Senožeče, hišna številka 87), povedal: »Zgornji fontani rečemo domačini Pär kali. Redki v Senožečah vzrejamo živino. Ko sem bil star pet let, je oče kupil Šrangarjevo domačijo, ki se drži župnišča. To staro domačijo še vedno vzdržujem. V njej imam živali: ovce in dva repa (govedo), orodje, kmetijsko mehanizacijo. Kmetujem pomalem, bolj za lastno uporabo in sina, ki živi v Ljubljani. Trenutno so ovce v Dolenji vasi na paši. Letos je suša, jim dovažam seno.«

Osrednja os naselja Senožeče ob cesti Ljubljana–Koper privzema vedno bolj urejeno urbano podobo.

Lastniki s Kitajske so nekoliko obnovili stavbo Adria, ob tovarni CIMOS se razteza mlad drevored platan, na mestu nekdanjih razpadajočih podrtij, sicer zgodovinsko pomembnih, ki so jih odstranili, lepša sedaj sodobno avtobusno postajališče, ob njem pa se razteza mlad lipov drevored. Na drugi strani ceste pa življenjski utrip daje market Kea, saj se tu stekajo in tkejo vsakodnevne družabne poti Snužejcev. K živahnosti tega dela naselja pripomorejo tudi urejena parkirišča, kjer lahko varno parkirajo tudi obiskovalci Senožeč, zlasti množično prihajajo ljubitelji narave iz bližnje okolice in vse Slovenije, pohodniki na Vremščico in po učni poti Djestence. Pogled privlači obnovljena zgodovinska stavba nekdanje šole z lepo železno ograjo, ki so jo lastniki obnovili. Veličasen je tudi senožeški pomnik ob stavbi nekdanje osnovne šole, ki je vzoren poklon Senožejcev padlim v drugi svetovni vojni. K urejenemu videzu in k varnosti pripomorejo tudi na novo zgrajeni pločniki ob glavni cesti in informacijske table ter niz stanovanjskih blokov. Le Pirnarjeva vila nasproti stavbe Adria, zaraščena, odeta v rastlinje, skrivnostno zakrita kot kaka zakleta kraljična v svoji lepoti vabi, da jo lastnik obudi, obnovi.

V centru naselja ob glavni cesti skozi Senožeče: sodobno avtobusno postajališče, market Kea, zgodovinska stavba nekdanje šole, ob nje atrij pomnika NOB v njem tudi doprsni kip Pepce Čehovin Tatjana s senožeške domačije Jerinovič (1921–1943).

Senožečanki sosedi Lidja Cerkvenik (desno) ter mama Danila Škrinjarja Krnelovega (št. 57) sta po dopoldanskih opravkih z vrha vasi prišli v center, ena v trgovino Kea, druga pa na obisk v stanovanjski blok. Na drugi strani ceste je zgodovinska stavba Adria, ki je bila zgrajena leta 1912 in je v njej najprej delovalo okrajno sodišče, v letih 1946 do 1964 je služila kot zdravilišče za tuberkulozo, nato so v njej odprli restavracijo, obnovili so jo lastniki s Kitajske. (Foto JP: 15. 7. 2021.)

Na spodnjem vaškem trgu/Spodnji Fontani pri kamnitih koritih z zdravo pitno vodo je v strnjem nizu hiš poleg slaščičarstva Babuška tudi javni vaški objekt, v katerem so prostori Krajevne skupnosti Senožeče, gozdarski urad, sedež KUD Pepca Čehovin Tatjana in vaška knjižnica. Po

besedah **predsednika KS Senožeče Davida Škapina** knjižnica ta hip sicer »miruje«, a bi si želeli, da bi delovala.

Kako speljati knjižnično dejavnost v Senožečah, predlaga ravnateljica Kosovelove knjižnice Sežana mag. **Magdalena Svetina Terčon** naslednje: »Kosovelova knjižnica Sežana deluje v skladu z Zakonom o knjižničarstvu in Uredbo o osnovnih storitvah knjižnic. Njena osnovna dejavnost je spodbujanje branja, zato je zainteresirana za ponovno vzpostavitev premične zbirke v Senožečah, vendar v skladu z zakonodajo in trenutnimi kadrovskimi zmožnostmi ne zmore zagotoviti delovnega mesta, ampak lahko ponudi le strokovno pomoč za delovanje ter knjižnično gradivo zainteresirani skupnosti. Odločitev o knjižnični dejavnosti v Senožečah je torej odvisna od lokalne skupnosti – Občine Divača oz. od Krajevne skupnosti Senožeče.

V času epidemije koronskega virusa so se razvile tudi druge oblike izpo-

soje in vračila knjižničnega gradiva, na katere velja opozoriti. Eno od možnosti, ki bi jo lahko uporabili v Senožečah, je izposoja gradiva preko sistema paketnikov Direct4.me, ki so jo že izpostavile nekatere knjižnice: člani knjižnice si lahko rezervirajo gradivo iz knjižnice, knjižničarji pa to gradivo v dogovorjenem času vložijo v paketnike. Bralci dobijo sporočilo možnosti prevzema gradiva preko SMS, s svojim telefonom odprejo paketnik in prevzamejo gradivo. V paketnike pa lahko gradivo tudi vračajo.«

Iz Zaključnega računa Občine Divača za leto 2020: KS Senožeče je za vaško knjižnico za leto 2020 načrtovala 800 evrov, realizirala je 140 evrov.

Drugo družabno središče starega jedra Senožeč je **Zgornja Fontana/Parkali**, kjer je mali senožeški spominski park s kamnitimi koriti, mogočnim divjim kostanjem, klopco in mizo pod njim, spominskima obeležjema domačinoma Rudolfu Cvetku in Danilu Zelenu, z muzejsko vaško vago, informacijskimi tablami za Vremščico in gozdno učno pot. K zelenju starih lip dodatno pripomore mladi javorjev drevored. Zanimiv je sklenjen niz hiš okoli Zgornjega vaškega trga, na katerem je v spodnjem delu prislonjena kapelica sv. Roka, svetnika, ki se mu priporočajo zoper nalezljive bolezni, Od tod je lep pogled na Nanos in na niz hiš ob ulici, ki vodi od Zgornje do Spodnje Fontane.

Od starega jedra vasi pogled na Nanosu obvisi, objame še kapelico svetega Roka, ki pred covidom-19 varuje slehernega senužejskega otroka.

Fränkova podrtija v nizu hiš Parkali Snužejce opominja, da se vas spreminja, ko rodbina za rodbino izginja.

Le kamnita korita sredi vasi, mitnica in Adria, času še kljubujejo, o nekdanjem življenju pričujejo.

Zgornja Fontana; v vaškem spominskem parku so se zbrali pohodniki-člani senožeškega KD Pepca Čehovin Tatjana, da so se, kot je povedal predsednik društva Valter Cerkvjenik, v letošnji prelepi jeseni, ko vabijo topli septembrski dnevi z avgustovskimi temperaturami (prijetnih 26°C je bilo ta dan) podali na Vremščico ter uživali v razgledu. (Foto JP, 11. 9. 2021.)

Zgornja fontana: kamnita korita, muzejska vaška vaga, kapelica sv. Roka

Zgornja Fontana: spominski park z doprsnima kipoma Danilu Zelenu in Rudolfu Cvetku. V ozadju Spetičova domačija. Foto JP, 13. 9. 2021.

Pogled na Nanos ter na uspešno in kakovostno prenovljeno hišo z modrimi polkni v starem jedru naselja - arhitekt Milovan Matkovič, za kar je lastnik slikar Damijan Stepančič prejel Priznanje 2018.

IVAN RUDOLF ŠPETIČOV (hišna številka 104) je bil rojen 1959. Tudi njegova zgodba je vpeta v zgodovino Senožeč. Leta 1995 je hišo in v njej njegovega očeta požrl ogenj. Pove, da mu je tedaj direktor Tekstilne tovarne Rado Meden pomagal hišo obnoviti. Ivan Rudolf je delal v Tekstilni tovarni, kasneje v podjetju Marmor, kjer se je ponesrečil, je invalid. Vsako jutro obhodi Zgornji vaški trg, pozdravi sosede in je zadovoljen.

ŠE ŽIV SPOMIN NA ERVINA DOLENCA

Le kamenčki lokalne zgodovine sestavljajo mozaik nacionalne zgodovine, saj je njeno bistvo v podrobnostih slehernega – to prepričanje in ljubezen do rojstnega kraja sta **dr. Ervina Dolenca, Oražmovega iz Senožeč**, spodbudila, da je njegova prva zgodovinska pozornost bila namenjena domačemu kraju Senožečam: objavil je monografijo *Senožeče, skupnost na prepihu* (1994). Rojen je bil 29. 9. 1960 v Senožečah, osnovno šolo je obiskoval v Senožečah in Divači, gimnazijo v Postojni, v Ljubljani je zaključil študij zgodovine in filozofije na Filozofski fakulteti. Si ustvaril družino, doktoriral. Živel je v Ljubljani, a rad prihajal v rojstni kraj. Bil je srčen zgodovinar in čuječ znanstvenik. Umrli je 22. 2. 2009 in njegov grob je v domačem kraju na senožeškem pokopališču. Občina Divača mu je po smrti podelila naslov »Ča-

stni občan«. V poklon njegovemu znanstvenemu delu in spodbujanju h kakovostni rasti slovenskega zgodovinopisja Zveza zgodovinskih društev Slovenije podeljuje mladim raziskovalcem »Priznanje Ervina Dolenca«.

Divača – na odprtju bralnega koticčka v Krajevni knjižnici je z nagovorom sodelovala tudi županja Alenka Strucel Dovgan, ki drži v rokah Dolenčevo monografijo o Senožečah. (Foto: JP, 2. 7. 2019).

Ravnateljica Kosovelove knjižnice Sežana mag. **Magdalena Svetina Terčon** je spomnila: »2. julija 2019 smo v Knjižnici Divača odprli bralni koticček, posvečen pripadnemu Senožejcu in Primorcu ter častnemu občanu Občine Divača Ervinu Dolencu. Na pobudo njegove družine smo opravili izbor njegove bogate, knjižne zapuščine in knjižnično zbirko Knjižnice Divača

obogatili z izbranimi deli s področja zgodovine, filozofije in beletristike. Gradivo bogati našo domoznansko zbirko in je spomin na tako pomembnega Primorca.«

Premierna predstavitev Dolenčevega zbornika 2021 v Senožečah

Nekakšen podaljšek starega jedra naselja Senožeče je novi del naselja z novimi stanovanjskimi hišami, osnovno šolo štirirazrednico, vrtcem in Dvorano Rudolfa Cvetka, v kateri je potekala prireditev, z enoletnim zamikom, ob predstavitvi Dolenčevega zbornika 2021, in to 30. 9. 2021, torej dan potem, ko bi Ervin Dolenc praznoval rojstni dan, in to v okviru Dolenčevih dnevov kot nadaljevanje Cvetkovih dnevov (simpozij), pri katerih je organizacijsko in vsebinsko znanstveno in osebno zavzeto takrat sodeloval prav Ervin Dolenc. V Dolenčevem zborniku 2021 na strani 71 beremo: »Odkritje doprsnega kipa Rudolfu Cvetku na osrednjem trgu Senožeč, nasproti kipa Danila Zelena s kulturnim programom. Povezovalka je bila Tjaša Škamperle, govornik Rajko Šugman, kip sta odkrila olimpijonec Miro Cerar in Cvetkov sin Saša Cvetko st. ob prisotnosti častne straže slovenske vojske in mladih sabljačev Olimpije. In kje je bil Ervin? V ozadju, mirno in zadovoljno je gledal in spremljal ter bil navdušen, da so Senožeče tudi na športnem zemljevidu.« V Prologu urednice Dolenčevega zbornika 2021 **Nikite Meden**: »Zbornik je posvečen spominu na Ervina Dolenca, pivovarni Adria ter pivovarstvu ter tudi

lokalni zgodovini.« V zborniku so objavljeni prispevki, predvideni za simpozij Dolenčevi dnevi za 9. 10. 2020, ki je bil zaradi epidemioloških ukrepov odpovedan.

PRED 30. LETI

Pričevanje Draga Božaca, podpolkovnika Slovenske vojske v pokoju in poveljnika 45. območnega štaba Teritorialne obrambe Sežana v času osamosvojitve Republike Slovenije o dogodku na Senožeškem pred 30. leti, o zajetju radijske postaje JLA na Matičniku

»30. junija 1991 ponoči so enote JLA zasedle hrib Matičnik ob cesti Postojna – Senožeče. Drago Božac je na Matičnik v izvidovanje poslal zaupno osebo **Marjana Sotlarja iz Senožeč**, ki je kot domačin in lovec področje poznal, zato je nalogo opravil in telefonsko sporočil, da je na vrhu Matičnika večje število vojakov ter vozilo za vzpostavlanje zvez. Božac se je odločil izpeljati bliskovito akcijo s ciljem onesposobitve delovanja in zajetje radijske postaje, pri čemer se je posvetoval s pripadnikoma ostrostrelske skupine **Brunom Kocjanom** in **Francem Ferfilo**. Napravili so načrt, po katerem naj bi po obkolitvi vojake pozvali k vdaji, nakar bi jih razorožili, po možnosti brez uporabe orožja. Teritorialcem so se pridružili domačini lovci iz LD Senožeče. Oblikovale so se tri bojne skupine pod vodstvom Bruna Kocjana, Franca Ferfile in Matjaža Tasiča in so obkolili Matičnik. Ferfila je pozval vojake k vdaji, Kocjan je izstrelil opozorilni strel nad vojake v krošnje dreves, enako so storili drugi teritorialci. Vojaki so si reševali kožo z begom, razen radiografista, ki je ostal ob vozilu in je bil pripravljen sodelovati s TO. Tako so kasneje TO prihajali do podatkov o namerah in premikih JLA.«

SENOŽEČE – NASELJE SREČE

Spletni strani o Senožečah je naslov *Senožeče mesto sreče*.

Pa so Senožeče res naselje sreče?

CIRIL MOŽE, roj. 1972, Spetičev iz Senožeč, meni, da je naslov spletne strani *Senožeče – mesto sreče* verjetno nastal zaradi rime. Sicer pa ne zanika sreče in opredeljuje svoje življenje v domačem kraju kot zadovoljno, saj ima vse, kar potrebuje. Tu sta si družino in dom ustvarila tudi njegova dva brata. In Ciril pravi: »Tudi v Senožečah se živi

Senožeče, Dvorana Rudolfa Cvetka, 30. 9. 2021. Predstavitev Dolenčevega zbornika 2021. Od desne proti levi: dr. Borut Godeša, dr. Žarko Lazarevič, mag. zgod. Nikita Meden, Marjan Suša, Asja Jugovec, dr. zgod. Stane Granda, dr. zgod. Tomaž Pavlin in povezovalka Tjaša Škamperle. (Foto: JP)

lepo, a to je odvisno od posameznika. Zanima me zgodovina Senožeč, zato sem se udeležil prireditve ob predstavitvi knjige *Dolenčev zbornik 2021*. Ponosen sem na svoj domači kraj.«
 Ciril Može je po OŠ v Divači zaključil srednjo strojno v Postojni, se prekvalificiral in je zaposlen kot prodajalec avtomobilov citroen v Sežani. Rad svetuje, strankam pomaga pri odločitvah. Pozitivno razmišlja, neguje spoštovanje pa tudi humor, saj je mnenja. »V smehu se tegobe porazgubijo.« Skrbi za svoje poslovne korake, vedno je osredotočen na trenutno opravilo. Sicer pa se osredotoča na vsak dan posebej in pravi, da je le od vsakega posameznika odvisno, kako se bo odzval na izzive sedanje zahtevnejše družbene stvarnosti, ko živimo v omejitvah. Sam zelo pogreša druženje, posebno v Mešanem pevskem zboru Senožeče, v katerem pojeta z bratom Metodom od nastanka zbora. Petje mu veliko pomeni. Že v najstniških letih je z vaškimi fanti prepeval dekletom na vasi. Leta 1997 se je vključil tudi v oktet Rožmarin. Zapoje tudi v senožeškem

cerkvenem pevskem zboru, predvsem za Božič, ob porokah, ...
 Cirilovi vedrina in lahkotnost duha brez miselnih strupov sta neuničljivi. Odkar je koronavirus onemogočil skupinsko druženje ob petju, ko kultura zadnji dve leti »miruje«, se mu je odprla nova dejavnost: zdrav način življenja v naravi. Ko le utegne, tudi večkrat na teden, »skoči« na bližnje vrhove: na Vremščico, Nanos, Slavnik, Kokoš. Rad bi popotoval, a doslej ni imel časa. Delno to željo uresničuje z redkimi izleti po Sloveniji z motorjem BMW-R1200 GS. Že dvajset let pa se za teden dni poda na jadrnanje. Veliko mu pomeni druženje s sovaščani, ko skupaj praznujejo obletnice. Ondan so se na rojstnem dnevu družili pri Spetičevih in pekli kostanj.

ERNA KOPŠE, rojena 20. 2. 1962, živi v Senožečah, zaposlena je v Vrtcu v Sežani.

Od leta 2019 je predsednica Kulturnega društva Kras, v katerega so vključeni tako priznani umetniki kot začetniki s Krasa, ki jih zanima likovna umetnost. Tudi Erna likovno ustvarja, pravi, da kadar je umirjena in spočita. O sebi je zapisala: »Delim usodo večine – družina, služba, malo dejavnosti za dobro vseh in trenutki preživeti v naravi, ki jih tako rada prenašam na slikarske podlage.«

Erna Kopše ob svoji sliki z naslovom *Prebujenje*, 2020, za katero je prejela 2. nagrado na EX-temporu »Aljaževina 2020« na temo »Abstrakcija«.

In čeprav je letos imela bolj malo časa za ustvarjanje, je prejela za sliko z naslovom *Prehod na 17.* extemporu Logatec 2021 priznanje za kakovost. – Na IV. mednarodnem festivalu akvarelov Castra 2021 pa je strokovna žirija za razstavo izbrala, med 893-timi akvareli avtorjev iz 46-tih držav, tudi njen akvarel. Erna izdeluje tudi unikatne voščilnice.

Umetnostna zgodovinarica in likovna kritičarka **Anamarija Stibilj Šajn** je v recenziji zapisala; »Erna Kopše je šele pred desetletjem stopila na likovno pot. ... Je avtorica, ki je našla svoj prostor v likovnem svetu. V njem biva s srcem in dušo. Njeni motivi pripadajo krajini, kompozicijam s cvetjem ... njena drevesa, osamelci v krajini, vodijo k ponotranjenju zunanje stvarnosti. ... Njene pokrajine so pokrajine, ki živijo tudi v njeni duši ali pa so celo pokrajine duše. ...«

Hišno ime **Mêteževi** je prisotno v Senožečah več generacij. Erna Kopše, ki izhaja s te domačije, je zapisala: »Ivanke in Jožetu Meden so se rodili štirje otroci. Silva Meden, poročena v Trst (pokojna); Draga Meden, poročena Sotlar, živi v Senožečah in je letos dopolnila 97 let; najmlajši sin Rado Meden (pokojni) – živel v Senožečah, bil dolgoletni direktor Tekstilne tovarne v Seno-

Naslov slike avtorice Erne Kopše: Šipek, 2019. (Foto iz osebnega arhiva.)

Naslov slike avtorice Erne Kopše: Zima, 2018. nastala leta 2018. (Foto iz osebnega arhiva.)

žečah; ter starejši sin Jože Meden, ki je prevzel domačijo Mêteževih.« – Rod na Mêteževi domačiji sedaj nadaljuje Jožetov sin Niko Meden, Ernin brat, ki z družino uspešno vodi ekološko kmetijo (med drugim redijo za mleko 30 krav molznic). – Kot je razvidno, si je večina potomcev z domačije Mêteževih ustvarilo družine/dom v domačem kraju v Senožečah, tudi Erna Mêteževa.

Erna Kopše: Zima 2018

KORITNIKOVA DOMAČIJA

Senožeče št. 114

ELČI KOCJAN, rojena leta 1952 kot tretji otrok na domačiji Koritnik, kjer je bilo kmetije za vzrejo treh govedi. Njen oče je bil mizar. Elči je bila zaposlena v Tekstilni tovarni in rada pove, da je bila njena mama med vojno partizanska učiteljica. Ve pa tudi povedati hišna imena za domačije v Senožečah in pa značilnosti domačij za par rodov nazaj, od kod kdo izhaja, kam se je kdo iz posamezne rodbine preselil. O svoji vasi govori zagnano, srčno in prepričljivo: »Ko sem bila jaz otrok, se je tod po naši ožji soseski podilo kup otrok, nad dvajset nas je bilo, v času otroštva mojega sina se je število otrok v našem delu vasi razpolovilo, danes je tu pet otrok z mojima vnukoma vred. Močno si želim, da bi se naša soseska pomladila z mladimi družinami!«

Elči je po tej svoji goreči izpovedi utihnila, nato se naglo dvignila, stopila k oknu dnevne sobe, od koder se odpre pogled na novi del Senožeč, na senožeški vrtec, ki ga obiskuje tudi njen vnuk, in na senožeško štirirazredno šolo. Nato je spregovorila bolj umirjeno: »Upanje mi daje sodelovanje družtev in mladih, ki svoje zamisli v skupno dobro vedno tudi realizirajo. In to s prostovoljskostjo. Senožeška mladina, moj sin Gregor, Gorazd Grželj s. p. (Ginst), Sašo in Igor Čič (BE&ST d.o.o.) in drugi so ob pomoči KUD Pepca ČehovinTatjana restavriral vaško vago in jo usposobili za delovanje.«

BRUNO KOCJAN

Bruno Kocjan, rojen leta 1957, je v Senožeče prišel leta 1979 po končani gostinski šoli in je bil zaposlenin sedem let v restavraciji Adria, nato pa 27 let v gostilni Na ravni. Upokojil se je kot varnostnik. Še vedno pa dela v gostinstvu Na ravni med vikendi. Bruno pravi: »Biti gostinec je, kot da si igralec. Rad imam to poslanstvo. Rodil sem se kot gostinec in umrl bom kot gostinec.« Pa ni čisto tako. Bruno Kocjan ima veliko poslanstev.

Ustvaril si je družino in Koritnikovo domačijo prenovil v prijetno domovanje: v dvostanovanjski hiši živi z ženo Elči ter sinovo družino. Na drugi strani dvorišča je na mestu starega poslopja uredil pomožne prostore, kjer je v enem delu prostor za orodje, drugi del pa je namenjen mizarški delavnici, v kateri ustvarja s sodobnimi stroji sin Gregor, ki je izdelal tudi lesena dvoriščna igrala za svoja dva sinova. Ker se nahaja Koritnikova domačija na robu vasi, je lahko ob njej tudi sadovnjak, za katerega skrbi Bruno.

Že leta 1979 se je včlanil v senožeško strelsko družino Svoboda v muš-sek-

cijo. Začel je z zračnim orožjem, kasneje si je kupil v Ulmu puško po svoji meri in dosegel lepe rezultate na tekmovanjih Strelske zveze Slovenije. Je nosilec Zlate puščice.

Drago Božac, podpolkovnik SV v pokoju in poveljnik TO Sežana v času osamosvojitve RS, nekdanji župan Občine Divača, je takole opisal Bruna Kocjana:

»Bruno Kocjan je angažiran v vseh porah družbenega življenja.

Kot njegov sopotnik in prijatelj se bom osredotočil na trenutke in dogodke, ki so pomembno vplivali na proces osamosvajanja naše države Slovenije, v katerih sva sodelovala.

Ob reorganizaciji TO takratne Občine Sežana v letu 1980 sem se kot namestnik poveljnika, zadolžen tudi za kadrovanje, odločil, da za mesto strelskega inštruktorja predlagam Bruna Kocjana, člana strelskega društva Svoboda iz Senožeč, odličnega tekmovalca z osvojenimi medaljami na republiških tekmovanjih. Bruno je z veseljem vstopil v rezervne vrste TO. Bil je zadolžen za izdelavo ostrostrelskih programov in za izvajanje usposabljanj v centru obrambne vzgoje na Tatrah. Na strelskih tekmovanjih TO in JLA V Sloveniji in Jugoslaviji so

Bruno Kocjan, zbiratelj značk, znamk, starega denarja, ljubitelj slik Miklavca, v svoji enoteki. (Senožeče, 16. g. 2021.)

FRANCE MAGAJNA O SENOŽEČAH

Senožeška dekleta so ljubezniva in prijazna. Priljubljeni cvetlici pelargoniji pravijo »vrgonja«, kar ne more biti rožici nikoli v čast.

Bili so časi, ko so Senožečani sijajno živeli. Imeli so svojo pivovarno ... in na brkih in bradah so imeli toliko pen, da bi razveselili vsakega brivca. Brivskega mila niso Senožečani nikoli kupovali. Nekega prijaznega in toplega dne je fabrika lepo pobrala svoje kotle ter se preselila. Od takrat naprej niso Senožečani več penasti okoli ust in godrnjajo še huje, kot so godrnjali prej..

Pri Mušiču smo izpraznili nekaj štefanov vina in smo mislili, da smo srečni. Mušičevo gostilno je postavil že ranjki dedek. Hodil je svoj čas okoli gostov in jim prigovarjal: »Denite si popra – osolil bom že jaz!« In gosti so bili veseli. Toda takrat so bili zlati časi, zlati za tiste, ki so znali osoliti.

Izbor odlomkov iz knjige Žalostne zgodbe o veselih Kraševcih (1952), v katerih novinar, urednik in pisatelj iz Gornjih Vrem France Magajna (1895–1971) šaljivo ost dobrodušno usmeri v Senožečane, pripravila Jožica Planinc.

naši strelci dosegli pomembne športne rezultate (prim. 3. mesto na vsearmadnem prvenstvu JLA v Zagrebu leta 1989), za kar je imel Bruno kot trener in vodja ekipe največje zasluge. Tudi osebno je bil Bruno uspešen tekmovalc. Udeleževal se je strelskih tekmovanj Strelske zveze Slovenije in za svoj večji uspeh šteje zmago na Zlati puščici leta 1983 v Dutovljah.

Z uspešnostjo je v vrstah TO napredoval v Vodnika 1. razreda ter prejel za svoje delo Zlato priznanje TO Slovenije. Osamosvojitveno vojno v letu 1991 je Bruno pričakal v uniformi od prvega dne, 26. 6. 1991, do zaključka vojnih operacij na ozemlju Slovenije. Kot zaveden in zanesljiv domoljub in poznavalec teritorija takratne Občine Sežana je sodeloval v vseh večjih akcijah TO Sežana, med katerimi izpostavljam: spopad za mejni prehod Fernetiči in zajetje radijskega centra zvez JLA na Matičniku. Za svojo hrabrost in razumno vodenje je bil odlikovan z bojnimi znaki TO RS: Fernetiči 91, Matičnik 91, Vojašnice 91. Leta 2021 pa je v organizaciji Zve-

ze vojnih veteranov Krasa in Brkinov prejel Zlato plaketo ZVVS.«

Globoko, najgloblje se je Bruna Kocjana dotaknilo leto 1991. Zadržano govori o tistem času. Veliko pove njegov molk in trenutki tišine med kratkimi, jedrnatimi besedami: »Kdor je šel leta 1991... tisti, ki smo morali prijeti za orožje ... po funkciji sem bil ostrostrelec v TO ... Ko sem ponoči odhajal, sem rekel ženi: Poskrbi za otroke. ... Ampak če bi še enkrat prišlo do tega, bi še enkrat šel, čeprav sedaj ni tako, kot smo želeli ...« Tako je povedal Bruno Kocjan, predan Primorski, ko je kak dan po prazniku priključitve Primorske snemal zastavo z droga Koritnikove domačije v Senožečah.

Bruno že od leta 1999 aktivno deluje v organizaciji Zveze borcev za vrednote NOB, trenutno predseduje senožeški krajevni organizaciji ZB, V ponos mu je, da je pred leti sodeloval pri odkritju spomenikov Pepci Čehovin Tatjani in Niku Šturmu. Je Tigrovec in Veteran. Uspešno deluje v senožeški skupnosti in si šteje med uspehe, ko je deloval v Svetu KS Senožeče: »S samopri-

Glede na bogato zgodovino naselja ter sedanje bitje in žitje vasi — so morda res Senožeče naselje sreče, z valovi dvigov in padcev skozi stoletja. V senožeški ljudski pesmi Senožeška bolha, ki ima 317 verzov, beremo:

»Ti so junaki, senožeški možaki, vsi čili, korajžni in pa veseli, da takih dobiš ne v deveti deželi.«

Privlačno za življenje je tisto naselje, ki svoje prebivalce osrečuje v materialnem, duhovnem in kulturnem pogledu. In preobrazba naselja Senožeče teži v to smer.

Bruno ob slikah M. Miklavca.

spevkom smo zgradili mrliško vežico, dobili smo bankomat in odprli knjižnico v Senožečah.« Tri leta deluje v divaškem Občinskem svetu in pravi: »Oceno svojega dela pa ne bi zdaj navajal, ampak ob koncu mandata.«

Sicer pa deluje v divaškem občinskem svetu tudi svétnik, ki izhaja iz starega vaškega jedra Senožeč, in to že tretji mandat – to je Jernej Premrl Zavitov.

Bruno je vztrajen zbiralec. Njegova zbirka starega denarja vsebuje bankovce z vsega sveta, celo iz Vietnama. Od otroštva že zbira značke. Veliko truda in ur je bilo vloženih tudi v zbirko znamk, ki obsega znamke iz 224-tih držav, pri čemer, prizna, mu je občasno priskočila na pomoč tudi žena Elči.

Še eno poslanstvo je, ki ga Bruno Kocjan srčno opravlja. Že veliko let je Dedek Mraz, najprej je bil samo vaški, potem v senožeškem vrtcu in nato širše. Tudi letos se že pripravlja na to »vlogo«. Prenovil je kolica (dodal tudi zvočnike), v katerih se bo peljal med otroke letos s konji. »Vaščani vsako leto v decembru božično-novoletne praznike polepšajo s pripravo jaslic v parku Zgornje Fontane, pri čemer pomaga z idejami slikar Damijan Stančančič, ki se je v vas pred leti priselil.« Bruno trdi, da Dedek Mraz nisi samo ob novem letu, ampak skozi celo leto, ko prispevaš za skupno dobro in zase pove: »Ko nekaj dobrega naredim, sem zadovoljen.«

Hvala, Snužejci,
za neponovljivo
hip zaupanja
in
toplo
iskrenost.

SREČNO 2022!

Jožica Planinc
Foto: Jožica Planinc

SLOVENSKI NARODNI BUDITELJ

(Virgil Šček 1889–1948)

Lokavci praznujejo svoje opasilo, ki je obenem tudi praznik krajevne skupnosti, zadnji vikend v mesecu septembru. Letos so se posebej poklonili spominu na duhovnika Virgila Ščeka, ki je služboval v Lokvi v letih 1918 do 1920 in od 1941 do smrti leta 1948. Leta 2011 so mu v vaškem jedru, ob gotski kapeli, postavili spomenik z doprskim kipom. Na njem piše: »Ljubil si slovenski narod – nikoli ga nisi zatajil!« Gospod Srečko Rože (lastnik vojaškega muzeja), ki je spomenik obnovil, zgladil in dal obledelim napisom barvni poudarek, je v nagovoru orisal Ščekovo življenjsko pot. Bil je borec za narodne pravice Slovencev v fašistični Italiji, ne samo kot duhovnik na pastoralnem področju, ampak tudi v splošnem kulturnem in celo političnem smislu. Bil je pravi »Čedermac«, tak, kot ga je predstavil pisatelj F. Bevk v svojem romanu. Predsednik krajevne skupnosti Lokev g. Leo Ban in g. Srečko Rože sta k spomeniku položila cvetje, duhovnik Slavko Obed pa je obnovljeni spomenik blagoslovil. Leta 2000 sta življenje in delo V. Ščeka sta predstavila v knjižici, žepnega formata, Marko Tavčar in Albin Kjuder. Pri založbi Družina je bila letos izdana knjiga črtic pisatelja Ivana Sivca z naslovom »Ljubil sem Slovenski narod«, v kateri je duhovnik predstavljen v vsej svoji veličini. To je zapis o zamolčanih in pozabljenih čedermacih.

Spomenik je postavila krajevna skupnost Lokev in društvo TIGR Primorske. Tigrovci in duhovnik Virgil Šček so imeli skupni imenovalc – bili so borci

za ohranitev Slovenstva. Tudi v Senožečah imamo spomenik z doprskim kipom, ki je bil postavljen leta 1997, v spomin na domačina Danila Zelena (1907–1941), ki je bil vojaški vodja organizacije TIGR. Padel je v prvem spopadu z italijanskim okupatorjem na Slovenskem, in sicer 13. 5. 1941 na Mali gori nad Ribnico na Dolenjskem. Delegacije Občine Divača, krajevne skupnosti Senožeče in predstavnikov TIGR so se tudi letos poklonile spominu senožeškemu rodoljubu, tako v Senožečah kot na Mali gori, kjer je na kraju spopada postavljeno spominsko obeležje. Kako pomemben je Danilo Zelen, sta pokazala tudi predsednik

države g. Borut Pahor in predsednik vlade Janez Janša, ki sta položila cvetje k spominski plošči na Mali gori. Tudi s tem dejanjem je dobila, dolgo zamolčana (45 let) organizacija TIGR pravo mesto v naši polpretekli zgodovini.

Tako kot Virgil Šček ni pomemben samo za RKC, tako tudi Danila Zelena ne moremo in smemo postavljati na sam rob zgodovine. Bila sta med prvimi in njihov duh je živel in bil navzoč tudi za časa druge svetovne vojne, navkljub politični asimilaciji z KP-OF. Divača, oktober 2021

Lucijan Dubrovič – Lučo

Foto: Lucijan Dubrovič - Lučo

KRAVJA KUPČIJA

Na podeželju so se nekoč vse pomembnejše kupčije sklenile v vaški gostilni. Tako je bilo tudi nekega poletnega popoldneva, ko sta kravjo kupčijo sklenila domačin iz Senožeč in kupec iz osrednje Slovenije. Cena sta določila na tako imenovano »živo vago«, kar je pomenilo, da je bilo treba žival pred prodajo živo stehtati. Dogovorila sta se, da bosta to storila na javni vaški tehtnici pri zgornjem

kalu v Senožečah, dogovor pa sta takoj za tem krepko zalila, kot se je ob takih priložnostih seveda spodobilo. Tehtanje je zato prišlo na vrsto šele proti večeru. Krava pa, ki sta jo pripeljala k tehtnici, se je, verjetno iz strahu, tik pred njo podelala. Ko je prodajalec to opazil, je ostro zahteval, da se podelana vsebina skupaj s kravo prenese na tehtnico, saj je bila vendar, tako je trdil, dogovorjena »živa vaga«, ki je

ob sklenitvi dogovora vsebovala tudi omenjeno vsebino. Po dolgotrajnem prerekanju je moral kupec nazadnje le popustiti in izpolniti prodajalčevo zahtevo, sicer bi kupčija zagotovo propadla.

Po resničnem dogodku in pripovedovanju domačinov zapisal

Marijan Sotlar

KAKO SMO SE ŠOLALI NA SEŽANSKEM

Izpod peresa upokojene učiteljice Iris Birsas, po rodu iz Orleka, sicer pa biva-joče v Zavrhku, avtorice knjige Orlek in Orlečani (2012) je nastala nova obsežna knjiga z več kot 220 stranmi, z naslovom „Kako smo se šolali na Sežanskem“, ki je posvečena generaciji, ki se je šolala v sežanski šoli med leti 1963–1971. Knjigo, v katero je avtorica vložila skoraj tri leta naporega dela in raziskovanja po raznih arhivih in zbiranja podatkov ter pričevanj pri še živelih učiteljih, so predstavili (4. septembra 2021) na srečanju ob 50. letnici zaključka šolanja, ki se je odvijalo v restavraciji Ambrožič v Parku Škocjanske jame. Srečanja se je udeležilo več kot 50 nekdanjih sošolcev, ki jih je uvodoma pozdravil tudi sežanski župan David Škabar, ki jim je namenil zahvalne besede in izpostavil generacijo ter posebno leto 1956, v katerem so bili rojeni. Iris Birsas, ki je knjigo v nakladi 110 izvodov izdala v samozaložbi, je čestital in izročil šop rož tudi njen sošolec Franko Uršič.

„Ko sem že imela zbrano gradivo o šolstvu v Sežani in Orleku, kjer sem bila rojena, sem se odločila, da to podelim tudi s svojimi sošolci. Začela sem z daljnim letom 1774, ko je po odloku cesarice Marije Terezije izšla šolska uredba, ki je zahtevala ustanavljanje šol. Gradivo sem zbirala v Pokrajinskem arhivu v Kopru, kjer so shranjene vse šolske kronike centralne OŠ Sežana ter podružničnih šol Lokev, Povir, Stomaž, Vrabče (Tabor), Štjak in Štorje. Na Primorskem so več kot 20 let v času fašistične Italije poučevali v šolah le ita-

lijanski učitelji, ves slovenski pedagoški kader s Primorske pa so razselili v druge kraje po kraljevini SHS, kasneje Kraljevini Jugoslaviji. Večje težave so se pojavile z vzpostavitvijo mreže osnovnih šol na Primorskem po letu 1945, kjer ni bilo slovenskih učiteljev, zato so oblasti nekatere učitelje že takoj po osvoboditvi na hitrih tečajih priučili za poučevanje otrok,“ pove Iris Birsas, ki je šolsko dogajanje na nekaterih šolah zelo natančno povzela, zapisala več dogodkov in zanimivosti za vsako leto iz urejenih šolskih kronik, druge pa povzela in zapisala zgodovinske dogodke za desetletje delovanja šole. Korektnost zgodovinskih dogodkov je preverila v strokovni zgodovinski literaturi. Posluževala se je tudi kronik osnovnih šol, obiskala Pokrajinski muzej Koper, šolo v Lokvi, se poslužila že znanih virov, knjig in ustnih izročil. Zelo dragoceni so zapisi in pričevanja upokojenih učiteljev, ki so poučevali

na območju sežanskega šolskega okoliša. To so: Ivanka Onič Turšič, Milena Hanzel, Klavdija Podgoršek Mozetič, Bojan Podgoršek, Zmago Barič, Stane Grgič, Lucija Švigelj Klavora, Fani Čebtron.

„Leta 1971 smo zaključili osnovno šolo, se razšli in razpršili po svetu. Vsak je pisal svojo življenjsko zgodbo. Z leti se začneš ozirati nazaj v mladost in se spominjati lepih šolskih dni. Prvič smo se srečali po 23-ih letih, sledila je 25. in 48. obletnica zaključka našega šolanja. Na srečanja smo prinašali fotografije, se na njih prepoznavali in ob njih obujali spomine. Tako

se je leta 2018 rodila zamisel za izdajo brošure, ki je prerasla v knjigo, ki jo bomo z veseljem vzeli v roke, bo pa tudi dragocen dokument časa za bodočo generacijo," še dodaja Iris Birsa. Sežanski častni občan Pavel Skrinjar, avtor knjige „Sežana, sonce nad prestolnico, 2006, zapiše: „Novo poslopje OŠ Sežana so zgradili v šol. l. 1971/72 in šolo poimenovali po Srečku Kosovelu. Zgrajenih je bilo 12 učilnic za razredni pouk, 6 učilnic za predmetni pouk in

upravni prostor. Leta 1976 so na šoli izvedli referendum za integracijo z ostalimi izobraževalnimi institucijami v enovito delovno organizacijo Vzgojno izobraževalni center Srečka Kosovela.“ Knjiga, ki v devetih poglavjih prinaša obilico zanimivega branja in številne fotografije in drugo slikovno gradivo, se zaključuje s predstavitevjo delovanja OŠ Srečka Kosovela Sežana v šol. l. 2020/21, ko je bilo na šoli vpisanih skoraj 900 učencev v 19 oddelkih, zapiše

pomočnica ravnateljice sežanske šole Katja Kovač. Šolanje poteka tudi na podružnični šoli v Lokvi kot tudi v prostorih „stare šole“ v prostorih Ljudske univerze, ki jo je Občina Sežana leta 1974 prepustila v upravljanje sežanski šoli in v kateri domuje Kosovelova spominska soba.

Besedilo: Olga Knez

Foto: Olga Knez

IZ NAŠIH ŽUPNIJ GLASNIK

OBNOVA KAPELICE SV. BARBARE NA ŠKOFLJAH

Na razpotju poti iz Škofelj proti Zavrhu, ob enem izmed nekdanjih rudnikov črnega premoga »na Štirucu«, stoji kapelica Sv. Barbare, zaščitnice rudarjev, katere zgodovina sega že daleč nazaj. Ljudsko izročilo pravi, da je bila kapelica sezidana konec 19. stoletja, kar priča tudi kipec Sv. Barbare z vklesano letnico 1897 ter imenom Ivan Puc, ki je najverjetneje kipec izdelal.

Po II. svetovni vojni je bila močno poškodovana, vaščani so jo obnovili v letu 1992. Iz ruševin je bilo vidno, da so obstajale tri niše, kar so pri obnovi tudi upoštevali. Kipec Sv. Barbare je bil po II. svetovni vojni prenesen v vaško cerkev, po obnovi v letu 1992 pa ponovno postavljen v nišo, ki gleda proti vasi Škoflje.

V letošnjem letu je na pobudo Zdravka Škrlja kapelico ponovno obnovil Nebojša Dodić iz Divače, saj jo je že

načel zob časa. Tudi kipec Sv. Barbare je bil v precej slabem stanju, strokovno ga je obnovil Jadran Prelec iz Famelj. Vaščani Škofelj se obema izvajalcema zahvaljujemo za prostovoljno opravljena dela.

Upam, da bodo tudi naslednje generacije zglede skrbele za kulturni spomenik, ki ima za vas Škoflje bogat zgodovinski pomen.

Suzana Škrlj

Foto: Suzana Škrlj

ZAKLJUČEK DEL PRI OBNOVI ZVONIKA NA BARKI

Zadnjo avgustovsko nedeljo, ko praznujemo barsko opasilo, so bila obnovitvena dela na zvoniku cerkve sv. Kancijana na Barki zaključena.

Pričakal nas je s soncem obsijan obnovljen zvonik in lepo okrašena cerkev.

Po slovesnosti, blagoslovu in sv. maši pa smo se zadržali pred cerkvijo v prijetnem druženju ob pogostitvi in zvoških harmonike.

Veliko je bilo povedanega že pred cerkvijo. Bi se pa vseeno rade zahvalile vsem, ki ste kakorkoli pomagali

pri obnovi cerkve in otvoritveni slovesnosti.

Posebej pa bi rade izpostavile Denisa Ambrožiča, ki pri govorih ni bil omenjen.

Denis je od vsega začetka sodeloval pri projektu. Hvala Denis, da si dal na razpolago svoj čas, znanje in svoje stroje.

Lepo je bilo sodelovati s tabo.

Mara, Magda in Damjana

Foto: Damjana Višnjevč

V PRIČAKOVANJU POSKOKČEVEGA VESELEGA DECEMBRA

Kako hitro čas beži! Zdi se, kot da smo šele začeli s poSKOKčevimi programi, a je teta jesen že obarvala liste na drevesih v čudovite jesenske barve. Kmalu zatem pa so se že začele prižigati lučke v mestih in na božičnih drevescih, kar pa oznanja veseli december ter božično-novoletne praznike. Prišel je čas obdarovanja, presenečenj in veselja.

Tudi v Športnem društvu poSKOKec se pridno pripravljamo na decembrske radosti. PoSKOKec je skupaj s poSKOKčevimi vaditelji zavihal rokave in pripravil darila, ki pod božičnim drevescem čakajo na vse male in velike poSKOKce. V lanski sezoni poSKOKec žal ni mogel obiskati otrok v telovadnicah, a je kljub temu, s popotovanjem po Krasu, uspel obdariti prav vse otroke, ki so obiskovali poSKOKčeve programe. Upamo, da bo letos poSKOKčevo presenečenje v telovadnici uspelo in da bomo tako pričarali neizmeren občutek sreče ter zadovoljstva. Tudi letos bo poSKOKec že tradicionalno obdaril otroke s poSKOKčevimi majčkami. In tudi tokrat bo majčka čisto drugačna. PoSKOKec nam namreč vsako leto pripravi novo majčko druge barve, z drugačno sliko. Obdaril nas je že z belo, rumeno, modro, zeleno ... Le kaj si je zamislil letos?

PoSKOKčeva družina vam želi prijetne in vesele božično-novoletne praznike in srečno 2022!

Anna Jedrejčič

Foto: arhiv ŠD poSKOKec

EVROPSKI ZNAK KAKOVOSTI

Skupina otrok iz skupine »Miške« je v prejšnjem šolskem letu (2020/21) sodelovala v eTwinning projektu »For the earth with love«. Kot ste lahko prebrali že v prejšnjih številkah Glasnika, smo doživeli veliko novih izkušenj in raziskovali okolico okrog sebe, pri tem pa zelo uživali. Opravili smo veliko različnih dejavnosti, pri tem pa se osredotočali na skrb za naravo in okolico okrog nas.

Med poletjem sem vložila vlogo tudi za nacionalni znak kakovosti, ki je bil konec septembra tudi odobren.

Znak pomeni, da je projekt dosegel

določene nacionalne in evropske standarde. Prijave šol ocenjuje slovenska Nacionalna svetovalna služba (NSS).

Presenečenje pa nas je doletelo, ko smo oktobra izvedeli, da smo prejeli tudi EVROPSKI ZNAK KAKOVOSTI. To pomeni, da je bilo naše delo priznано na najvišji evropski ravni.

Spodaj prilagam mnenje NSS: Čestitke. Vaš projekt »For the earth with love« smo nagradili z oznako kakovosti.

Projekt je sovpadal z obstoječim eko projektom, temeljil je na skrbi zase

in varovanju okolja. Najmlajše je osveščal glede pomena varovanja okolja.

Iz spletne učilnice je razvidna zelo dobra komunikacija med projektnimi partnerji. Usklajeno delo vseh sodelujočih bistveno prispeva k doseganju izmenjave na daljavo in sodelovalnega dela. Projekt odlikuje dobro organizirana spletna učilnica, ki omogoča dober vpogled v potek projektnih aktivnosti. Uporabljena IKT orodja so primerna za ciljno skupino učencev. Projektni tim ustrezno naslovi tudi temo varne rabe spleta.

Diseminacija je potekala ustrezno na ravni projekta. V prihodnje vas vabimo, da razširite diseminacijske aktivnosti tudi na lokalno raven. Prav tako je ustrezno potekala evalvacija na ravni projekta, v obliki anket med učenci, starši, učitelji.

V prihodnje svetujemo, da objavite tudi analizo izvedenih anket. Ekipa eTwinning.

Tudi sama čestitam vsem otrokom, ki so si prislužili priznanje in vsem sodelujočim učiteljem iz drugih držav. Kljub sodelovanju na daljavo, so se

med nami spletle številne prijateljske vezi.

Mateja Lah Vojska,
vzgojiteljica
Foto: Mateja Lah Vojska

Otroci so s pomočjo luž spoznavali tudi kroženje vode.

Evropski znak kakovosti – priznanje

VAJA EVAKUACIJE NA PŠ SENOŽEČE

V sredo, 13. 10. 2021, smo v sodelovanju z gasilci PGD Senožče v okviru meseca požarne varnosti na podružnični šoli v Senožčah izvedli vajo evakuacije. Namen takšne vaje je predvsem ta, da se podrobneje seznanimo s pravilnimi ukrepi v primeru požara ali druge nevarnosti, da se naučimo brati evakuacijski načrt v neki stavbi, da preizkusimo organizacijsko in tehnično pripravljenost za varno in hitro zapustitev zgradbe ob morebitnih izrednih razmerah ter da ugotovimo, kaj je potrebno še izboljšati, da bi bila morebitna evakuacija šole čim bolj varna in učinkovita. Tokrat je zagorelo v prostorih vrtca. Po klicu tamkajšnje vodje smo vsi prisotni na šoli v čim krajšem

času zapustili prostore šole in se zbrali na zbirni točki pred Dvorano Rudolfa Cvetka, kjer smo počakali na nadaljnja navodila gasilcev. Vešči in z znanjem podkovani domači gasilci so kraj nesreče hitro zavarovali in pregledali, da smo se kmalu lahko spet vrnili v šolske prostore. Še prej pa so nam dovolili, da smo si pobljže ogledali njihovo opremo in pripomočke ter se preizkusili v nekaterih gasilskih spretnostnih. Gasilkam in gasilcem PGD Senožče s poveljnikom Denisom Renerjem se iskreno zahvaljujemo za uspešno izpeljano vajo evakuacije.

Nataša Adam
Foto: Nataša Adam

JAZ, PODNEBJE IN ARHITEKTURA

Eden izmed glavnih ciljev izobraževanja je, da učenci postanejo aktivni državljani, ki skrbijo za družbo, v kateri živijo. Pomemben del tega učnega procesa je poznavanje trenutne problematike družbe, to so podnebne spremembe.

Zagotovo se bomo v prihodnosti vsi morali temeljito soočiti s posledicami, ki jih prinašajo globalne klimatske spremembe, in se jim tudi prilagoditi. Premalo se namreč zavedamo, da nekatere naše razvade zelo obremenjujejo okolje. Ena izmed rešitev je uporaba odpadnih materialov za izdelavo novih izdelkov. Prav zato sva se odločili, da sva za učence 1. + 2. razreda na PŠ Senožeče na prvi ponedeljek

v mesecu oktobru organizirali poseben tehniški dan, v katerem sva dali otrokom možnost, da so ustvarjalno razmišljali in pridobili nova znanja in spretnosti, ki so zelo dobrodošle v vsakdanjem življenju. Zelo pozorni sva namreč na kakovostne medsebojne odnose, razvoj socialnih kompetenc, zdrav način življenja ter kakovostno preživet prosti čas. Rdeča nit letošnjih delavnic je bila tako ustvarjanje iz odpadnih materialov. Nastali so zanimivi unikatni izdelki, s katerimi sva krepili kreativnost, inovativnost in kritično mišljenje otrok, ob tem pa so spoznavali različne materiale, orodja, stroje in pripomočke.

Da bi najini učenci spoznali trajno-

stni razvoj in njegov pomen, sva jim že v lanskem šolskem letu omogočili neposreden stik z naravo, spremljanje rasti in razvoja rastlin ter skrb zanje. Pred šolo smo v ta namen postavili dve visoki gredi, v katerih učenci sami vzgajajo zelišča, dišavnice in začimbe. Ob vzgoji rastlin spoznavajo različne produkte, ki jih lahko sami pridelajo, od zeliščnih sokov, do zeliščnih bonbonov, začimb in čajev.

Te izkušnje jim bodo ostale za vse življenje. Letos pa smo z vzgojo za trajnostni razvoj nadaljevali oziroma ga razširili še na skrb za okolju prijazno energijo ter na pripomočke, ki jih lahko izdelamo iz odpadnih materialov, ki jih najdemo v našem domu. S tem smo se osredotočili na osrednjo temo letošnjega natečaja JAZ, PODNEBJE IN ARHITEKTURA. Z izdelki smo v svojem okolju prepoznavali pomen povezave med arhitekturo, prostorom in podnebjem. Pripravili smo pet načinov novega delovanja, s katerimi lahko izboljšamo podnebje.

Prvi od izdelkov, ki je v okviru natečaja nastal, je model vetrne elektrarne iz odpadnega kartona. V našem okolju, neposredno ob šoli, stoji prva vetrna elektrarna v Sloveniji. Z učenci smo iskali prednosti in slabosti njene gradnje. Vsi otroci so se strinjali, da je to čisti vir energije, brez emisij CO₂ v okolje. Kot prednost so navajali hitro in enostavno postavitve, jih je pa zmotil velik poseg v okolje. Menili so, da smo v okolju zaradi vetrnice izgubili velik del gozda in da so brez doma tako ostale številne živali, ki smo jim na tak način dom ukradli. Zato smo sklenili, da bi bilo dobro, da bi take, manjše vetrnice, imeli ob domovih, kjer bi poskrbeli za energijo posameznih domov in kjer ne bi v okolje s posekom gozdov tako močno posegali. V nadaljevanju smo razmišljali, na kakšen način bi svoje domove lahko opremili, da bi izrabili odpadne materiale, s tem zmanjšali količine uporabe naravnih virov in energije ter zmanjšali emisije toplogrednih plinov in delež odpadkov, ki končajo na deponiji. Našli smo rešitev, kako lahko ponovno omogočimo uporabo kakovostnih surovin in iz njih naredimo nove izdelke. Tako je iz odpadnega papirja in odpadnih plastenk nastalo pohištvo za naš igral-

ni kotichek. Izdelali smo stole in mizo iz odpadnega papirja in plastenk. Za izdelke smo uporabili likovno tehniko kaširanje. Koščke papirja smo dobro prepojili z lepilom in enega za drugim lepili na model iz odpadnih plastenk. Ko se je lepilo posušilo, smo model odstranili in dobili votel izdelek iz papirja, ki smo ga nato pobarvali. V pomoč so nam bili različni čopiči, škarje in barve.

Nadalje smo razmišljali, kam bi lahko pospravili veliko knjig in igrač, ki se med tednom naberejo v učilnici, ko se prosto igramo. Otroci so sami dali idejo, da si napravimo čisto svojo omaro iz odpadnih lesenih zabojev. V kuhinji smo prosili kuharico za odpadne lesene zaboje in jih lično pobarvali v svetle barve. Nastala je čudovita omaro, ki smo jo postavili ob steno učilnice. Vanjo bomo shranjevali vse, kar se bo nabralo na mizah naše učilnice in kar nas bo motilo med poukom pri šolskem delu. Tu moramo poudariti, da smo za pomoč prosili tudi gojence s posebnimi potrebami Centra Elvire Vatovec Strunjan, enota Divača. Z njimi sodelujemo že vrsto let, saj učence podružnične šole Senožec že več kot dvajset let navajamo k sprejemanju drugačnosti. Živimo namreč v družbi, kjer smo si ljudje med seboj zelo različni, drugačni, imamo različne spo-

sobnosti, značilnosti itd. V stik z drugačnostjo prihajamo v šoli tudi zaradi učencev, ki prihajajo iz različnih kulturnih ozadij in prav zaradi tega spodbujamo strpnost med raznolikimi vrstniki. Tehniški dnevi, kot smo jih tokrat izpeljali, pa so odlična priložnost za tovrstna medgeneracijska druženja. Mentorice gojencev CUEV Strunjan, enota Divača, pa so nam priskočile na pomoč tudi pri šivanju nakupovalnih torb iz odpadnih kavbojk, na katere smo prišli nekaj odpadnih gumbov, ki so se kopčili v predalih naših mam. Te bomo uporabljali pri dnevnih obiskih trgovin in s tem bistveno pripomogli k zmanjšanju uporabe plastičnih nakupovalnih vrečk. Torbe bodo namreč za večkratno uporabo, saj bodo pralne, obenem pa so tudi prijetnejše na pogled, kot so plastične vrečke za enkratno uporabo.

Nazadnje pa smo si želeli še okrasiti svoje domove s slikami iz semen. Pobrskali smo doma, v domačih shrambah in tam našli vse, kar smo potrebovali za izdelavo slik. Na odpadne kose furnirja, ki smo jih prepletli v mreže, smo s svinčnikom narisali vzorec, ki smo ga želeli narediti. Že prej smo si morali v glavi ali na papirju pripraviti skico, katera semena bomo uporabljali. Ko smo imeli vse to pripravljeno, smo pričeli z izdelovanjem.

Po lepljenju semen, smo počakali, da se je ena kompozicija semen posušila, nato smo nadaljevali z nanašanjem naslednjih kompozicij. Viške semen smo stresli nazaj v vrečko ali posodo in nastale so unikatne slike, ki bodo nekaj časa krasile stene naše učilnice, nato pa jih bodo učenci odnesli domov.

Poudariti je treba, da so bili učenci pri delu ves dan potrpežljivi, natančni in iznajdljivi. Dan je potekal v duhu medpredmetnega povezovanja pouka spoznavanja okolja in likovne umetnosti, zato smo nalogo osvetlili z več zornih kotov. Rezultat petih nalog, s katerimi se potegujemo za nagrado na natečaju, smo predstavili na plakatu, ki ga predstavljamo tudi vam, spoštovani bralci občinskega glasila Glasnik. Natečaj organizira program Igriva arhitektura v okviru VSESLOVENSKEGA DNEVA HABITATA. Ta poteka v okviru Meseca prostora v organizaciji Centra arhitekture Slovenije in v sodelovanju z Ministrstvom za okolje in prostor, Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport ter Zavodom RS za šolstvo. Prejšnje leto smo premagali vse OŠ v Sloveniji v kategoriji 1. triade. Kdo ve, mogoče pa komisijo pričamo tudi letos.

Nataša Adam

BIENALNI LIKOVNI NATEČAJ ZA OTROŠKI EXLIBRIS HLOHOVEC 2021 IN NAGRADA ZA MATEVŽA ZELENA

V slovaškem mestu Hlohovec bionalno organizirajo likovni natečaj otroškega exlibrisa, grafični list, ki ga prilepimo v knjigo, da označimo, kdo je njen lastnik. Letošnji natečaj je nosil naslov: Imam krila, lahko letim.

Na natečaju sodelujejo učenci z vsega sveta. Tokrat so sodelovali učenci iz trinajstih držav s 658 likovnimi deli. Učenci sodelujejo v različnih kategorijah:

- učenci od 12 do 15 let za oblikovanje zasnove exlibrisa
- učenci od 12 do 15 let za exlibris (odtis)
- učenci od 12 do 15 let umetniških šol
- učenci od 12 do 15 let za računalniško grafiko
- prosta kategorija za učence od 6

do 11 let

- posamezne nagrade
- pohvaljena dela

Učenci OŠ dr. Bogomirja Magajne Divača so že enkrat sodelovali na natečaju za otroški exlibris in bili uspešni. Leta 2019 je bila za svoje delo nagrajena Taja Medved. Veliko ostalih del pa je bilo razstavljenih.

Tudi v lanskem šolskem letu, so učenci izdelali exlibrise in izbrana dela sem poslala na Slovaško. Med nagrajenimi deli je nagrado prejel Matevž Zelen, lansko šolsko leto učenec 9. razreda, in sicer za 3. mesto v kategoriji računalniška grafika. Žal se podelitve nagrad v Hlohovcu nismo udeležili zaradi korone, smo pa te dni po pošti prejeli nagrade in priznanja.

Vesna Marion

OTROŠKO IGRIŠČE V GABROVEM NASELJU V DIVAČI

Tudi v Gabrovem naselju v kraju Divača so občani bogatejši za novo otroško igrišče. Otroško igrišče je rezultat participativnega proračuna. Glede na prostor in lokacijo si želimo, da bi lahko v naslednjih letih igrišče še dogradili in dopolnili z novimi elementi. Želja je, da bi bile med temi elementi tudi naprave za krepitev in razvedritev tudi starejše populacije. Otroško igrišče je postavilo podjetje Taurus Šport, d. o. o., ki se jim najlepše zahvaljujemo za korektno sodelovanje in hitro izvedbo.

Nataša Macarol,
Občinska uprava Občine Divača
Foto: Nataša Macarol

OTROŠKO IGRIŠČE RUDARČEK

S participativnim proračunom nam je pri Večnamenski dvorani Rudnik v Famljah uspelo urediti otroško igrišče. Tako je staro igrišče dobilo čisto novo podobo. Na novo je bilo postavljeno večnamensko igralo in dve gugalnici. Z dodatno klopco in zabojčkom za smeti pa je poskrbljeno tudi za oddih po napornejem igranju. Pri vzpostavitvi igrišča nam je zelo pomagala tudi KS Vreme, fanta iz režijskega obrata občine Divača in ZTDK, za kar se jim najlepše zahvaljujemo. Da bi pa igrišče dobilo čisto pravo otroško podobo so poskrbeli učenci OŠ Divača, podružnica Vreme,

ki so igrišče poimenovali Rudarček.

Nataša Macarol,
Občinska uprava Občine Divača
Foto: Nataša Macarol

FAMELJSKE ŽABICE

Društvo TKŠD Urbanščica je s postavitvijo doživljajskih zgodb s tablamimi na igriščih v Vremah poskrbelo, da so postala igrišča za otroke zanimivejša. V Famljah ima igrišče ime "Fameljske žabice", v Gornjih Vremah kraljuje Bronja Čeljustnik, pred dvorano Rudnik Vreme pa Rudarček, skriti škrat, ki je občasno nagajal, večkrat pa pomagal rudarjem v stiski.

Mirjam Frankovič Franetič
Foto: Mirjam Frankovič Franetič

JAZ – ZATE // ME4YOU

Projekt JAZ – ZATE // ME4YOU, ki ga z in za mlade izvaja Občina Divača, je prinesel nov dogodek. Z željo in ciljem širiti in nadgrajevati nabor pobud, idej, želja, potreb mladih v občini, je jesensko srečanje nudilo razmišljanje o zdravem načinu življenja s poudarkom na skrbi za rekreacijo in športno udejstvovanje. Šport je zagotovo področje, ki večino mladih nagovarja na različne načine. Tokrat je srečanje nagovorilo mlade z vidika ocene športnega udejstvovanja kot priložnosti za srečanja, druženja, nadgradnjo ljubiteljske dejavnosti s tekmovalnostjo in profesionalnostjo kot možnostjo kariernega vzpona.

Glede na zdravstvene razmere in že znane situacije in ukrepe Covida-19, je bilo, žal, potrebno prvotno zastavljene načrte izvedbe dogodka povsem spremeniti. Iz planiranega celodnevnega srečanja, ki bi vključevalo delavnice o možnostih in načinih dela mladih, predstavitev športnih aktivnosti, prijateljske tekme ... smo se preselili na zoom in sestavili sestavljenko deloma na daljavo in deloma v živo.

Z velikim veseljem poudarjamo uspešno sodelovanje z domačimi športniki, ki so bili v letošnjem letu, pa tudi v minulih, prejemniki priznanj Športnik Krasa in Brkinov. Prav vsi povabljeni so z veseljem sprejeli po-

vabilo, žal pa se nam nekateri zaradi obveznosti niso mogli pridružiti. Jan Luxa, Axel Luxa, Jožko Čeper, Miha Mevlja, Nejc Mevlja so obogatili in popestrili dogodke, predvsem pa so izpostavili svoje izkušnje na športnem področju. Moderator Ervin Čurlić, naš priznani športni novinar, komentator in naš prijatelj, se je, kot že nešteto krat, z veseljem odzval naši prošnji in izvedel odličen povezovalni in izobraževalni pogovor. Skupaj smo spletali mrežo dobrih izkušenj in novih idej.

Mladi so v delavnici ugotavljali prednosti in možnosti, ki jih imajo v lokalnem okolju z vidika športa in iz drugih zornih kotov vključevanja mladih v dejavnosti ter nizali predloge, ideje, želje o tem, kaj bi bilo še treba urediti in dopolniti ter nadgraditi. Bistven prispevek pa je bil v razmišljanju, kaj lahko in kaj bi bili pripravljene sami storiti na tem področju.

Športni gostje pa so prispevali svoj vidik aktivnosti. Glede na aktivno tekmovalno športno dejavnost jim ostaja zelo malo časa za aktivnosti v domačem kraju, čeprav si tega želijo. Tudi glede na dejstvo, da se srečujejo v športu z vsemi potrebnimi vrhunsko urejenimi možnostmi, so realno ocenjevali možnosti za aktivno delo in razvoj mladih v občini. Poudarili so, da domače okolje nudi prvo

in hkrati edino najbolj občutljivo in doživeto pobudo in spodbudo za nadaljnjo pot iz domačega kraja v svet. Srečanje je prineslo številna izhodišča mladih, ki bodo zagotovo dragocen prispevek za nastajajočo strategijo na področju dela z mladimi. Predvsem je razveseljiva ugotovitev, da je t. i. moto "Nič o mladih brez mladih", ki je vodilo dela na področju z mladimi, postal sestavni del našega skupnega dela, ki ga udejanjamo na vsakem koraku. Le tako lahko nastajajo dokumenti, za katere želimo, da bodo zares polno živeli. Odločevalci pa si želimo več aktivnosti in sodelovanja mladih, saj le skupaj lahko gradimo lokalno skupnost po meri vseh.

Romana Derenčin,

Občinska uprava Občine Divača,

Foto: arhiv Občine Divača

Dogodek je bil organiziran v okviru projekta JAZ – ZATE // ME4YOU; nosilec projekta: Občina Divača

OBČINA
DIVAČA

POLETNO IN JESENSKO DOGAJANJE V PIHALNEM ORKESTERU DIVAČA

Večina otrok je še brezskrbno uživala v počitnicah, naši glasbeniki pa so že marljivo vadili. Kar 14 godbenikov in dva mentorja, Rok Vilhar na tubi in Mitja Tavčar na tolkalih, se je namreč udeležilo letošnje že 40. Musice Creative. Ta je potekala od 15. do 22. avgusta v obmorski Izoli in v svoje vrste privabila kar 90 mladih glasbenikov iz vse Slovenije. Udeleženci so sodelovali v dveh orkestrih, in sicer v Pihalnem orkestru Musica Creativa in v Slovenskem mladinskem pihalnem orkestru. Dnevi so bili seveda napolnjeni z glasbo, ni pa manjkalo tudi medvrstniškega druženja, zabave in preprosto uživanja poletnih dogodivščin. Ob koncu glasbenega tabora so vsi glasbeniki pokazali, da so se v enem tednu veliko naučili. Novo znanje so pokazali na treh nastopih – v izolskem parku Pietro Coppo, v letnem kinu Arrigoni in v Slovenski filharmoniji. Nastop v Slovenski filharmoniji je posnela Radiotelevizija Slovenija in posnetek koncerta si lahko kadarkoli pogledate v spletnem arhivu oddaj RTV Slovenija.

Poletno doživetje, obdano z glasbo, kakršen je tudi slogan poletnega tabora, so lahko doživeli udeleženci Musikrasa, ki je potekal od 26. do 29. avgusta v prelepem kraškem okolju v Štanjelu. Iz našega orkestra se ga je udeležila ena godbenica, ki je nastopila tudi na zaključnem koncertu.

Drugo septembrsko soboto se je naš tolkalec Maks Hribar na Glavnem trgu v Mariboru pridružil bobnarjem vseh generacij iz vse Slovenije, ki jih je zbral Marko Soršak Soki z namenom združiti ljudi v dobrem duhu. Maks je povedal, da je bil sprva na dogodek prijavljen njegov oče, tudi sam tolkalec, a je tudi njega premamilo Sokijevo vabilo. Vzdušje je bilo odlično, sodelujoči so se zbirali že

od zgodnjega dopoldneva, da so se na nastop pripravili. Nestrpnost se je stopnjevala vse do 12h, ko je več kot 100 bobnarjev pozdravilo na trgu zbrano množico. Maks je še dodal, da je bil ponosen, ker je bil lahko del prvega dogodka take vrste v Sloveniji in da bi se ga z veseljem še kdaj udeležil.

V pihalnem orkestru smo veseli, da se naša godba širi, v novem šolskem letu smo se namreč okrepili z novim bari-tonistom Valentinom Prelcem in flavtistko Zojo Hribar. Vse občane pa vabimo na naš tradicionalni decembrski božično-novoletni koncert.

Jana Volk

Foto: Nataša Matevlič, Facebook profil Musice creative

Vsak dan je priložnost za nove nasmeh,
drobne pozornosti, vzpodbudne besede,
nove odločitve delati dobro!

Srečno 2022!

vsi iz Vrtca Sežana

*Tisoč in tisoč zvezd je nad nami,
tisoč in tisoč zvezd je med nami,
naj gre po svetu – rama ob rami –
svetloba z nami.*

(Tone Pavček)

Urednice Glasnika bralcem želimo prijetno preživete praznike,
v novem letu pa obilo zdravja, sreče in pozitivne energije.

Barbara, Jana, Jožica, Nataša, Romana

POVEZOVALNI VODOVOD ILIRSKA BISTRICA–RODIK

Po dolgem in napornem obdobju utemeljevanj, dogovorov, pogajanj, ki potekajo od leta 2016, je Občina Divača 17. 11. 2021 z izbranimi izvajalci za izvedbo del po posameznih sklopih projekta »POVEZOVALNI VODOVOD ILIRSKA BISTRICA–RODIK« podpisala pogodbe, na podlagi katerih se bodo začela dela izgradnje vodovoda na njenem območju in na delu povezovalnega vodovoda od Artviž do Rodika, ki ga skupno sofinancirata občina Divača in Občina Hrpelje-Kozina.

Občina Divača je podpisala pogodbe z naslednjimi izvajalci:

- GRAFIST, gradbeništvo, trgovina in storitve, d.o.o., Sermin 007B, Koper, 6000 Koper Capodistria, za izgradnjo sekundarnega vodovoda »Tatre–Kozjane« v vrednosti 644.140,95 EUR brez DDV oz. 785.851,96 EUR z DDV;
- ADRIAING Podjetje za proizvodnjo, storitve, inženiring in prodajo, d.o.o., Koper, Ankaranska cesta 7, 6000 Koper Capodistria, za izgradnjo sekundarnega vodovoda »Artviže–Vareje« v vrednosti 595,96 EUR brez DDV oz. 638.787,07 EUR vključno z DDV in za izgradnjo sekundarnega vodovoda »Vareje–Podgrad pri Vremah« v vrednosti 358.737,58 EUR brez DDV oz. 437.659,85 EUR z

DDV;

- ADRIAPLAN, inženiring, trgovina in storitve, d.o.o., Partizanska cesta 71, 6210 Sežana, za izgradnjo sekundarnega vodovoda »Vareje–Vatovlje« v vrednosti 674.052,72 EUR brez DDV oz. 822.344,32 EUR z DDV.

Priložnostni dogodek podpisa pogodb je potekal v Promocijsko kongresnem centru Pr'Nanetovih v Matavunu. Županja občine Divača Alenka Štrucl Dovgan je kot gostiteljica dogodka v nagovoru poudarila pomen celotne investicije in še posebej izpostavila pomen investicije za občino Divača in njene prebivalce. Posebno zahvalo je namenila Ministrstvu RS za okolje in prostor ter vsem, ki so sodelovali v skupnih prizadevanjih.

Županja občine Hrpelje-Kozina Saša Likavec Svetelšek je v svojem nagovoru združila zahvalo z mislimi divaške županje glede pomembnosti načrtovane investicije in izpostavila, da je to v njihovi občini največja investicija, ki je pomembna za nadaljnji razvoj celotnih Brkinov.

Slavnostnega dogodka se je udeležil tudi minister za okolje in prostor mag. Andrej Vizjak, ki je v nagovoru poudaril pomen skupnega sodelovanja in vlaganje države in Evrope v razvoj okolja in kvalitete bivanja pre-

bivalcev v domačem okolju.

Pomembne dogodek je na svojevrsen način pospremila glasba, ki jo je za vse pripravil naš saksofonist Tomaž Nedo in tako simbolično v taktih zelene melodije Zemlja pleše odprl dobrodošlico čisti vodi novega vodovoda.

PREDSTAVITEV PROJEKTA

Občina Divača je skupaj s partnerji projekta Občino Hrpelje-Kozina in vodilnim partnerjem Občino Ilirska Bistrica začela v letu 2016 pričela s prijavo skupnega projekta »Povezovalni vodovod Ilirska Bistrica-Rodik« za pridobitev sredstev sofinanciranja.

Na Brkinskem vodovodu se zaradi dotrajanosti pogosto pojavljajo okvare, katerih posledice so pogoste prekinitve dobave pitne vode. Nekaj naselij v Brkinih še vedno nima dostopa do pitne vode iz javnega vodovoda, temveč se oskrbuje z vodo iz manj ustreznih lokalnih vodovodov. Tako so se Občine Divača, Občina Hrpelje-Kozina in Občina Ilirska Bistrica odločile za izgradnjo povezovalnega vodovoda Ilirska Bistrica-Rodik. Ta bo med seboj povezal Ilirskobistriški in Kraški vodovod, ki imata črpališči v Bistrici in Brestanici. Vodovod bo zgrajen tako, da si bosta vodovodna sistema lahko izmenjevala transportno vodo. S tem bo v primeru izpada primarnega vodnega vira zagotovljeno nadomestno napajanje drugega

vodnega vira. Obe črpališči se nahajata v ločenih vodovarstvenih območjih in imata na območju združenega javnega vodovodnega omrežja zadostne zmogljivosti za zagotavljanje nujnega obsega pitne vode.

Izgradnja povezovalnega vodovoda vključuje tudi hidravlične izboljšave in delno novogradnjo vodovodnega sistema na trasi Ilirska Bistrica–Pregarje–Rjavče–Artviže–Rodik, posodobitev vodarne Ilirska Bistrica in izgradnjo šestih sekundarnih vodov (Tatre–Kozjane, VH Veliko Brdo–VH Jelšane, Koseze–Dolnji Zemon, Artviže–Vareje, Vareje–Vatovlje in Vareje–Podgrad).

S povezovalnim vodovodom se bo izboljšala vodooskrba 53 naselij in 10.330 prebivalcev, 272 prebivalcem bo na novo zagotovljen varen dostop do zdravstveno ustrezne pitne vode.

Povezovalni vodovod Ilirska Bistrica–Rodik bo tako zagotovil vodo občanom Ilirska Bistrica, Hrpelje-Kozina in Divača. Poleg tega bosta s tem postala povezana Ilirskobistriški in Kraški vodovod in si bosta v slučaju pomanjkanja vode lahko pridobila vodo iz povezanega vodnega vira.

Skupna vrednost projekta znaša

19.179.923 EUR (oziroma 23.056.915 EUR z upoštevanim povračljivim DDV).

Vire za financiranje projekta zagotavljajo:

Kohezijski sklad EU: 10.511.871 EUR
Republika Slovenija: 1.855.036 EUR
Direkcija RS za vode: 3.322.638 EUR
Občina Ilirska Bistrica: 2.798.944 EUR
Občina Divača: 482.129 EUR
Občina Hrpelje Kozina: 209.305 EUR

Vrednost projekta na ravni Občine Divača znaša 4.496.926 EUR (oz. 5.472.712 EUR z upoštevanim povračljivim DDV).

Vire za sofinanciranje zagotavljajo:

Kohezijski sklad EU: 2.625.059 EUR
Republika Slovenija: 463.246 EUR
Direkcija RS za vode: 926.492 EUR
Občina Divača: 482.129 EUR

Za izvedbo tega projekta bo tako Občina Divača pridobila sredstva sofinanciranja v višini 4.014.797 EUR.

Občina Divača bo tako v okviru projekta poleg sofinanciranja povezovalnega vodovoda zgradila štiri sekundarne vodovode:

Tatre–Kozjane, Artviže–Vareje, Vareje–Vatovlje in Vareje–Podgrad.

Dela bodo potekala v več fazah, zaključila pa naj bi se predvidoma 30. 4. 2023.

Naložbo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Kohezijskega sklada.

Več o projektih Evropske kohezijske politike v Sloveniji na naslednji strani: <https://www.eu-skladi.si/>

NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Romana Derenčin in Zdenka Hreščak,

Občinska uprava Občine Divača,
Foto: za arhiv Občine Divača, PŠJ,
Borut Lozej

OBČINA
HRPELJE-KOZINA

EVROPSKA UNIJA
KOHEZIJSKI SKLAD

GRADNJA DRUGEGA TIRA ŽELEZNIŠKE PROGE DIVAČA–KOPER

V bližini Lokve se je začela gradnja predora T1, ki je po novem poimenovan predor Lokev. Ta bo z dolžino 6,7 kilometra najdaljši predor na drugem tiru železniške proge Divača–Koper.

V predvkopu med Lokvijo in Divačo sta napadni mesti za gradnjo glavne in servisne predorske cevi. Obe bosta grajeni v polnem profilu, saj bodo ob uvedbi dvotirnosti v servisni cevi

položeni tiri in druga železniška infrastruktura.

Gradnjo drugega tira bo možno v naslednjih mesecih in letih najbolj opaziti pri gradnji odprtega dela trase proge

Predvkop predora T1 v bližini Lokve

Tabla, ki označuje spremembe na Krasoslovni učni poti

proti Divači, kjer bodo obstoječo železniško progo prestavili na novo traso. Precej bo tudi gradbišnega prometa, ki bo deloma, na pobudo domačinov iz Divače, potekal tudi po lokalni cesti od Lokve proti matavunskemu križišču. To makadamsko cesto je izvajalec del, družba Kolektor CPG, v preteklih mesecih nasul in popravil, tako da na njej ni več udarnih jam, ki so tam motile promet še v septembru. Tudi sicer bo izvajalec omenjeno cesto med deli vzdrževal. Zaradi prometa težkih tovornjakov pa domačine in obiskovalce v družbi 2TDK pozivajo, naj se

uporabi ceste zaradi lastne varnosti, kolikor je mogoče, izogibajo.

Dostop za lastnike zemljišč je seveda dovoljen in tudi izvajalec del skrbi za, kolikor je možno, neoviran dostop do zemljišč. Sodelovanje z domačini opisujejo kot zgledno, vsi lastniki, ki imajo kakršnakoli vprašanja glede dostopa, pa se lahko obrnejo na občino in tam prejmejo informacije oz. kontakt izvajalca del.

Pohodniki, ki so uporabljali Krasoslovno učno pot, so opazili, da je del poti zaradi gradnje prekinjen. Na pobudo domačinov je izvajalec del

v preteklih tednih krajši odsek poti naredil na novo in tako poskrbel za »obvoz«, tega pa tudi primerno označil. Dostop do Divaške jame trenutno zaradi gradbišča po Krasoslovni učni poti ni mogoč, vendar bodo izvajalci projekta v prihodnjih letih pod novo progo zgradili podhod in tako učno pot z Divaško jamo povezali bistveno bolje, kot je bila ta povezana v preteklih letih.

Iztok Felicjan,

Občinska uprava Občine Divača

Foto: 2TDK

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE DLN ZA DRUGI TIR ŽELEZNIŠKE PROGE DIVAČA KOPER

V četrtek, 11. novembra 2021, je v sejni sobi Občine Divača potekala predstavitev – javna obravnava študije variant/predinvesticijske zasnove in okoljskega poročila v postopku priprave državnega prostorskega načrta za Spremembe in dopolnitve državnega lokacijskega načrta za drugi tir železniške proge na odseku Divača–Koper.

Občina je kar razočarana nad udeležbo občanov. Prisotni so namreč bili 4 občani in 2 zaposlena na občinski upravi. Glede na to, kako pomembni dokumenti so bili razgrnjeni, se je pričakovalo precej večjo udeležbo.

Na obravnavi so bile predstavljene 3 variantne rešitve izvedbe. Kot najugodnejša varianta je bila predlagana varianta 2.

V nadaljevanju podajamo informacijo Ministrstva za okolje in prostor, ki vodi pripravo sprememb in dopolnitev DLN za drugi tir železniške proge Divača Koper. Z veljavno Uredbo o državnem lokacijskem načrtu za drugi tir železniške proge na odseku Divača–Koper (Uradni list RS, št. 43/05, 48/11, 59/14 in 88/15) je bila nova proga načrtovana kot enotirna.

Projektna dokumentacija za pridobitev gradbenega dovoljenja za izvedbo načrtovane nove enotirne železniške proge med Divačo in Koperom je bila izdelana v letih 2009–2011.

Leta 2015 je Ministrstvo RS za okolje in prostor izdalo gradbeno dovoljenje za gradnjo 1,2 km II. tira proge Divača–Koper v funkciji glavnega

tira postaje Koper tovorna (št. 35105-73/2014/27 01031380 z dne 31. 3. 2015), t. i. izvelični tir, ki je že izveden, ter leta 2016 gradbeno dovoljenje za gradnjo drugega tira železniške proge Divača–Koper na odseku med postajo Divača in Dekani.

Zaradi velike obremenjenosti obstoječe železniške proge med Koperom in Divačo, ki se je v zadnjih letih močno približala njeni končni zmogljivosti, je bilo v zadnjih desetih in več letih mogoče izvajati le vzdrževalna dela, ki niso zahtevala daljših zapor železniškega prometa. Posledično je obstoječi tir v slabem stanju.

Obstoječi tir je potreben temeljite obnove, ki je povezana z velikimi investicijskimi stroški, predvsem zaradi tega, ker obstoječi tir v velikem delu poteka preko vodovarstvenega območja vodonosnika Rižana in preko kraškega roba, ki je zaradi velike koncentracije naravnih in kulturnih vrednot ter zavarovanih ekološko pomembnih območij v celoti predviden za zavarovanje kot krajinski park v sklopu Kraškega regijskega parka, kar pomeni veliko usklajevanj in zahtevnejšo obnovo. Poleg tega pa tudi z obnovo ne bo mogoče zagotoviti boljših tehničnih karakteristik obstoječega tira (vzdolžni naklon, maksimalna hitrost, dolžina proge).

Vlada RS na 138. seji dne 8. 6. 2017 sprejela sklep, da naj »Ministrstvo za infrastrukturo in Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo pridobita potrebne pravne in strokovne podla-

ge, ki bodo omogočile, da se predvidena železniška proga na odseku Divača–Koper v naslednji fazi nadgradi v dvotirno progo. Pri tem naj se že v prvi fazi zagotovijo potrebne podlage in projekti za povečanje profila servisnih cevi. Izvedba te naloge ne vpliva na začetek predvidenega izvajanja del na drugem tiru.«

V ta namen je bila izdelana preveritev poteka levega tira nove proge Divača–Koper (Izdelava sprememb izdelanega PGD za drugi tir železniške proge Divača–Koper zaradi povečanja prereza servisnih cevi predorov na velikost glavnih cevi; Preveritev poteka levega tira nove proge Divača – Koper; IDZ, SŽ-Projektivno podjetje Ljubljana d.o.o., oktober 2018; v nadaljevanju: IDZ 2018), s katero je predvideno, da se servisne cevi predorov T1, T2 in T8 izvede v enakem prerezu kot glavne cevi.

Priprava DPN za spremembe in dopolnitve državnega lokacijskega načrta za drugi tir železniške proge na odseku Divača–Koper se je pričela na podlagi pobude Ministrstva za infrastrukturo z dne 21. 5. 2019. Pobudo je izdelal Urbis, d. o. o., Maribor. V pobudi je predlagana umestitev v prostor vseh ureditev, potrebnih za izgradnjo vzporednega (levega) tira na celotnem poteku nove železniške proge Divača–Koper, s čimer se zagotovi dvotirnost nove železniške proge na odseku med postajo Divača in tovarno postajo Koper.

Pobuda je bila v juliju in avgustu 2019

javno objavljena in predstavljena v lokalni skupnosti. V tem času so bile pridobljene tudi smernice nosilcev urejanja prostora. Izdelana je bila analiza smernic ter predlogov in pripomb javnosti, na podlagi katere je Ministrstvo za okolje in prostor pripravilo sklep o pripravi DPN. Sklep je sprejela Vlada RS 23. 1. 2020.

Na osnovi pobude so bile pridobljene smernice in podatki državnih nosilcev urejanja prostora, lokalnih skupnosti ter predlogi in pripombe javnosti, ki so bili obravnavani v t. i. analizi smernic. Ministrstvo za okolje in prostor je 8. 11. 2019 izdalo odločbo št. 35409-173/2019/16, v kateri je odločilo, da je v postopku priprave DPN treba izvesti celovito presojo vplivov na okolje. Sestavni del postopka je presoja sprejemljivosti vplivov izvedbe planov na varovana območja.

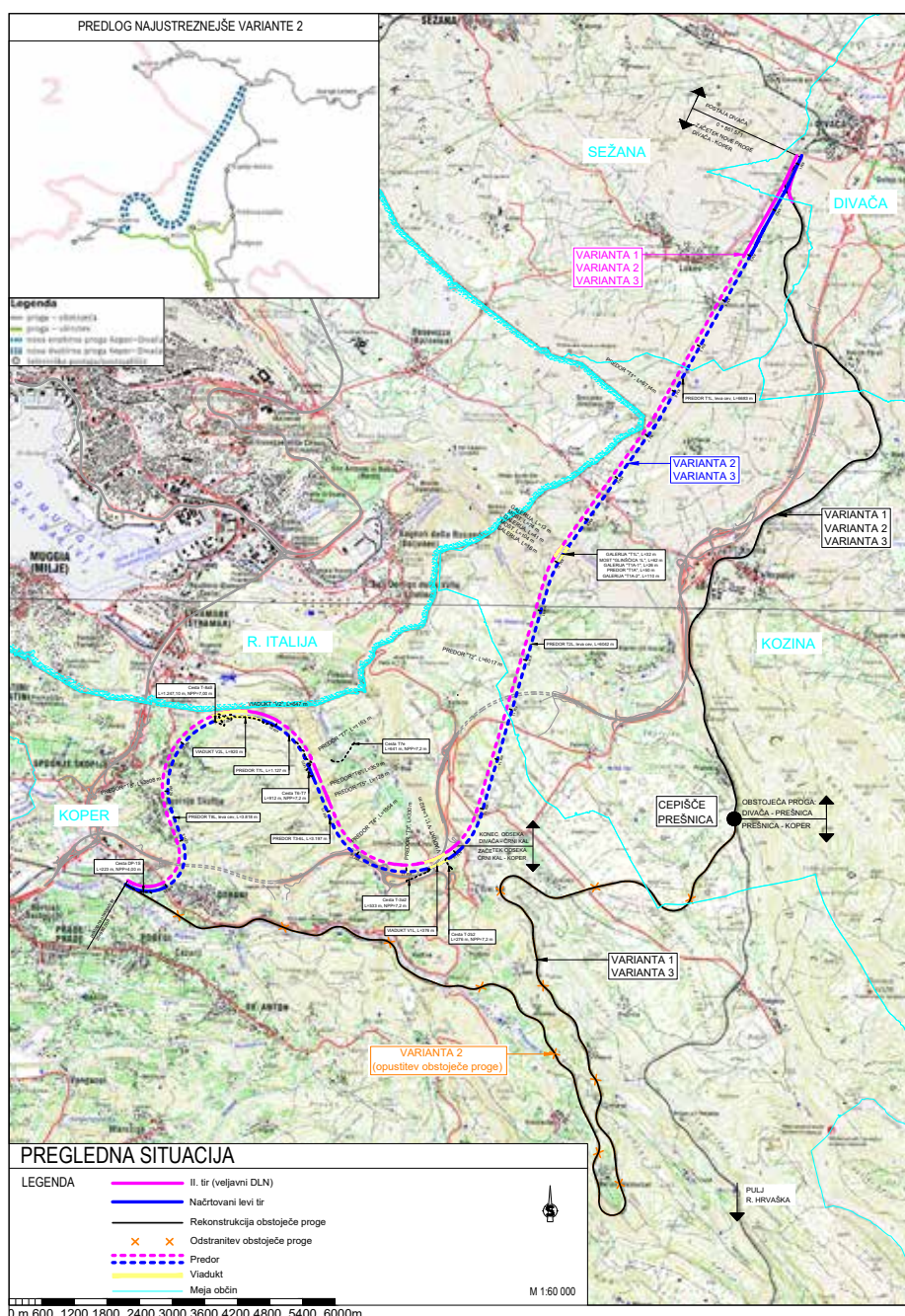
Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 61/17) v svojem 87. členu določa, da se prostorska ureditev državnega pomena načrtuje v variantah, ki so na podlagi znanih podatkov ocenjene kot izvedljive. V študiji variant se te variante podrobneje obdelajo, ovrednotijo in primerjajo s prostorskega, varstvenega, funkcionalnega in ekonomskega vidika ter ocenijo z vidika sprejemljivosti v lokalnem okolju. Na podlagi vrednotenja se v zaključku študije variant predlaga najustreznejšo, varianto, za katero se izdelata državni prostorski načrt.

OPIS VARIANT IN PREDLOG NAJUSTREZNEJŠE

V študiji variant so obravnavane tri variante:

Varianta 1: kombinacija obstoječe enotirne železniške proge in drugega tira: na obstoječi progi obratujejo lokalni potniški vlaki v obe smeri, tovorni vlaki pa v smeri Divača–Koper, na drugem tiru pa tovorni vlaki v smeri Koper–Divača in mednarodni oziroma regionalni potniški vlaki v obe smeri.

Varianta 2: kombinacija drugega tira, načrtovanega levega tira in obstoječe proge med Divačo in cepiščem Prešnica: na obstoječi progi na odseku Divača–cepišče Prešnica obratujejo čezmejni vlaki do Pulja (Hrvaška), tovorni in potniški vlaki (mednarodni in regionalni) obratujejo na drugem tiru v eno smer, na načrtovanem le-

vem tiru pa v nasprotno smer. Obstoječa proga med Prešnico in Kopro se demontira in se lahko nameni drugi rabi.

Varianta 3: kombinacija drugega tira, načrtovanega levega tira in obstoječe proge: na obstoječi progi obratujejo lokalni potniški vlaki na relaciji Divača–Koper ter potniški in tovorni čezmejni vlaki do Pulja (Hrvaška), na drugem tiru tovorni in potniški vlaki (mednarodni in regionalni) obratujejo v eno smer, na načrtovanem levem tiru pa v nasprotno smer.

Na podlagi vrednotenja s prostorskega, varstvenega (okoljskega), funkcionalnega in ekonomskega vidika je kot najustreznejša predlagana varianta 2. Zaradi umestitve vzporednega levega tira je treba dodatno zgraditi

novi predore: T1A, T3-6L in T7L, most Glinščica 1L, galerije T1L, T1A-1 in T1A-2, Viadukta V1L in V2L ter dodatne dostopne ceste: T6T7, T7-e, T-3a2 in T-2b2, saj se bo gradnja izvajala med obratovanjem desnega tira (promet na desnem tiru ne sme biti oviran). Obstoječa proga med cepiščem Prešnica in ENP Dekani se opusti.

Občinska uprava in Ministrstvo za okolje in prostor

Foto: Ministrstvo za okolje in prostor

SREČANJE AKTERJEV GOSPODARSTVA IN LOKALNE SKUPNOSTI Z NAMENOM PRIPRAVE KLJUČNIH SMERI RAZVOJA REGIJE OBALE IN KRASA

Na Območni obrtno-podjetniški zbornici Sežana je v začetku novembra potekalo srečanje akterjev gospodarstva in lokalne skupnosti z namenom priprave ključnih smeri razvoja Regije Obale in Krasa za nadaljnjih 30–50 let.

Bilo je prvo tovrstno srečanje, ki je bilo namenjeno izmenjavi predlogov in idej glede smeri razvoja regije, upoštevajoč najnovejše smernice razvoja Evropske unije in predstavlja uvod ključnim poudarkom, smernicam razvoja naše regije v prihodnje.

Izgradnja novih obrtnih con bo vsakor olajšala marsikatero odločitev podjetij in občanov za vrnitev v domače okolje. Ustvarjanje primernih pogojev tako za delo kakor tudi možnosti razvoja za rast podjetij je bila pobuda udeležencev, ki je bila najpogosteje izpostavljena. Smiselno je razmisliti in vlagati v povezovanje majhnih podjetij, s čimer bodo ta dosegala večjo tržno fleksibilnost in se bodo tako lažje lotevala večjih projektov.

V prihodnje bo treba razmišljati tudi o javno-zasebnem partnerstvu, saj je to ena od mogočih sinergij, ki lahko poganja prihodnje življenje v naši skupnosti. Primeri: oskrbovana stanovanja, izgradnja infrastrukture (npr. športne), zelena partnerstva (npr. izposoja e-koles, e-avtomobilov, e-prevozi ipd.).

Poenotenje regije Krasa in Brkinov, ki naj preseže miselnost nacionalne

omejenosti, in z matično domovino poveže tudi območja izven državnih meja. Sodelovanje in skupna promocija turističnih destinacij, možnost povečanja državnih in lokalnih sredstev, namenjenih promociji in razvoju turizma, turističnim nastanitvam, športnemu in doživljajskemu turizmu bi doprinesla dodaten razvojni potencial regije. Dejstvo je, da podeželje tako rekoč izumira, zato se pričakuje dodatne državne vzpodbude za njegovo ohranjanje. V kakšni obliki in meri naj bi se to izvajalo, ni bilo dorečeno, vendar naj bi te vzpodbude omogočile obstoj območja, ki bo prijazno do domačinov in turistov, s tem pa bi se preprečilo tudi zaraščanje kmetijskih površin. Cilj je doseči, da bi se na območjih, ki so nekoč že bila namenjena kmetijskim površinam, obnovila prehranska raven samooskrbe celotne regije.

Odseljevanje z regije bomo dosegli tudi s štipendiranjem in vzpodbujanjem izobraževanja predvsem tehničnega kadra, tako na sekundarni kot terciarni ravni (torej tudi razvoj študijskih smeri, ki bi izobraževale bodoč tehnični kader, tudi inženirje). Glede na oddaljenost in prometne povezave je treba dijakom in študentom poleg zanimivih izobraževalnih programov zagotoviti ustrezne namestitve.

In tu so še trije stebri, ki so poleg različnih gospodarskih panog zelo

močna gonilna sila razvoja: vinarstvo in vinogradništvo, mesno-predelovalna industrija ter kamnarstvo in kamnoseštvo. Te panoge so v sinergiji s turizmom lahko naša zmagovalna kombinacija. Na lokalnih skupnostih in njenih aktih pa je, da te dejavnosti ustrezno razporedijo v prostor tako, da si med seboj niso moteče, temveč obratno – sprožajo sinergije.

Na srečanju, ki so se ga poleg akterjev iz gospodarstva in turizma udeležili tudi župani vseh štirih kraško-brkinskih občin, se je tako izmenjalo ideje ter postavilo temelje razvoja regije. Dokument, ki bo vodilo razvoja obalno-kraške regije v naslednjih petdesetih letih, mora biti zasnovan na principu širokega odpiranja različnim inovativnim možnostim podjetništva, vendar v zavedanju, da si želimo tudi razvoja turizma v smislu zelenega in butičnega turizma oz. turizma z dodano vrednostjo (ne množičnega) in njenih podpornih panog.

Vse ideje in predloge se bo nadgradilo na naslednjih srečanjih in zapisalo v dokument – SMERI RAZVOJA REGIJE OBALE IN KRASA za nadaljnjih 30–50 let.

Klementina Križman,

Območno obrtno-podjetniška zbornica Sežana

Foto: Območno obrtno-podjetniška zbornica Sežana

OBISK VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE V OBALNO KRAŠKI REGIJI

Vlada republike Slovenije s predsednikom vlade Janezom Janšo na čelu je 19. oktobra obiskala Obalno-kraško regijo.

V okviru obiska so se predsednik in ministri srečali s predstavniki podjetij, zavodov, občin in drugih deležnikov v regiji.

Na delovnem posvetu so ministrice in ministri spregovorili predvsem o projektih v regiji na področju dolgotrajne oskrbe, pravosodja, kohezijskih in evropskih sredstev, gospodarskih priložnosti, turizma, izobraževanja, kulture, notranjih zadev, kmetijstva, kulture, zdravstva, upravnih storitev, v okviru tega predvsem krajšanja čakalnih dob glede upravnih storitev. Precej pozornosti je vlada namenila infrastrukturnim projektom in reševanju izzivov na področju varovanja okolja in prostora.

Po srečanju s koprskim škofom, se je predsednik vlade v družbi z ministri **Andrejem Vizjakom**, **Jernejem Vrtovcem** in **Zvonetom Černačem** srečal z vsemi župani Obalno-kraške regije. Na delovnem kosilu, ob katerem so spregovorili predvsem o ključnih razvojnih dilemah, o regionalnih izzivih in težavah, povezanih z spremembami OPN-jev in umeščanju raznih objektov v prostor, so sodelovali župan občine Ankaran **Gregor Strmčnik**, županja občine Divača **Alenka Štrucl Dovgan**, županja občine Hrpelje-Kozina **Saša Likavec Svetelšek**, izolski župan **Daniilo Markočič**, komenski župan **Erik Modic**, koprski župan **Aleš Bržan**, piranski župan **Đenio Zadković** in sežanski župan **David Škabar**.

Srečanje v regiji je vlada zaključila z javno tribuno v Lipici. Ministri so poleg seznanitve z lokalnimi težavami dosegli premike pri nekaterih pomembnih projektih, od ureditve prometne infrastrukture ob Luki Koper do rešitve za piranski akvarij. Nekateri izzivi pa ostajajo odprti, kot je npr. dodatni vodni vir za Istro in še nekatere drugi.

Premier **Janez Janša** je ocenil, da regija beleži dobre rezultate, med drugim predvsem pri kazalnikih razvitosti, so sporočili iz kabineta pred-

sednika vlade. Regija izstopa tudi glede podpovprečne brezposelnosti mladih in skupne brezposelnosti. Prav tako se ponaša z visokim deležem prečiščenih odpadnih voda in relativno nizko ogroženostjo zaradi naravnih nesreč. Obenem je poleg Osrednjeslovenske edina regija z nadpovprečnim bruto domačim proizvodom na prebivalca in tudi po produktivnosti sledi Osrednjeslovenski regiji, so zapisali. Nadpovprečna sta tudi razpoložljivi dohodek na prebivalca in zaposlenost. Poleg turizma ima regija razmeroma ugodne naravne pogoje za kmetijstvo, pri čemer sta najpomembnejši panogi kmetijstva v regiji vinogradništvo in oljkarstvo. Obalno-kraška regija je tudi edina slovenska regija, ki leži ob morju. Naravne danosti regiji omogočajo, da ima zelo razvit turizem, ki je tako na Obali kot na Krasu izjemno pomembna gospodarska panoga.

Občino Divača so v okviru obiska Obalno-kraške regije obiskali predstavniki Ministrstva za infrastrukturo in Ministrstva za kmetijstvo.

Ministrska ekipa Ministrstva za infrastrukturo je bila okrepljena s predstavniki Direkcije za ceste.

Na srečanju smo izpostavili obremenjenost naše očine z državnimi infrastrukturnimi objekti, kot so železnica, avtocesta, državne ceste in razdelilna transformatorska postaja, predvsem z vidika hrupa in onesnaženja zraka.

Dogovorili smo se da preučijo možnost postavitve protihrupnih ograj v Divači, Dolnjih Leževčah, Potočah in Dolenji vasi. Izpostavili smo problem umestitve pločnika med Dolnjimi Leževčami in Divačo preko avtoceste.

Dogovorili smo se za možnost izgradnje krožišča na vhodu v Divačo na regionalni cesti proti Koprju in izgradnjo krožišča pri RTP-ju Divača.

Podpisan je bil sporazum o sofinanciranju Kraške ceste, kjer naj bi se dela začela v letu 2022.

Predstavniki Ministrstva za kmetijstvo so se na občini srečali s predstavniki Agrarne skupnosti Divača in občine. Spregovorili so o problematiki delovanja agrarnih skupnosti in ostali problematiki.

Na Občini smo z obiskom vlade zadovoljni in upamo, da se bodo dane obljube tudi uresničile.

Alenka Štrucl Dovgan
Foto: arhiv Občine Divača

PRIREDITEV OBMOČNE OBRTNO-PODJETNIŠKE ZBORNICE SEŽANA

V soboto, 11. septembra 2021, je Območna obrtno-podjetniška zbornica Sežana organizirala tradicionalno prireditev, na kateri so bila podeljena jubilejna priznanja za 10, 20, 30 in 40 let delovanja podjetjem, ki so praznovala v letu 2020 in 2021.

Letošnja prireditev je bila še toliko bolj pomembna, saj so izzivi, s katerimi se še vedno srečujejo obrtniki in podjetniki, neusmiljeni, zato so jubileji, ki jih obrtniki beležijo, vredni posebne pozornosti.

Kot je v uvodnem govoru poudaril predsednik OOOZ Sežana, Jernej Bortolato, vsi še kako dobro vemo, s kakšnimi izzivi smo se soočali v preteklem letu, nekateri se žal še vedno soočajo z njimi, zato je vsem še toliko bolj v veselje in čast, da smo se končno zbrali. Poudaril je, da so obrtniki močni, trdni, iznajdljivi in da verjame, da bodo kos posledicam epidemije COVID-19. Dodal je še, da čeprav ve, da ni enostavno, je kljub temu prepričan, da lahko skupaj in povezano premagamo izzive, s katerimi se moramo dnevno spopasti.

OOOZ Sežana preko OZS-ja aktivno sodeluje tudi z Vlado Republike Slovenije. Pri predlogih vladnih ukrepov je OZS dober pogajalec, žal pa je treba ob tem povedati, da smo sicer velikokrat slišani, a premalo uslišani. In kot je še poudaril Bortolato: »Obrtniki in podjetniki znamo in zmoremo delovati v ekstremnih pogojih. Vajeni smo trdega dela in neusmiljene borbe za svoje preživetje in napredek, a se ob temu vsi močno zavedamo, da v nedogled takšno stanje ne bo mogoče. Zato, spoštovani županji in spoštovana župana, prisluhnite nam in pridite nam naproti. Le skupaj lahko

soustvarimo konkurenčnejše in spodbudno poslovno okolje, iz katerega nam ne bo treba bežati čez mejo, saj bomo imeli doma možnost razvoja in napredka«.

Zbrane je v imenu vseh štirih kraško-brkinskih občin pozdravila divaška županja Alenka Štruelc Dovgan.

Za 10 let uspešnega dela v obrti in podjetništvu za leto 2020 so zahvalo prejeli: Abram Albin s.p., - Vzdrževanje objektov in okolice; Begič Mirzet s.p., - Zaključna dela v gradbeništvu; Bele Simon s.p. - Kamnoseštvo bele; Benčič Jan s.p. - Posredovanje oglaševalskega prostora; Črnetič Bojan s.p. - Avtoprevoznništvo; Danoski, - fasaderska in druga gradbena dela, d.o.o.; Gec Andrej s.p. - Avtoservis Suzuki; Gradbena - trgovina z gradbenim materialom d.o.o. Sežana; Kolman Ivica s.p. - ker-Kolman keramičarstvo, izolacije in adaptacije; Kosič Andrej s.p. - 1a adaptacije, oblaganje tal in sten; Mujanović Zuki-Zurijet s.p. - zaključna dela v gradbeništvu; Mušič Hazim s.p., - Zaključna dela v gradbeništvu; Popovič Katarina s.p. - Foto art; Ravbar Nataša s.p. - Mavrica zaves prodaja, šivanje in svetovanje; Sam trans, - trgovina in storitve, d.o.o.; Sila Andrej s.p. - Urejanje okolice; Skok Jožko s.p. - Popravila, vzdrževanje strojev in naprav; Studio Matevlič, - Računovodske in poslovne storitve ter davčno svetovanje d.o.o.; Švagelj Andrej s.p. - Tošč mesnica in trgovina; Terčon Mateja Knap s.p. - Plesni studio in Volk Martin s.p. - Obdelava naravnega kamna.

Za 10 let uspešnega dela v obrti in podjetništvu za leto 2021 so zahvalo prejeli: ABC dom plus, storitve in trgovina, d.o.o.; Bole pohištvo Bole

Aleš s.p. - Posredništvo pri prodaji pohištva; Brajdih Samo s.p. - Grafični atelje; EUMAT, trgovina z gradbenim materialom d.o.o.; Fric Anej s.p. - x13, pakiranje peletov; Gregorič Andreja s.p. - Frizerski salon Andrejka; Kljun Elvis s.p. - Vzdrževanje in popravila motornih vozil; Kobal Marjan s.p. - Avtomehanika; Marhold Jan s.p. - Avtoprevoznništvo; mimas m&d - elektro in gradbene storitve d.o.o.; Mohorčič Damijan s.p. - Popravila kovinskih izdelkov; Peric Kristina s.p. - Frizerski salon Kristina; Ravbar Vojko s.p. - Gradbena mehanizacija; Spetič Marko s.p. - RIS, računalniško svetovanje; Švara, Igo s.p. - Avtoprevoznništvo in posredništvo in podjetje VOGOS - čiščenje in storitve d.o.o..

Za 20 let uspešnega dela v obrti in podjetništvu za leto 2020 so zahvalo prejeli: BOVING, - proizvodnja in projektiranje tehnološke opreme, d.o.o.; Geodetsko podjetje Sežana, - Geodetske storitve d.o.o.; Grahor Robert s.p. - Gostinstvo in turizem; Magajna Robert s.p. - Avtoprevoznništvo; Muha Andrej s.p. - Gostilna muha; Resinovič Anita s.p. - Slaščičarstvo a - b; Silič Adam s.p. - Gradbena finalizacija Silič; Vrečko Domen s.p. - Čistilni servis in Železnik transporti d.o.o.

Za 20 let uspešnega dela v obrti in podjetništvu za leto 2021 so zahvalo prejeli: Armeton - Proizvodnja betonskih, kovinskih in plastičnih izdelkov d.o.o.; Barone d.o.o. - Proizvodnja, trgovina, gostinstvo, storitve; Čepar Vladimir s.p. - Prevoz oseb in stvari; Jagodič Simon s.p. - Okrepčevalnica skala; Leković Dževdet s.p. - Steklarstvo Medin; Lindič Matjaž s.p. - Okrepčevalnica, picerija - Apetit;

Medvešček Darko s.p. – gradbeništvo; Mohorčič Tom s.p. - Optika Tom; Prosen Peter s.p. - Proel elektroinstalacije; Snovtex proizvodnja, storitve, trgovina d.o.o.; Škapin Tjaša s.p. - Atelje Tjaša in Tulek Idriz s.p. - Steklarstvo Tulek.

Za 30 let uspešnega dela v obrti in podjetništvu za leto 2020 so zahvalo prejeli:

Antončič Mira s.p. - "Frizerski salon Mira", Čeh Damijan s.p. - DTP studio; Femc Jože s.p. - Pečarstvo, gik Obrov d.o.o. - podjetje za gradbeno in kamnoseško dejavnost; Graditeljstvo Henigman, - organizacija in izvedba stavbnih projektov, d.o.o.; Gostilna Skok; IRAS informacijske in računalniške storitve d.o.o.; ME-PLAST Kozina - brizganje plastike, proizvodnja in trgovina d.o.o.; Mrevlje Marjan s.p. - Mizarstvo in sodarstvo; Ozbič Aleš s.p. - Slikopleskarstvo; Prunk Marko s.p. - Mesarija Prunk; RIGO d.o.o., - Prodaja in sevisiranje šivalnih strojev; robotina, - podjetje za inženiring, marketing, trgovino in proizvodnjo d.o.o.; Savi Guerrino - proizvodnja in montaža aluminijastih oken in vrat d.o.o.; Skok Blu, proizvodnja, storitve in trgovina, d.o.o.; Šiles d.o.o. - podjetje za nabavo, predelavo in trgovino z lesom in lesnimi izdelki; Šircelj Colugnati Lea s.p. - Kozmetični salon Sirena; Tavčar A & B d.o.o., - špedicija, izvoz, uvoz, transport; Trebec Robert s.p. - Rotor elektromehanika; Uršič Viljem s.p. - elektroinstalacije-montaža in servis ogrevalne tehnike; Vatovac Pavel s.p. - avtOprevoznništvo in avtoleka Žerjal

Za 30 let uspešnega dela v obrti in podjetništvu za leto 2021 so zahvalo prejeli:

Abram Branko s.p. - Avtoprevoznništvo; Banles d.o.o. - Podjetje za proizvodnjo, prodajo, izvoz in uvoz lesenih izdelkov in opreme; Glumac d.o.o. Čistilni servis in urejanje okolja; Gulič, - transport in storitve, d.o.o.;

Kljun Peric Erika s.p. - Cvetličarna Erika; Kobal David s.p. - Oddajanje v najem; KOPED d.o.o. - Podjetje za oddajanje in obratovanje lastnih nepremičnin; Koritnik Franko s.p. - Mlinarstvo mlinko; PIKA - Tekstilna proizvodnja in trgovina, d.o.o.; Ravbar Ivan s.p. - Gostilna Ravbar; Ražem Aljana s.p. - Artex sitotisk; SEEL d.o.o. - Prodaja cerkvene opreme Sežana; Skupina Mahnič - Kreš, - Proizvodnja in storitve, d.o.o.; Stepančič Darja s.p. - senčila; T & P CARS, proizvodno podjetje d.o.o.; Tavčar David s.p. - Brusilstvo Tavčar; Trost Jožica s.p. - Gostilna Trošt; Tulek Sulejman s.p. - Steklarstvo; Varilstvo Benčina, proizvodnja, storitve in trgovina d.o.o. in Žiberna Zdenka s.p. - Elipsa - računovodske storitve.

Za 40 let uspešnega dela v obrti in podjetništvu za 2020 so zahvalo prejela:

Hreščak Zlatko s.p. - Elektromehanika in energetika; Suhozemni terminal Sežana, - inženiring, svetovanje, vzdrževanje in trgovina d.o.o. in Klančar Žerjavi, najem, prodaja in servis gradbene opreme, d.o.o.

Za 40 let uspešnega dela v obrti in

podjetništvu za leto 2021 so zahvalo prejeli: ALEAS, - proizvodnja in trgovina, d.o.o.

Priznanje za kakovost izdelkov, storitev in inovatorske dosežke v obratovalnicah in podjetjih je prejelo kar sedem nagrajencev.

Za leto 2020:

- IGOR SERAŽIN – Pomoč na cesti
- STEPANČIČ DARJA s.p. Senčila
- STUDIO TERČON, grafično oblikovanje, Borut Terčon s.p.
- TULEK IDRIZ s.p. Steklarstvo Tulek

Za leto 2021 pa

- Kovaštvo Furlan – Pri Furlanovih v Hruševici in
- LOTRANS logistika in transport d.o.o. –

Posebno priznanje, ki ga komisija podeljuje tretjič in je namenjeno mladim upom, ki z veseljem in ponosom opravljajo obrtni poklic ter tako ohranjajo vrednote obrti, je prejelo podjetje, z zelo mladimi zaposlenimi, katerih povprečna starost je 27 let.

Podjetje TNG oprema D.O.O

Podeljen je bil tudi BRONASTI PEČAT OBRTO PODJETNIŠKE ZBORNICE SLOVENIJE, ki ga je letos za 40 let delovanja na področju obrti in podjetništva prejelo podjetje Aleas d.o.o.

OOZ Sežana je v svojem 42-letnem delovanju prvič podelila **NAZIV ČASTNEGA ČLANA** zbornice, ki se praviloma podeljuje posamezniku za dolgoletno uspešno opravljanje obrtne oziroma podjetniške dejavnosti ter plodne rezultate v poslovnem

sodelovanju z obrtno zbornico in v delu njenih organov.

Naziv častnega člana zbornice Sežana je Skupščina na svoji 6. redni seji dne 22. februarja 2021 podelila Dr. Stanislavu Renčlju.

- Izredni profesor na Fakulteti za turizem Turistica in docent na Biotehniški fakulteti v Ljubljani na področju tehnologije mesa.
- Predsednik Civilne iniciative za Lipico, ki se zavzema za ohranitev dediščine za bodoče generacije in s

tem narodne identitete.

- Član skupščine na OOO Sežana.

Dr. Stanislav Renčelj je pristen Kraševac, ki ljubi Kras. Vseskozi ga spremljajo ideje o skrbi za Kras, promociji in zaščiti naravne in kulturne dediščine tega področja.

Za njegovo aktivno udejstvovanje in vseživljenjsko promocijo kraške kulinarike in podjetništva da se dr. Stanislavu Renčlju podeli naziv Častni član OOO Sežana.

Spoštovani jubilarci in prejemniki

priznanj, ste sinonim za inovativnost, prodornost, pogum in uspeh. Iskrene čestitke za vaše izjemne dosežke in zahvala, da skupaj soustvarjamo prihodnost, v kateri vsi z veseljem sobivamo in sodelujemo.

Zahvala Občini Divača, Hrpelje-Kozina, Komen in Občini Sežana, ki so nas pri izpeljavi prireditve tudi finančno podprle.

Besedilo: OOO Sežana

Foto: Jan Antončič

GLASNIK **TURIZEM**

TURISTIČNI VODNIKI SO KRIZI NAVKLJUB ŠE KAKO ŽIVI

Turizem je v lanskem in letošnjem letu verjetno najbolj prizadeta gospodarska dejavnost. Turistični vodniki, kot najbolj izpostavljeni terenski turistični delavci in ključni vezni člen sodobnega turizma – so namreč posredniki (neredko edini) med turisti in lokalnimi ponudniki oz. ponudbo – so do pred kratkim, ob odsotnosti vodniškega dela, bili prepuščeni sami sebi in marsikdo je zaprl svojo dejavnost.

Domači vodniki, organizirani v Društvo turističnih vodnikov Krasa in Brkinov, pa se nismo prepustili malodušju. Celo več kot to, naredili smo tako velike razvojne korake kot še nikoli v 12 letih obstoja društva.

Najprej smo se združili pod novim logotipom in sloganom. Če je slogan »Z nami doživite več« razumljiv sam po sebi, pa logo potrebuje razlago: bordo rdeča je barva za Kras, zelena je za Brkine, »modri« smo mi, vodniki. Kompas kot prisposoba za vodenje kaže t. i. dinarsko smer (SZ-JV), kot sta si tudi skupaj soseda bratska Brkini in Kras. Povezuje ju marsikaj, čedalje bolj na področju turizma to aktivno počnemo tudi lokalni vodniki.

**TURISTIČNI
VODNIKI
KRAS IN BRKINI**
Z nami doživite več!

Nam vodnikom je ena prvih in najpomembnejša aktivnost v koledarskem letu obeležitev 21. februarja, mednarodnega dneva turističnih vodnikov. Svetovna zveza društev turističnih

vodnikov WFTGA je bila ustanovljena 21. februarja 1985. Od leta 1990 se ta dan po celem svetu obeležuje kot Mednarodni dan turističnih vodnikov. Ob tej priliki se mnogi turistični vodniki po celem svetu predstavijo javnosti s promocijskimi brezplačnimi vodenji. V Sloveniji se to dogaja od leta 2016, v letu 2019 smo se akciji pridružili tudi turistični vodniki za Kras in Brkine. Izpeljali smo 11 tematsko in prostorsko raznolikih vodenj, lani smo še pred zaprtjem javnega življenja uspeli v živo izpeljati 12 vodenj. Letošnja tema Mednarodnega dneva turističnih vodnikov je bila »*Turistični vodniki: s kreativnimi zgodbami bogatimo turizem na podeželju*«. Na našem koncu Slovenije, na matičnem Krasu in v Brkinih, smo bili aktivni zlasti od 21. februarja dalje, ko smo ob pomoči naše nove Facebook strani (FB: Turistični vodniki Kras in Brkini) izpeljali edina možna - virtualna vodenja. Ta so bila v obliki avtorskih, vnaprej posnetih videov naših članov. Okvirno 12 filmčkov se je postopoma zvrstilo za javnost s prikazom po eden na dan. Ob celi pahljači tematik in avtorskih pristopov smo dokazali, da kljub letošnjim novostim v tehniki in načinu dela še kako obvladamo naše osnovno vodniško delo, povezano z razkazovanjem in pojasnjevanjem obiskovalcem lokalnih zanimivosti, značilnosti in posebnosti, povezanih z ljudmi in naravo našega prostora, ki vključuje občine Divača, Hrpelje-Kozina, Komen, Miren-Kostanjevica in Sežana. Naše letošnje virtualne zgodbe so bile: V iskanju zakladov Divaške jame; Po poteh

pra-prednikov med Krasom in Vipavsko dolino; Kali in ledenice; Opatje Selo – Zbirka 1. svetovne vojne in Hiša opajske tradicije; Kolesarski vodniki in vodiči za po Krasu; Rodik skozi čas; Štanjel - Grajžarjeva domačija in Jože Abram; Gorjansko naokrog v smeri urinega kazalca; Podobe Toneta Kralja na Mirenskem gradu; Mitski park Rodik; Na potep z ljubezenskim romanom Murva Fabianijevih ter Dutovlje in Teranova krožna pot. Odziv javnosti je bil izjemen, saj nekateri videi beležijo že več tisoč ogledov. Videi so na ogled tudi na društveni Youtube strani.

Poslanstvo društva je poleg omogočanja strokovne rasti svojim članom tudi promocija turističnega vodenja, domače turistične ponudbe in turizma nasploh. Glede na okoliščine, ki niso dopuščale fizičnega druženja in dela na terenu smo bili letos zelo aktivni tudi glede internih izobraževanj: 22 članov je opravilo intenzivno tridnevno (zoom) izobraževanje na temo prazgodovinska gradišča/kaštelirji, 20 vodnikov se je udeležilo usposabljanja na temo Mitski park Rodik, 8 pa na temo Škratji Kras v Štanjelu.

Preostanek leta bomo izkoristili za pripravo nove predstavitvene zgbanke in izobraževanje o osnovah video produkcije. Čeprav razmere niso rožnate in koronske krize še ni konec, pa ob vseh razvojnih novostih z optimizmom zremo v prihodnost in se že veselimo ponovnega druženja tudi z vami.

Bogdan Macarol,
predsednik Društva turističnih
vodnikov Krasa in Brkinov

LJUBITELJSKA KULTURA VZTRAJA IN SE POČASI, A VZTRAJNO VRTI NAPREJ!

Ne glede na to, da nam zadnji dve leti koronski virus kroji življenje, se ljubiteljski kulturni ustvarjalci niso popolnoma predali temu mračnemu vzdušju. Nekatera društva in posamezniki so začasno prenehali z delom, nekateri so upočasnili svoj tempo in spremenili način dela, nekateri pa vztrajajo in neutrudno iščejo načine, s katerimi se prilagajajo zahtevanim ukrepom. Tudi Območna izpostava JSKD Sežana se trudi na najboljši način uresničevati svoje poslanstvo in skupaj z delujočimi društvi obdržati kulturno življenje živo. Trudimo se, kolikor je to pač mogoče, da na prilagojen in varen način kulturno življenje na Krasu in v Brkinih vrtimo naprej!

Je že tako, da si vsak poišče svoj način dela glede na izkušnje, karakter, vizijo in spoštovanje nastalih pogojev. Če iščeš luč, jo tudi najdeš. Enako je s temo. JSKD OI Sežana je s pomočjo kraško brkinskih kulturnih društev iskala luč in ustvarili smo veliko lepih dogodkov, ki so marsikomu v živo ali na spletu polepšali delček dneva. Ker so nam mar vsi ljubiteljski kulturni ustvarjalci, vsi naši zvesti obiskovalci in vsi naši cenjeni podporniki, smo mesečno pripravljali kulturne utrinke, s katerimi smo se želeli zahvaliti vsem, ki smo jih skupaj ustvarili in vsem, ki nas spremljajo, v živo ali na spletu.

JSKD OI Sežana se tudi letos pridružuje skupni okrasitvi Krasa in Brkinov, zato vabimo tudi ljubiteljske kulturne ustvarjalce vseh kraško brkinskih občin, da v prihajajočih praznikih okrasite svoja kolesa, ki bodo krasila vaše domove, kulturne domove, vadbene prostore ali zgolj izložbena okna, da razsvetlimo Kras in Brkine. Projekt »Življenja na Krasu in v Brkinih se vrti naprej«, je tista svetla lučka, ki jo lahko prižge vsak zase in vsi skupaj. Verjamemo, da boste vsi, ki boste pri projektu sodelovali, svojo kreativnost, srčne želje in lepe misli položili v vašo okrasitev koles, zato vas vabimo, da svoje okrasitve fotografirate in svoje fotografije pošljete na elektronski naslov, enotnaokrasitev@gmail.com, da razsvetlimo Kras in Brkine. Vsi imamo v svoji bližini koga, ki premore telefon, s katerim lahko naredite zelo lepe fotografije vaših izvirnih okrasitev. Nekaj najlepših bomo izbrali in jih z vašim dovoljenjem objavili, razstavili ali uporabili za prihodnji praznični koledar. Zavrtimo kolo življenja, dobrih misli in srčnih želja, da zasvetijo kot zvezde na nebu in covidu sporočijo, da je čas, da se poslovijo! Našim vrhunskim kolezarjem pa osvetljujemo pot za nove vrhunske podvige ter jim sporočamo, da smo neskončno ponosni naje.

Društva smo vabili na razne delavnice in izobraževanja, jim podeljevali zaslužena skladova priznanja in naše sodelovanje ter druženje je bilo vedno zelo prisrčno. Vse večje dogodke smo objavili na spletu, zato si jih lahko pogledate v zavetju toplega doma ali jih spremljate na TV Galeji. Zahvaljujem se vsem ljubiteljskim kulturnim ustvarjalcem, društvom in skupinam, da vztrajajo, da upoštevajo vsa zahtevana navodila, da ostajajo z nami in skupaj z nami iščejo nove poti in skupno izpolnjujemo naše kulturno poslanstvo. Ponosni bodite in spoštujte svoje delo, ker ni nepomembno. To bo pokazal šele čas.

V imenu JSKD OI Sežana in vsemi sodelujočimi partnerji, vam želimo, da ostanete zdravi, razumevajoči in sočutni ljudje, kajti to vas bo grelo, ko bo zunaj brila burja. SREČNO!

Vladislava Navotnik
JSKD OI Sežana

Postavitev pred hišo Tomaža Lozeja v Sežani.

Postavitev pred hišo Zlatke Cerkvenik v Merčah.

PAVEL ZLOCH IN LEA GLUVAK – SLIKARSKA RAZSTAVA V PROSTORIH OBČINE DIVAČA

V septembru sta v prostore občine svoja slikarska dela na ogled postavila **Pavel Zloch** in njegova vnukinja **Lea Gluvak**.

Avtorja Pavla Zlocha slikanje navdušuje, odkar pomni, in pravi, da ga bodo čopič, platno in barve spremljali celo življenje. Od upokojitve dalje se je povsem posvetil slikanju in ustvaril svoja boljša dela, največ slika v tehniki naiva. Oba razstavljavca sta ljubitelja narave, kar nakazuje na slikah upodobljeni motivi slovenske obale, solin, skritih koticov Krasa ter narave nasploh.

Šele 14-letna Lea Gluvak, ki je ljubezen do umetnosti pokazala že zelo zgodaj v otroštvu, je na ogled postavila dve sliki, iz katerih sije ljubezen do umetnosti in slikarski talent mlade umetnice, o kateri bomo gotovo še slišali in brali, saj se namerava šolati na umetniški gimnaziji, kjer bo svoj slikarski talent še nadgradila.

V mesecu decembru nam bodo praznično vzdušje s svojimi deli pričarali člani Kulturnega društva Kras.

Suzana Škrlič
Foto: Suzana Škrlič

RAZSTAVA IRENE SIAN V PROSTORIH OBČINE DIVAČA

V Občini Divača se kljub situaciji, povezani s koronavirusom, trudimo, da kulturnim ustvarjalcem, tako likovnim kot fotografskim, omogočamo, da na ogled postavijo svoja dela, hkrati pa nam vsakič znova polepšajo vhodni prostor občine. V juniju nam je prostor obogatila slikarska razstava avtorice **Irene Sian** iz Sežane.

Avtorica je o sebi zapisala: »Da ustvarjam, kar ustvarjam, je moja odločitev v duši. Vse kar sem, sem jaz. Cela. Ničesar ni, kar nisem jaz. Tudi slike sodijo zraven. So del mene. Skozi njih se pretaka dušna energija. Prinašajo mi vpogled

vase in mi sporočajo, kdo sem. Sem enost. Sem ljubezen. Sem bitje na popotovanju vase. Slike so moja popotnica. Nisem slikar. A nosim jih med ljudi, da se prebudijo v sebi in se prepoznajo».

Pravi, da so slike ogledalo nje same. V pogovoru mi je zaupala, da nikoli ne ve, s katero barvo bo slikala, niti tega, kašen motiv bo nastal, ampak da se zgolj poveže s svojo dušo in v tistem trenutku poseže po barvi, ki jo narekuje duša, ki vodi tudi njeno roko.

Kot pravi avtorica, je bistvo vsega ljubezen, da ljubimo sebe in druge. Razstava je bila na ogled do začetka meseca septembra.

Suzana Škrlj
Foto: Suzana Škrlj

VIDEZ TIPNEGA – 20. REGIJSKA RAZSTAVA PRIMORSKIH LIKOVNIH USTVARJALCEV

Od 4. novembra do 5. decembra 2021 je bila v Mali galeriji Mira Kranjca v Kosovelovem domu Sežana na ogled 20. regijska tematska razstava likovnih del primorskih likovnih ustvarjalcev 2021 za južno Primorsko z naslovom Videz tipnega. Sodelovali so likovniki iz šestih območnih izpostav JSKD, ki sestavljajo t. i. koordinacijo Južna Primorska: Sežana, Postojna, Ilirska Bistrica, Koper, Izola in Piran. Tokrat je na natečaj prispelo 35 likovnih del, od katerih jih je umetnostni zgodovinar Dejan Mehmedovič izbral 18, med njimi kar šest ustvarjalcev z območja OI JSKD Sežana, ki so jo tako zastopali Ana Hanzel, Dajana Čok, David Terčon, Silva Pangos, Sonja Marija Trampuž in Vesna Jogan. Mehmedovič je v katalogu razstave o izzivu, ki so ga bili pred seboj imeli likovniki, med drugim zapisal: »Gre za precej zahtevno nalogo oziroma pravi ustvarjalni izziv, saj je ozadje zastavljene tematike idejno polje s kompleksno zgradbo. Način upodobitve, pri kateri ima izvedbeni proces oziroma izvedba sama zelo določen vpliv na odziv gledajočega, ni najlažja naloga. Ustvarjalec mora izpostaviti videz tipnega, pri čemer ima poseben pomen površina, slikarjeva sled, gostota linijske struk-

ture ipd. Motiv je pri tem irelevanten, zajeti mora predvsem vsebino, ki odkriva omenjene postulate.« Razstava je bila sicer od 7. do 28. oktobra 2021 že na ogled v Sončni dvorani v Izoli, od 6. do 20. januarja 2022 pa si jo bo mogoče ogledati še v Knjižnici Makse Samsa v Ilirski Bistrici. To je ena od desetih regijskih razstav in je del biennialnega projekta – državne tematske razstave. Projekt, ki ga že od leta 2008

prireja Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, je namenjen ljubiteljskim likovnim ustvarjalcem. Po ogledu vseh regijskih razstav bo državni selektor, akademski slikar Robert Lozar, izbral dela za 8. Državno tematsko razstavo, ki bo predvidoma julija 2022 v Murski Soboti.

David Terčon
Foto: Nives Zadel

Odprtja razstave v Sežani se je udeležila četverica izmed šestih sodelujočih ustvarjalcev iz OI JSKD Sežana (z leve): Ana Hanzel, David Terčon, Sonja Marija Trampuž in Dajana Čok.

KRIŽANKA 3

Izžrebani nagrajenec križanke, objavljene v Glasniku št. 4, je **Henrik Razpotnik, Kresnice 1a, 1281 Kresnice**. Nagrado, kosilo ali večerjo za 2 osebi v vrednosti 50 eur, bo prispevala Gostilna pri Mlinu iz Dolenje vasi. Nagrajenec naj kontaktira Andreja Koritnika na telefonsko številko 041-639-040.

Sken ali fotografijo rešene **križanke št. 3, stran 71**, pošljite v tednu od 5. do 10. februarja 2022 na naslov glasnik@divaca.net, s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA in vašimi podatki. Lahko pa pošljete tudi izrezano križanko na naslov:

OBČINA DIVAČA
(UO GLASNIK – nagradna križanka)
Kolodvorska ulica 3a,
6215 DIVAČA

Nagrajenec bo objavljen v naslednji številki Glasnika. Knjižno nagrado, Dolenčev zbornik, bo nagrajencu na naslov poslala Občina Divača.

Žreb bo potekal 16. februarja 2022 ob 15h v prostorih Občine Divača. Komisijo bodo sestavljale članice UO Glasnika in avtor križanke g. Marijan Sotlar.

PONOSNI NA NAŠE GIMNASTIČARKE

Z velikim veseljem poročamo o uspehih naših deklet v gimnastičnih tekmovanjih, ki trenirajo pod vodstvom trenerke Maje Lah.

Oktobrski predpočitniški konec tedna je bil naporen in predvsem zelo uspešen. Na prvenstvenem tekmovanju Zelene jame 2021, ki je potekalo 23. oktobra v Ljubljani, je Tatijana Stojanović v 4. stopnji 13+ dosegla 2. mesto, Alja Blažič pa 4. mesto.

Že naslednji dan, 24. oktobra, so dekleta nastopila na pokalu Studenci 2021 v Mariboru, kjer so osvojila odlične uvrstitve: 1. stopnja, tekmovalke do 8 let, je ekipno zasedla 2. mesto, posamično pa so bile zelo uspešne Tinkara Čebulec s 1. mestom, Ema Trampuž Čolić s 5. mestom in Sara Dolgan z 10. mestom. V 2. stopnji je Lara Pečar kot posameznica dosegla 3. mesto, v 3. in 4. stopnji pa sta bili zmagovalki Julija Pečar in Ajda Hreščak. Zmagovalke so bila tudi dekleta iz 4. stopnje 13+, posamezno pa so v isti kategoriji v celoti zasedle zmagovalni oder Alja Blažič 1. mesto, Tatijana Stojanović 2. mesto in Marijeta Gorup 3. mesto. V 6. stopnji sta tekmovali samo dve dekleti, Teja Blažič je zasedla 1. mesto, Neža Jerina pa 3. mesto.

Uspešne nastope so dekleta nadaljevala tudi na Državnem prvenstvu v Novem mestu, kjer so v 4. stopnji 13+ dosegle 2. mesto, posamezno pa je Nina Drogenik zasedla 3. mesto, Alja Blažič 4. mesto in Tatijana Stojanović 7. mesto

Teja Blažič je v 6. stopnji dosegla odlično 7. mesto.

Vsem dekletom ob njihovih uspehih iskreno čestitamo!

Maja Lah

Foto: Maja Lah

Z VELIKO HUMORJA IN OPTIMIZMA V BOLJŠE ČASE

Tretjo nedeljo v novembru smo Vremci vse od Gorič do Gornjih Vrem čakali ob cesti na izredni prevoz policijskega čolna, ki so ga več ur prevažali od Koprca do Muzeja Vojaške zgodovine v Pivki. Marsikomu se je utrnila misel na **Franceta Magajne**, katerega 50. obletnico smrti smo praznovali letos, ter na njegovo knjigo »**Žalostne zgodbe o veselih Kraševcih**«. V njej je zapisal, kako so fantje iz Gorič veliko dali na svoj sloves. Zgodilo naj bi se na dan birme v Vremah. Ljubljanski škof je imel točno določeno rutino tega opravka. Tako je bila birma najprej v Senožečah, naslednji dan pa v Vremah. Goriška vas pa je prva od senožeške strani. Fantje iz Gorič so rekli, da morajo gospoda škofa počastiti tako, da ne bo nikoli pozabil, saj je bil za naše kraje on najvišja duhovna gosposka. Umislili so si, da ga bodo pričakali z možnarji! Gromsko streljanje! Pumf-pumf! To bo strmel gospod škof! In prišel je usodni dan! Vsa vremška fara je bila v svatovskem oblaku in povsod so vihrale bandere. Že v ranih urah so goriški fantje napravili ogenj ob cesti. Možnarji in drugo topništvo je bilo nabasano in nared. »Čujte fantje« je naročal poglavar goriške mladine resno. »Najprej naj gre vedeta ali predstraža dveh mladencev do onegale ovinka. Tam bosta gledala čez Gabrsko planoto in pazila. Pomnita! Škof se ne bo vozil samo v eni kočiji, marveč v mnogih! Bodita budna! Ena sama kočija nima pomena. Morda se bo v njej vozil senožeški mežnar. Temu ne bomo streljali. Naj mu strelja njegova žena, če hoče. Kadar bo škof zares prihajal, takrat bo mnogo kočij in takrat dajta znamenje,

da se pošteno izkažemo.« Nesreča je hotela, da je od Senožeč vel rahel veter prav v smeri Vremske doline. Z vrha Gabrka so se prikazali številni vozovi, pa jih vedeta ni mogla jasno razločiti, ker so bili vsi oviti v oblake cestnega prahu. Gotovo je škof s spremstvom; kdo pa drugi! Treba je dati znamenje! Začulo se je ropotanje koles, glasnejše in glasnejše. Izza ovinka se prikaže prvi par konj, za njim drugi, tretji, četrti in vse je bilo videti bolj medlo, ker jih je zakrival velik oblak prahu. Poglavar goriških fantov se naglo odloči. Srdito pogleda nestrpne topničarje in krične po nemško: »Fajer!« »Bumf! Bumf! Bum-bum-bum bumf!« Grmelo je, da so se tresli borovci v bližini in da je odmevalo od brkinskih hribov. In ko se je poslednji možnar odkašljal, so cvilili in poskakovali mimo štirje vozovi – ciganov! Razkuštrane ciganske lepoticke na njih so se zvonko smejale in pošiljale goriškim fantom polno najslajših poljubčkov. In treba je potrditi, da niso bili goriški fantje zaradi tega prav nič ponosni. Ciganski vozovi so oddrveli navzdol po klancu proti Famljam. Vsi zvonovi farne cerkve in vseh štirih podružnic v vremski fari so hkrati zapeli slavnostno pesem. Fameljci so prihiteli iz hiš in se postavili v vrsto ob cesti. Hoteli so biti prvi deležni škofovega blagoslova. Eden izmed njih, fameljski župan, je celo pokleknil in vdano sklonil glavo; ko pa so drdrali mimo ciganski vozovi in je čul od njih smeh in vrisk, je naglo vstal in se zastrmel za njimi. S klobukom si je otepal prah s kolen in dal duška svojemu ogorčenju: Pasja noga jih vzemi, še cigane! Da bi jih kuga pobrala!« Leta 1945 pa so vsi Vremci

ob cesti pozdravljali tanke 4. armade, ki so šli osvobajati Trst in ga tudi 1. maja osvobodili, le da je bilo v srcih ljudi pravo veselje, saj se je zaključevala 2. svetovna vojna.

Tokrat pa je bilo čakanje Fameljcev na atraktiven policijski čoln manj veselo, pa vendar zanimivo, saj je šlo za več kot 20 m dolg čoln, ki je služil svojemu namenu polnih 26 let. Povedano je bilo, da je bil v tem obdobju večkrat na popravilu. Težko ga je bilo prevažati po naši ovinkasti cesti, zato je bilo treba teren prej temeljito pregledati in izmeriti. Za nas radovedneže je bil ta prevoz prava paša za oči.

Seveda je bilo tudi spremstvo počaščeno, saj smo jih pozdravljali, jih fotografirali in snemali, tudi z dronom. Tu pa tam so morali spremljevalci na čolnu odžagati kake vejo, ki bi lahko poškodovala čoln. Dogajanje smo spremljali v manjših skupinah, z bojaznijo, da kdo koga ne okuži, saj je med nami še vedno prisoten ta virus, ki nam povzroča slabo voljo in nam spreminja način življenja. Zaprl nas je v svoje domove, nam onemogočil sproščeno druženje s sosedi in s prijatelji. Javno življenje se je v teh dveh letih povečini preselilo na splet in nas odtujilo. Živimo v stalnem strahu, da se ponovno ne okužimo, doživljamo stresse, ko poslušamo, koliko ljudi umre ter se z žalostjo poslavljamo od znancev in krajanov, ki so zboleli in izgubili boj s Covidom -19. Pred nami je praznični december, poln upanja in lepih pričakovanj. Število okužb pa se povečuje in s tem tudi nemiri v družbi. Mesec december, ko bi morali ljudje začutiti v srcu toplino ter mir do svojih najbližjih in pomoči potrebnih ljudi, bo tudi letos manj prijazen. Gorele bodo le praznične lučke, ki nam bodo vlivale upanje in željo, da se kmalu povrnejo tisti časi, ko si bomo lahko brez zadržkov stisnili roko, se objeli in ponovno sproščeno zaživel.

Mirjam Frankovič Franetič
Foto: Mirjam Frankovič Franetič

AKTUALNO DELOVANJE LAS KRASA IN BRKINOV

Pripravili smo pregled delovanja lokalne akcijske skupine Krasa in Brkinov (v nadaljevanju: LAS) v jesenskem obdobju.

V obdobju od avgusta do novembra 2021 je bila izvedena ena seja Upravnega odbora ter ena seja Skupščine LAS. Poleg obiska vlade v Obalno-kraški regiji sta bila izvedena dva posveta lokalnih akcijskih skupin. Prvi posvet je bil izveden virtualno, drugi pa v Posavju, v okviru mednarodnega posveta LAS "Pametne vasi za zeleno, digitalno in odporno Evropo" z ogledom dobrih praks. Udeležili sta se ga dve predstavnici LAS Krasa in Brkinov, ki sta pridobivali znanja in poslušali izkušnje drugih iz Slovenije in tujine s področja digitalizacije v različnih gospodarskih in družbenih sektorjih na podeželju.

Na Agencijo RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP) so bile oddane tri dopolnitve zahtevkov za izplačilo operacij ter odobrena ena prošnja za spremembo operacij, na Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo (MGRT) pa smo oddali en zahtevek za zaključek operacije Večnamenski objekt v Divači, sofinanciran iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR), s čimer so se zaključile vse operacije, odobrene na 2. Javnem pozivu LAS. Opravljena je bila kontrola projekta sodelovanja Približajmo Unescova biosferna območja prebivalcem – MaB, ki smo jo uspešno prestali.

Sicer pa LAS vsem prijaviteljem in njihovim partnerjem v odobrenih operacijah nudi pomoč pri ustreznem izvajanju operacij. Z namenom ustreznega

beleženja in zbiranja dokumentacije za pripravo zahtevkov za izplačilo sta bili v septembru in oktobru izvedeni dve delavnici, po dogovoru s prijavitelji pa bomo preostale izvedli v zimskem času.

Vabimo vas, da si več informacij o zaključenih operacijah ter operacijah v izvajanju preberete na spletni strani LAS, v zavihku Projekti.

Vladni obisk v Obalno-kraški regiji, 19. 10. 2021

V okviru vladnega obiska v Obalno-kraški regiji smo na LAS gostili državnega sekretarja na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Antona Hareja ter vodjo medresorske delovne skupine za CLLD Alino Cunk Perklíč.

- Ogledali smo si investiciji prijavitelja Občine Sežana, sofinancirani v okviru projekta LAS, Včeraj za jutri, v Botaničnem vrtu Sežana ter v parku nasproti sodišča.
- Izmenjali smo si prepoznavne izzi ve in pogled v prihajajoče programsko obdobje. Od obeh gostov smo dobili vredne usmeritve.
- V drugem delu smo z vodjo medresorske delovne skupine v hibridnem dogodku in široki zasedbi razpravljali o konkretnih izzivih, ki jih prepoznavamo pri izvajanju ukrepa Leader/CLLD.

Ocenjujemo, da je bil vladni obisk odlična priložnost za pridobivanje informacij iz prve roke ter neposredno izmenjavo informacij z odločevalci, zato si v prihodnje želimo več takih priložnosti.

Spletni LAS Katalog daril

Na spletni strani (www.laskrasainbrkinov.si) ter Facebook strani (@LAS.Krasa.In.Brkinov) smo objavili LAS Katalog daril z naslovom Bogastvo Krasa in Brkinov, s katerim želimo povezovati lokalne ponudnike s kupci, ki želijo podariti lokalno obarvana darila oziroma pozornosti. V prvi izdaji LAS Kataloga daril predstavljamo šestnajst ponudnikov vina in likerjev, marmelad, medu, sira, lanenih otroških oblačil, izdelkov iz sivke, izdelkov iz kamna in gline, kraškega brinjevca in brkinskega slivovca, gina, paketa doživetij itd. Fotografinja Ana Rojc je izdelke za katalog poslikala, pripravili smo krajši opis izdelkov, oblikovalec Borut Terčon pa je vse skupaj smiselno umestil v spletni katalog daril. Seznam ponudnikov in izdelovalcev seveda ni dokončen, zato se nam oglasite, če želite, da tudi vaš izdelek s kraško-brkinskim pečatom predstavimo v naslednji izdaji (predvidoma v letu 2022). Vabljeni k podpiranju lokalnega!

Naslovnica spletnega Kataloga daril LAS.

Predstavitve delovanja LAS v okviru vladnega obiska.

Facebook stran LAS Krasa in Brkinov

Na Facebook strani LAS Krasa in Brkinov (<https://www.facebook.com/LAS.Krasa.in.Brkinov/>) se trudimo redno objavljati aktualne novice in pozive, zato vabljeni k spremljanju le-te, kakor tudi njenemu »všečkanju« in deljenju.

Povabilo k včlanitvi v LAS Krasa in Brkinov

LAS Krasa in Brkinov še vedno vabi zainteresirano javnost k včlanitvi v LAS. Na spletni strani www.laskrasainbrkinov.si najdete prijavitni obrazec, ki ga izpolnjenega pošljete na elek-

tronski naslov info@laskrasainbrkinov.si ali po navadni pošti na LAS Krasa in Brkinov, Partizanska cesta 4, 6210 Sežana.

Maja Colja in Jerneja Modic,
LAS Krasa in Brkinov
Foto: LAS Krasa in Brkinov

BARVITA JESEN V MUZEJU SLOVENSКИH FILMSKIH IGRALCEV

Septembra smo v našo družbo z veseljem sprejeli prve šolske skupine, ki smo jih že močno pogrešali. Skupaj smo spoznavali čarobni filmski svet in se naučili marsikaj novega. V torek, 5. oktobra, smo v naši dvorani gostili koncert *Jesenske serenade - Bodi tiha pesem*. Večer smo preživeli ob odlični glasbi za katero sta poskrbela baritonist **Jaka Mihelač** in kitarist **Jure Cerkvenc**. Koncert je z besedo povezovala **Tina Uršič**, ki je besedila tudi izbrala. Z izbranim repertoarjem so se dotaknili občinstva, ki je koncert nestrpnost pričakovalo že od prejšnje jeseni, ko je bil prvič napovedan. V soboto, 16. oktobra, smo v dvorani Muzeja slovenskih filmskih igralcev otvorili razstavo **Brezčasno ravno-vesje**. Obiskovalci so občudovali modne dodatke – torbice, rute in klobuke izpod rok modne in grafične oblikovalke **Gaje Hanzel**. Očarale so jih tudi izvrstne fotografije **Ane Šuligoj**, na katerih blesti **Iva Babič**, ki so jo za potrebe fotografiranja preobrazili v igralko nemega filma. Pri oblikovanju kolekcije je Gaja inspiracijo črpala iz 20. in 30. let prejšnjega stoletja in t kratnega filmskega vzdušja. Poseben

navdih za razstavo so predstavljale velike igralko tistega časa vključno z Ito Rino, Marlene Dietrich in Greto Garbo. Otroške ustvarjalne delavnice *Podobe filma* so nas spremljale tudi v jesenskih mesecih. Septembra smo izdelovali razglednice s filmskimi junaki, oktobra smo spoznavali gibljive lutke, novembrska ustvarjalna delavnica pa nas je popeljala v svet nemega filma. Pokukali smo v življenje in delo divjaške filmske dive Ite Rine ter pri tem izvedeli, kako se je igra v nemih filmih razlikovala od filmske igre danes. V veseli december smo vstopili praznično. Ponovno smo se pridružili vseslovenski spletni akciji muzejev in galerij **Naprej v preteklost**, ki je bila na sporedu med 6. in 12. decembrom. Pod naslovom *Od prvih filmskih ustvarjalcev do prvega filma* smo se skupaj sprehodili po sledih slovenskih filmskih ustvarjalcev do nastanka prvega slovenskega celovečernega filma **V kraljestvu zlatoroga** (1931) režiserja **Janka Ravnika** ter na ta način obeležili 90. obletnico njegovega nastanka. Vabljeni na naša socialna omrežja, kjer so objave še vedno dostopne. Veselimo se novega leta

predvsem pa številnih novosti, ki jih načrtujemo v prihajajočih mesecih. Vse dobro in naj bo leto 2022 zdravo, čarobno in nenazadnje tudi filmsko obarvano!

Tamara Udovič,
Muzej slovenskih filmskih igralcev
Foto: Ana Šuligoj, Gaja Hanzel,
Tamara Udovič

ZAPIŠIMO SPOMINE!

Huda pobuda zavoda Dobra pot spomladi v občini Divača

Zavod Dobra pot, zavod za kulturo in sonaravno delovanje, bo spomladi organiziral prvo vseslovensko akcijo zapisovanja spominov starejših, s katero želi zbrati kar največ zgodb starejših iz vseh koncev države. Na ta način želimo zblížiti generacije v skupnem beleženju zgodb naših babic in dedkov, okrepi vključenost starejših v družbo ter opomniti na dragocenost spominov kot ustnega izročila. Akcija bo spomladi 2022 potekala prvič, upamo pa, da postane vsakoletna, tradicionalna. Pobuda se opira na moč skupnosti za inovativno povezovanje tradicionalnega (izročila) s sodobnim (digitalno orodje) tako, da se beležijo spomini starejših, starostnike pa se vključi na način, ki jim je najbližji: s tem, da prisluhnemo njihovim pripovedim.

Poseben čar pobudi daje to, da lahko spomine zapisuje prav vsak, saj gre za opolnomočenje posameznika, da na subjektiven način zabeleži svojo zgodbo oziroma zgodbo sočloveka in s tem prispeva v skupno zakladnico spomina. Pobuda tako **opominja na dragocenost življenja oziroma spominov čisto vsakega starostnika**, pa če ta priča o še tako vsakdanjih temah. **Vsakogaršnja zgodba je zaklad!**

Kako se bo akcija izvajala?

Zavod Dobra pot bo akcijo zapisovanja spominov sta-

rejših izvedel s pomočjo svoje **aplikacije Zapisi spomina**, ki omogoča enostavno beleženje in objavljanje vedenj, pričevanj ter spominov na najrazličnejše vidike življenja v preteklih obdobjih.

Ekipe zavoda je že odprla možnosti prijave in nagovarja vse tiste, ki bi se želeli v akcijo vključiti kot prostovoljni zapisovalci spomina ali kot pripovedovalci zgodb (starejši). Pobuda se bo izvajala v vseh slovenskih regijah in upamo, da zabeležimo tudi kakšne zgodbe iz vaše regije. V začetku 2022 boste vsi prijavljeni obveščeni o samem poteku akcije, na voljo vam bo tudi pripravljana spletna delavnica, na kateri bomo podrobneje predstavili delovanje aplikacije »Zapisi spomina« in pristope k zapisovanju spominov.

Osrednji in končni del pobude pa bo **vseslovenska akcija beleženja spominov starejših**, ki bo predvidoma potekala v drugi polovici marca in v kateri se bo po vsej Sloveniji zvrstilo mnogo navdihujočih medgeneracijskih pogovorov s starejšimi.

Ekipe zavoda bo prostovoljcem ves čas na voljo za pomoč in podporo, hkrati pa se bodo v aplikaciji redno objavljale zbrane pripovedi. Cilj akcije je obuditi medgeneracijske pogovore in vezi, ustvariti prostor za tiste čarobne trenutke, ko se znanje prenaša iz generacije na generacijo, in spomniti, da nam lahko zgodbe iz preteklosti služijo kot zgled, opozorilo ali smerokaz za prihodnost.

Vključite se tudi vi in zapišite spomine svojih bližnjih! Naj zgodbe naših dedkov in babic ne utojejo v pozabo!

Vse informacije o akciji *Zapišimo spomine* najdete na spletni strani www.dobra-pot.si, v primeru vprašanj pa se obrnite na info@dobra-pot.si.

ekipa Zavoda Dobra pot
Foto: arhiv Zavoda Dobra pot

O SPOMINIH V KNJIŽNICI DIVAČA

Na začetku septembra smo v dobri družbi knjig, v Kosovelovi knjižnici Sežana – enota Divača, predstavili mobilno aplikacijo za beleženje ustnega izročila Zapisi spomina.

Po predstavitvi projekta in poslušanju nekaterih pričevanj zbranih v aplikaciji Zapisi spomina so oživeli spomini udeleženk dogodka in skupaj smo ugotovili, da so naša življenja, če hočemo ali ne, venomer prepletena tudi s spomini. Udeleženci so pričali o dogodkih v šoli, o skrivanju partizanske pošte in o igrači vrtavki, ki so ji v Vremski dolini rekli »brnik«, naredili

pa so jo iz lesenih tuljav za navijanje suncanca.

Zaključili smo z mislimi, da je zapisati spomine še kako pomembno, saj so spomini del nas in naše identitete.

Zahvaljujemo se soorganizatorju Kosovelovi knjižnici Sežana – enota Divača, še posebej knjižničarki Tanji Bratina Grmek, za gostoljubje in sodelovanje pri izvedbi tega dogodka.

DAN SPOMINA NA MRTVE

V času ob dnevu spomina na mrtve so naše misli še posebej usmerjene k vsem, ki so naš svet zapustili, še posebno k tistim, ki jih posamezniki v vsakdanu najbolj pogrešamo.

V občini Divača so tudi letos pod okriljem Občinskega odbora Združenja borcev za vrednote NOB Divača, Združenja borcev za vrednote NOB Sežana in Občine Divača potekale komemorativne svečanosti.

V Divači, Senožečah in v Vremah so svečanosti obogatili priložnostni kulturni programi, ki so jih pripravile osnovnošolske učenke in učenci pod vodstvom prizadevnih mentoric in mentorja.

Delegacije Občine in Zveze borcev so položile pred spominska obeležja padlim spominsko cvetje, nosilci bojnih zastav in zastavonoše so s prisotnostjo praporov spoštljivo počastili spomin na vse, ki so žrtvovali življenje v boju za svobodo.

Županja občine Divača, Alenka Štručl Dovgan, je v nagovorih na svečanih poudarila pomen negovanja spomina na vse, ki jih ni več z nami ter pomembnost zavedanja dogodkov

Aplikacijo je razvil Zavod Dobra pot ob podpori Parka Škocjanske jame in Slovenskega etnografskega muzeja. Projekt sta v okviru razpisa »Spodbude za rešitve: Dolgoživa družba« sofinancirala Stičišče nevladnih organizacij Istre in Krasa – ISKRA in Ministrstvo za javno upravo iz Sklada za nevladne organizacije.

in mejnikov, ki so nam v zgodovini prinesli svobodno domovino. Na temeljih izbojevane preteklosti, ki nam je predana in zaupana, je treba graditi trdno vez dobrih odnosov in medgeneracijskega sodelovanja za prihodnost.

Občinski svetnik in predstavnik Območnega združenja veteranov vojne za Slovenijo Krasa in Brkinov Sežana, Bruno Kocjan, se je v nagovorih v Divači in v Senožečah sprehodil skozi zgodovino in opozoril na raznolika obdobja, ki so zahtevala od ljudi predanost, tveganje, požrtvovalnost in tudi življenje, da je lahko svet kot celota napredoval, se razvijal in prvenstveno tudi ohranjal. Zato naj spomin na vse, ki so krojili našo preteklost, večno živi.

Županja občine Divača in predstavnik Občinskega odbora Združenja borcev za vrednote NOB Divača sta obiskala spominska obeležja v občini in se poklonila padlim v boju za svobodo.

Romana Derenčin,

Občinska uprava Občine Divača

Foto: arhiv Občine Divača

Naj bodo modrosti starejših naša popotnica v prihodnost, v novo in razburljivo leto 2022. SREČNO IN ZDRAVO PO DOBRI POTI NAPREJ!

ekipa Zavoda Dobra pot
Foto: arhiv Zavoda Dobra pot

KOMEMORACIJE V ITALIJI

Pred dnevom spomina na mrtve se je županja občine Divača pridružila delegaciji ob obisku spomenikom padlim za svobodo v Italiji. Vence smo položili na pokopališču na Opčinah ob spomeniku padlim v Repentabru, na pokopališču v Kontovelu in na pokopališču na Proseku. Udeležili smo se tudi osrednje komemoracije v Rižarni v Trstu. Tržaško Rižarno so nacisti leta 1943 spremenili v koncentracijsko taborišče, v katerem je življenje izgubilo več tisoč ljudi. Danes v

Rižarni stoji spomenik kot opomin in spomin vsem žrtvam, med katerimi je bilo tudi precej Slovencev.

Kljub vsemu, kar se je tukaj dogajalo, je to danes kraj spomina, kraj sodelovanja, je znak, da želimo narodi med seboj sodelovati. Radi rečemo brez meja – senza confini, tako si želimo tudi v bodoče.

Letošnje komemoracije v Rižarni se je s strani državnega vrha udeležil minister za kohezijo g. Zvonko Černač.

Pomembno je, da se vsako leto na

tem mestu srečajo župani primorskih občin z obeh strani meje, predstavniki države in predstavniki borčevskih in veteranskih organizacij. S tem pokažemo, da smo Slovenci miroljuben narod, vedno pripravljeni na sodelovanje in da nikoli več ne bom o dovolili, da se ponovijo grozote, ki jih prinaša vojna.

Alenka Štrucl Dovgan

Foto: arhiv Občine Divača

KOMEMORATIVNA SVEČANOST V SENOŽEČAH

Pred dnevom spomina na mrtve smo se v petek, 22. 10. 2021, zbrali pred centralnim spominskim obeležjem v Senožečah, kjer smo se poklonili spomenu padlim borcem in žrtvam vojn, ki so svoja življenja žrtvovali za to, da danes brez strahu in svobodno živimo v lastni domovini.

Na veličino junakov nas je na spominski svečanosti v svojem pozdravnem govoru opozorila županja Občine Divača ga. Alenka Dovgan Štrucl, o hvaležnosti, ki jo izkazujemo

do vseh padlih, pa je govoril tovariš Bruno Kocjan, ki je v svojem osrednjem govoru med drugim tudi poudaril pomen upanja, da nam svoboda nikdar več ne uide iz rok.

V kulturnem programu so nastopili učenci podružnične šole Senožeče z mentoricama Petro Fabjan in Natašo Adam.

Nataša Adam

Foto: Bojan Orešnik

UREJANJE SPOMENIKOV NOB

Spominska obeležja padlim borcem v NOB in žrtvam fašističnega in nacističnega terorja so bila po 2. svetovni vojni postavljena v spomin na dogodke v času vojne in trpljenje ljudi med letoma 1941 in 1945. V spomin žrtvam in padlim ter v opomin živim. Generacije, ki so izkusile krutost vojne, so se od nas že v večini poslovile in zelo malo je še živih prič dogodkov iz časa vojne, zato moramo mi, rojeni po 2. svetovni vojni, vsem, ki so se borili za svobodo slovenskega naroda in dali svoja mlada življenja, izkazovati hvaležnost in čast. Spomin na zatiranje in vojno trpljenje z leti vse bolj blede. Na nas je torej, da ohranjamo in negujemo spomin na trpljenje in partizanski boj z ohranjanjem in vzdrževanjem spominskih obeležij padlih borcev in žrtev nasilja. Na sliki sta člana krajevnega odbora organizacije ZZB Senožče Bruno Kocjan in Gordana Pavlovič (foto Bojan Orešnik) pri urejanju

enega izmed takih obeležij. Vsekakor pohvale in posnemanja vredno dejanje. Pred časom so neznanci, verjetno domači izdajalci, z njega odstranili rdečo zvezdo, a jo bomo nadomestili. Obeležje je postavljeno štirinajstim padlim junakom ob gozdni cesti med

Dolenjo vasjo in Razdrtim. Padli so v neenakem boju z Nemci leta 1943. Slava jim!

Andrej Škapin
Foto: Andrej Škapin

KONFERENCA NA TEMO O ITALIJANSKI ZASEDBI JUGOSLAVIJE LETA 1941

V Beljanu v Italiji je pod okriljem Vsedržavne zveze partizanov iz Škocjana ob Soči potekalo konferenčno srečanje z vsebino o italijanski zasedbi Jugoslavije leta 1941. Srečanja v pobrateni občini San Canzian d'Isonzo so se udeležili županja občine Divača, direktor občinske uprave občine Divača in drugi predstavniki naše občine.

Konferenco so oblikovali poglobljeni nagovori treh predavateljev ter predsednika krajevne sekcije ANPI-VZPI. Raziskovalec zgodovine o drugi sve-

tovni vojni v FJK Luciano Patat je izčrpno predstavil zasedbo Jugoslavije leta 1941, ko je Italija z vojsko prekoračila meje na kopnem in morju ter zasedla Slovenijo, Dalmacijo, dele Bosne in Hercegovine, Črno Goro in Albanijo. Opozoril je na dejstvo, da je treba takratno dogajanje razumeti v sklopu hladne vojne, ki se je uveljavljala takoj po zaključku oboroženih spopadov.

Ferruccio Tassin, raziskovalec kontracijskih taborišč na italijanskem se-

verozahodu, je občinstvu predstavil nekaj novih izsledkov o Gonarsu in Viscu. Opozoril je, da velikokrat še vedno velja o tej tematiki pravilo molka.

Predavatelj Božo Novak iz republiškega vodstva Zveze združenj borcev za vrednote NOB pa se je usmeril na razpravo o obrambi vrednot in pravih izbiri Osvobodilne fronte in sedanje-

mu revizionizmu v Sloveniji.

Iztok Felician,
Občinska uprava Občine Divača
Foto: arhiv Občine Divača

V DEKANSKEM PREDORU DRUGEGA TIRA POSTAVILI KAPELICO SV. BARBARE

Na portalu predora T8 pri Dekanih, ki bo s 3,8 kilometra najdaljši predor železniške proge na spodnjem odseku drugega tira Divača-Koper, so postavili kapelico sv. Barbare, zavetnice predorskih delavcev. Kip Sv. Barbare je na krajši slovesnosti blagoslovil koprski škof Jurij Bizjak, botra kapelice pa je bila divaška županja Alenka Štrucl Dovgan.

Kot je ob robu slovesnosti ocenil generalni direktor družbe ZTDK Pavle Hevka, dela v predorih T7 in T8 odlično napre-

dujejo. Pri pripravljanih delih na preostalih 12 napadnih mestih pa je manjša, a ulovljiva zamuda.

Po neuspelem razpisu za deviacijo proge v Divači bodo pripravili nov razpis, ki bo obsegal tako deviacijo kot tirno in elektro strojno opremo za celotno traso. Razpis bodo objavili v novembru, njegova vrednost pa bo med 160 in 170 milijoni evrov, je dodal Hevka.

Alenka Štrucl Dovgan
Foto: arhiv Občine Divača

POHOD ZA SRCE MEDICOR LJUBLJANA-IZOLA

V sredo, 20. 10. 2021, je našo občino obiskal gospod Janez Cetin. Svoj pohod je izvajal po različnih etapah z namenom, da bi se zahvalil srčnim zdravnikom Medicinskega centra Medicor, saj so rešili njegovo življenje. Na poti je bil vseskozi zdravstveno kontroliran, družbo so mu delali Barbara Ravnkar – Medicinski center Medicor, Aleš Homovec in dr. Tatiana Makarova - Novi val, d. o. o., Irma Dolinar ter tudi 2 nanduja z mladičkom in pavica, saj gospod skrbi za živali na Kmetiji Cetin. Ob prihodu v Divačo sta ga sprejela županja Alenka Štrucl Dovgan ter otroci iz Vrtca Divača, OŠ dr. B. Magajne Divača, VDC enota Divača.

Nataša Matevlič
Foto: Nataša Matevlič

NEDELJSKI POHOD V BRKINE

V sklopu prireditev »**Festivala kraške gmajne**« in z organizatorji pohoda, in sicer s **Parkom Škocjanske jame**, **Planinskim društvom Sežana** ter z **društvom TKŠD Urbanščica**, je drugo nedeljo v oktobru potekal tradicionalni pohod iz Vremske doline v Brkine. Vreme je bilo sicer oblačno in vetrovno, a primerno za hojo, saj se je pohoda udeležilo kar 74 udeležencev, predvsem mladih planincev iz OŠ Divača in OŠ Dutovlje z mentoricama **Barbaro Rodica** in **Dorotejo Kavčič**, ki sta na pohod

privabili tudi veliko število njihovih staršev. Udeležili pa so se ga tudi ostali odrasli pohodniki, ki jih je izlet privabil v manj obiskane Brkine. S pohodom so začeli v Famljah od koder so se podali skozi vas Škoflje na Baroko, pa naprej na Vareje ter se povzpeli na najvišjo točko Brkinov, na Artviže (817 m), kjer so imeli prelep razgled na Vremsko dolino z Vremščico ter na ostale bolj oddaljene vrhove hribov in gora. Pohodniki so poleg naravnih lepot spoznavali tudi dediščino premo- govništva na vremskem ter zgodovino

in kulturno dediščino vasi Artviže, ki jo je predstavila tamkajšnja domačinka **Martina Drožina**. Okrepčali so se na **Turistični kmetiji Benčič** in nadaljevali s sestopanjem na izhodišče v domačo Vremsko dolino. Vodili sta jih izkušeni planinski vodnici Planinskega društva Sežana, **Mirjam Frankovič Franetič** in **Vesna Pečar**. **MFF**

Mirjam Frankovič Franetič
Foto: Mirjam Frankovič Franetič

IZDELOVALI SVEČE IZ ODPADNEGA OLJA

Skoraj dve leti je minilo od zadnje delavnice, ki jo je organizirala zeliščarska sekcija Kulturnega in športnega društva Šator Štorje, ki jo vodi Vera Lah. Po dolgem času (29. oktobra 2021) so se ljubiteljice narave, zdravega načina življenja in seveda zelišč zopet zbrale v Štorjah. Tokrat je delavnico izdelovanja sveč iz odpadnega gospodinjstkega olja vodila njihova članica Dolores Kopačin. V olje, ki so ga gospodinje po cvrtju hrane pripravile, so dali še vosek in nevtralizator na rastlinski osnovi ter seveda poleg zelišč oz. rastlin tudi eterična olja ter tudi voščenke. Nastale so dišeče svečke, ki so jih udeleženske z veseljem odnesle domov in jih prižgale ob dnevu mrtvih. Vse so obljubile, da si bodo tudi same izdelale svečke iz odpadnega gospodinjstkega olja z dodajanjem

božično-novoletnih dodatkov, kot so cimet in klinčki, in si tako tako popestrile prihajajoče praznike. Vodilo

tokratne in nadaljevalnih delavnic je Naredi si sam. Ponosne so, da se jim je pridružila 91-letna Soča Košuta, ki

je tudi članica kraške tretje univerze, in se z mag. Stipetom Hečimovičem udeležuje študijskega programa Kras, zakladnica zdravja, naravne lepote in vonjav. Tudi tokrat se upokojena režiserka Soča aktivno vključila v izvedbo delavnice. Kot je zaupala Dolores Kopačin, pa Družba za odgovorno

ravnanje z odpadki Bolje iz Murske Sobotice prispeva k temu, da se tudi iz odpadnega gospodinjstva olja, ki ga odkupujejo, naredi zanimive in uporabne izdelke.

Naslednja delavnica, ki jo bo organizirala štorska zeliščarska sekcija, bo potekala 19. novembra, ko bodo priprav-

ljale domača mila. K udeležbi vabijo tudi nečlane oz. vse pozitivne ljudi, ki jim veliko pomeni skrb za zdravje in tudi okolje.

Olga Knez
Foto: Olga Knez

STROKOVNA EKSKURZIJA NA NOTRANJSKO

V našem društvu **TKŠD Urbanšiča** pripravimo vsako leto strokovno ekskurzijo z ogledom primerov dobrih praks za člane društva kot tudi za naše simpatizerje, ki nam pomagajo pri organizaciji pohodov ali drugih prireditvev. Zaradi pandemije strokovne ekskurzije, ki je bila v preteklem letu predvidena v slovensko Istro, nismo mogli izpeljati, smo pa jo izpeljali letos v mesecu oktobru z obiskom

zanimivih krajev naravne in kulturne dediščine po Notranjski. Program ogledov z obiski nam je pripravila članica **Jana Martinčič**, tako da smo si najprej ogledali zunanost in dvorano pred vstopom v podzemlje **Planinske jame**, nov informacijski center in krajino **Cerkniškega jezera**, podrobneje spoznali turistično vodičko **Alenko Veber** in njeno prenovljeno **Rihtarjevo domačijo** na

Babnem polju in si pod strokovnim vodstvom ogledali še **grad Snežnik**, domače dobrote pa smo okušali na **Turistični kmetiji Logar** v Žerovnici. Z lepimi vtisi in prijetno glasbo na avtobusu, ki jo je predvajal prevoznik **Vlado Čepar** iz Škofelj, smo se vrnili iz Loške v Vremsko dolino.

Mirjam Frankovič Franetič
Foto: Mirjam Frankovič Franetič

SODELOVANJE NA ČEZMEJNEM POHODU ALPE ADRIA TRAIL

Pohodnike in ljubitelje narave ter dobrega počutja iz Avstrije, Italije in Slovenije povezuje pot ALPE ADRIA TRAIL. To je pot treh dežel, ki vodi od Velikega Kleka do Jadranskega morja. Zaradi svoje raznolikosti, kulturne dediščine in naravnih lepote je ena najbolj prepoznavnih evropskih pešpoti, z dolžino 750 kilometrov in 43 etapami. Pohodniški dogodek na poti Alpe Adria Trail običajno vsako leto pripravi ena izmed dežel – av-

strijska Koroška, Slovenija ali Furlanija-Julijska krajina. Kot rečeno, bi ta dogodek na Krasu gostili prvič. Čezmejni 10 kilometrski voden pohod na 35. etapi Alpe Adria Trail, ki je potekal v soorganizaciji TIC Sežana – ORA Krasa in Brkinov, d. o. o., Občine Sežana, Holdinga Kobilarna Lipica, d. o. o., Slovenske turistične organizacije in Promo Turismo FVG, je bil letos prvenstveno namenjen partnerjem projekta Alpe Adria Trail iz Avstrije, Italije in Slovenije (zaradi epidemiološke situacije, drugače je bil dogodek odprt za širšo zainteresirano javnost). Dogodek je predstavljal priložnost za povezovanje in spoznavanje čezmejnega kraškega prostora, okusov kraške kulinarike in kulture. Tak je bil napovednik za organizacijo

pohoda, ki je potekal v soboto, 16. oktobra 2021. K sodelovanju na tem pohodu so povabili tudi naše Planinsko društvo Sežana, da bi poleg vodnikov iz Italije in Avstrije tudi naši trije vodniki pomagali pri vodenju. Zbrali smo se v Lipici in se z avtobusi odpeljali do Trebč, kjer smo se udeleženci pohoda zbrali "pri kali". Po pogostitvi s kavo in pecivom so pohodnikom razdelili promocijsko gradivo Alpe Adria Trail, sledil je pozdrav predstavnikov vseh treh dežel in tudi Godbe na pihala iz Trebč. Med pohodom smo spoznavali razne naravne in kulturne zanimivosti tamkajšnjih vasi ter kraških pojavov na matičnem Krasu, vse od izhodišča poti v Trebčah, skozi gozd v Gropado in do gmajne v Živem muzeju Krasa. Tu je sledila pogostitev ter glasbeni

nastop Anike Horvat. Do Lipice je bilo treba prehoditi še slaba dva kilometra po gozdni učni poti Josefa Resslera do prenovljene graščine ob razpadajočem Club hotelu Lipica, kjer so nas pozdravili še predstavniki Kobilarne Lipica, Ore Krasa in Brkinov ter Turistične organizacije. Za vse udeležence je bil organiziran ogled Kobilarne Lipica in treninga dresurnega jahanja. Ves dan je bilo vreme prijetno sončno, pravnje za lepo vzdušje, ki se je zaključilo s pogostitvijo z dobro joto, kozarčkom vina, soka ali vode, po lastni izbiri! Pohoda se je udeležilo okrog 150 pohodnikov.

Mirjam Frankovič Franetič
Foto: Mirjam Frankovič Franetič

10 LET REGIJSKE VARNE HIŠE KRAS

V Regijski varni hiši Kras, javnem socialnovarstvenem programu Centra za socialno delo Južna Primorska, Enota Sežana, smo v 10 letih pomagali 143 ženskam in 135 otrokom.

Regijska varna hiša Kras je zadnja varna hiša, ki je bila v Sloveniji ustanovljena za zaščito žensk in otrok, žrtev nasilja v družini. Za vzpostavitev delovanja varne hiše je bilo potrebno veliko prizadevanja številnih posameznikov in organizacij. Poleg sredstev Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je za vzpostavitev in delovanje programa ključna podpora s strani 14 občin, tudi Občine Divača. S pomočjo donacij

številnih posameznikov in podjetij sta bili sprva opremljeni dve sobi, nato pa postopno cela hiša, katere lastnik je Komunalno stanovanjsko podjetje, d. d., Sežana. Prav donacije omogočajo, da je varna hiša prijeten začasen dom, ki lahko hkrati sprejme 7 žensk in 13 otrok.

Na praznovanju 10. obletnice Regijske varne hiše Kras je župan Občine Sežana, g. Škabar, v imenu vseh občin, sofinancerk programa, slikovito povedal, da je z varno hišo podobno kot z gasilci. Želimo si, da so dobro opremljeni, učinkoviti in strokovni, a hkrati upamo, da njihove pomoči ne bomo nikoli potrebovali.

Zgodba vsake ženske, ki pride v varno

hišo zaradi nasilja v družini, je edinstvena, hkrati pa so si med seboj podobne. Sprva žrtev nasilna dejanja opravičuje, npr. da je povzročitelj imel slab dan ali pa krivdo prevzema nase, da je morda preveč odgovarjala, da ni naredila dovolj ... Pogosto je prisotna napačna predstava, da nasilje ni tako hudo, če ni fizičnega nasilja, toda zmerjanje, poniževanje in grožnje puščajo modrice na duši, ki včasih še bolj bolijo, kot udarci.

Poiskati pomoč je težko, zaradi občutkov strahu, sramu, zaradi groženj, da bo ženska ostala brez otrok, zaradi prepričanja, da mora družina ostati skupaj, včasih tudi zaradi pomanjkanja pravih informacij o oblikah pomoči.

Povzročitelji nasilja so še vedno v največji meri partnerji, v zadnjih letih pa v varno hišo prihaja vse več žensk, ki se umaknejo od doma zaradi nasilja svojih odraslih otrok. Nasilje za stenami doma se dogaja ženskam vseh starosti, ne glede na izobrazbo, ekonomski status, versko, nacionalno ali drugo pripadnost.

Dve tretjini žensk v Varo hišo Kras pride iz Obalno-raške in Primorsko-notranjske regije. Pomembno je, da lahko ženske ohranijo zaposlitev, da otroci ostanejo vključeni v svoj vrtec ali šolo ter da so blizu inštitucijam, ki jim pomagajo, kot so CSD, zdravnik, sodišče. Včasih pa zaradi prevelike ogroženosti to ni možno in takrat je pomembno, da se žrtev lahko umakne čim dlje od svojega domačega okolja.

Ena izmed žensk je o svojem prihodu v varno hišo zapisala: »Prišla sem v zelo slabem psihofizičnem stanju. Vsa v stresu, prestrašena, nezaupljiva, potrebna pomoči in pozornosti. A hkrati vesela, da sem še živa. Neizmerno pa sem bila srečna, da sem se lahko zvečer ulegla v posteljo in brez skrbi zaspala. Človek, ki od strahu ne upa zaspati, je za vsak varen trenutek spanca posebej hvaležen tistemu, ki mu to omogoči.«

Prav besede varnost, mir in sprejetost najboljše opisujejo, kaj si ženske in otroci ob prihodu v varno hišo želijo. Varnost omogoča tajnost lokacije, poleg tega pa tudi skrbni sosede ter spoštljivi medsebojni odnosi v hiši.

Vendar pa je za ženske pogosto ravno na začetku bivanja v varni hiši zelo težko začutiti mir, saj je treba v kratkem

času urejati mnogo stvari, npr. denarno socialno pomoč, morda sploh odpreti svoj bančni račun, podati na policiji prijavo o nasilju, pripraviti predlog za prepoved približevanja povzročitelju nasilja, morda iti domov po osebne stvari v spremstvu policije, vložiti prošnjo za brezplačno pravno pomoč, se povezati s CSD, z odvetnikom, zdravnikom in drugimi institucijami.

Mame morajo poleg tega zagotoviti prevoz v vrtec in šolo, ki jo otroci obiskujejo, ali urediti prepis oziroma se dogovoriti za začasno šolanje na daljavo. S pomočjo CSD in sodišča je treba urediti stike otrok z očetom, mame morajo otroke pripraviti na stik in jih tja pripeljati. Včasih pa morajo utemeljevati, zakaj stiki z očetom, povzročiteljem nasilja, niso v korist otrok.

Zaposlene ženskam in otrokom pri vsem tem pomagamo. Pomoč nudimo pri izpolnjevanju številnih obveznosti in urejanju dokumentacije, pri razgovorih z najrazličnejšimi institucijami, spremljamo jih na banko, CSD, sodišče ...

Skupaj z vsako žensko se najprej naredi varnostni načrt. Kasneje si ženska s pomočjo zaposlenih sestavi tudi svoj osebni načrt in si zastavi cilje, ki jih želi doseči v času bivanja v varni hiši pa tudi po odhodu iz hiše, v kateri lahko biva do enega leta.

Poleg tega pa je pomembno, da lahko ženske in otroci izrazijo svoje skrbi, strahove, jezo in žalost. Včasih se jim zazdi, da ne bodo zmogli premagati ovir na novi poti, takrat potrebujejo vzpodbudo ter nekoga, ki jim stoji ob

strani in verjame vanje.

Pomoč in podporo ženskam ter otrokom se zagotavlja tako v okviru rednih individualnih razgovorov kot tudi pri tedenskih ženskih skupinah, ki so usmerjene v spoznavanje dinamike nasilja, načine, kako izstopiti iz vloge žrtve, izboljšanju samopodobe ipd. Otrokom se nudi učno pomoč, z njimi se pogovorimo o številnih vprašanjih, ki jih imajo v povezavi z novim življenjem ali se jim omogoči nekaj sprostitve in druženja. Pomembna je tudi organizacija vsakodnevnega življenja, ki je včasih v tako veliki skupnosti kar zahtevna. Temu so namenjeni tedenski hišni sestanki. Vsaka ženska je sama odgovorna za gospodinjstvo in skrb za svoje otroke, seveda pa je medsebojna pomoč pri kuhanju, varstvu otrok, prevozih ipd. vedno dobrodošla. Za zdravje skrbimo z redno rekreacijo. Organiziramo različne aktivnosti, v katerih imajo pomembno vlogo tudi prostovoljci, kot je terapija s pomočjo živali, obiski predstav v Kosovelovem domu v Sežani, delavnice zdrave prehrane, nordijske hoje, po potrebi učenja slovenščine ali finančnega opismenjevanja. Poseben pečat življenju v hiši prinese prostovoljka, ki že vrsto let vodi ustvarjalne delavnice, kjer ženske, otroci in zaposleni skupaj ustvarjamo najrazličnejše izdelke. V lepem spominu pa vedno ostanejo skupni izleti z vlakom ter praznovanja rojstnih dni in različnih praznikov.

Medsebojna podpora in povezanost žensk v varni hiši je pogosto najbolj zdravilna in daje moč vsaki posameznici, da vztraja. Seveda pa so izjemno dobrodošli pomoč, znanje, zanos in angažiranost prostovoljcev, javnih delavcev in zaposlenih ter podpora različnih inštitucij, organizacij in društev. V varni hiši letno odgovorimo še na približno 200 telefonskih klicev s strani žensk, ki še iščejo najustreznejše oblike pomoči in jih zanima, kakšno je življenje v varni hiši. Pokličejo pa tudi ženske, ki so z bivanjem pri nas že zaključile, a včasih še potrebujejo kakšen nasvet ali spodbudno besedo. Še posebej pa smo ponosne, kadar z nami delijo vesele novice, npr. da se jim je izboljšalo zdravje, da so dobile zaposlitev ali da so si ustvarile novo družino.

Praznovanje 10. obletnice Regijske varne hiše Kras se je odvijalo v prelepem okolju jame Vilenica, ki v mnogo-

čem predstavlja simboliko varne hiše. Spustiti se v globine, v neznano, v temo je naporno, včasih strašljivo. Vsekakor pa je lažje, če imaš ob sebi skupino, ki ji zaupaš in s katero si skupaj na poti. Raziskovanje notranjosti je varnejše, če te spremlja vodnik, ki ti pokaže stopnice in prižge luč. Tako hitreje prideš do

cilja oziroma sploh začneš prepoznavati lepote, skrite v temi.

Nataša Prelesnik Korošič,
Regijska varna hiša Kras
Center za socialno delo Južna
Primorska, Enota Sežana

Foto: arhiv Regijske varne hiše Kras

Tel.: 05 62 02 442, 070 754 530

E-naslov: vhkras@gmail.com

www.vhkras.si

FB: www.facebook.com/var-nahisakras

POSVET OB SVETOVNEM DNEVU DUŠEVNEGA ZDRAVJA

Svetovni dan duševnega zdravja, ki ga vsako leto obeležujemo 10. oktobra, poudarja pomen sodelovanja in povezovanja vseh v prizadevanjih za preprečevanje, prepoznavanje in lajšanje težav v duševnem zdravju in razvoju ter krepitev dobrega duševnega zdravja vseh prebivalcev. Dobro duševno zdravje je temelj zdravja, posledično pa tudi temelj socialne in gospodarske stabilnosti, družbene blaginje in kakovosti življenja ljudi. Zato je potrebno podporno in vklju-

čujoče okolje, ki je neobremenjeno s stigmo, ki obdaja duševne težave in motnje.

Čeprav v zadnjih letih duševne motnje tako v Sloveniji kot v svetu naraščajo in je slabo duševno zdravje žal del družbenega bremena, pa je področje duševnega zdravja in iskanja pomoči za tovrstne težave še vedno stigmatizirano, slabše dostopno in zapostavljeno.

Zato smo v želji po ozaveščanju in destigmatizaciji širše javnosti v pone-

deljek, 11. 10. 2021, v Divači pripravili posvet ob svetovnem dnevu duševnega zdravja. Druženje so nam popestrili pevski zbor Doma na Krasu, pevski zbor OŠ dr. Bogomirja Magajne Divača in trobentač Aljaž Adam.

Pri odpravljanju razlik je pomemben vsak med nami, zato hvala vsakemu med nami.

Brigita Obreza,

Projektna skupina »Doma na Krasu«

Foto: arhiv Doma na Krasu

DOBRODELNI OFF ROAD ZA MAŠO

Hudo mi je bilo, ko sem slišala zgodbo male Maše. V glavi so mi odzvanjale neštete misli, ki povzročajo ogromne stiske in trpljenje Mašinih staršev. Spra-

ševala sem se, kako pomagati, kako omiliti čustveno bolečino.

Jok. Več dni sem zbiral pogum, da pokličem očeta. Ne, nisem ga mogla zbrati,

a je veselje poskrbelo za to, da sva se srečala pred vrtcem. Polurni pogovor o princeski Maši mi je povzročil še večji čustveni vihar in na poti proti domu

so me oblivala solze. Še intenzivneje so se mi začela pojavljati vprašanja, kako pomagati. Z možem sva dobila idejo o dobrodelnem dogodku. Pomagati tisti Maši, katere zgodba je preplavila medije in se dotaknila naših src.

Tako sva v soboto, 9. 10. 2021, organizirala Dobrodelni Off Road. Udeležili so se ga ljubitelji adrenalinske vožnje

in off road vozil iz cele Slovenije. Priditev sta spremljala tudi živa glasba in srečelov. To je bil čudovit dan, poln čustev, smeha, pozitivne energije in, kar je najpomembneje, izjemnih ljudi. Z izbranimi prostovoljnimi prispevki bomo Mašini družini poskušali vsaj malo olajšati skrbi in pokriti nekaj stroškov prepotrebnih terapij.

Vsem, ki ste na kakršen koli način sodelovali, se iz srca zahvaljujemo. Sami veste, kdo ste. Brez vas se dogodek ne bi mogel odviti.

Mašini družini želimo vse dobro, naj bodo še naprej tako močni, kot so bili do sedaj.

Tisti, ki pa se dogodka niste mogli udeležiti, lahko svoj prispevek donirate na

TRR SI56 0400 1004 6908 898, sklic 00 7702021, namen "za Mašo" pri Društvu Viljem Julijan ali pošljite SMS MA5 na 1919.

Ana Vatovec

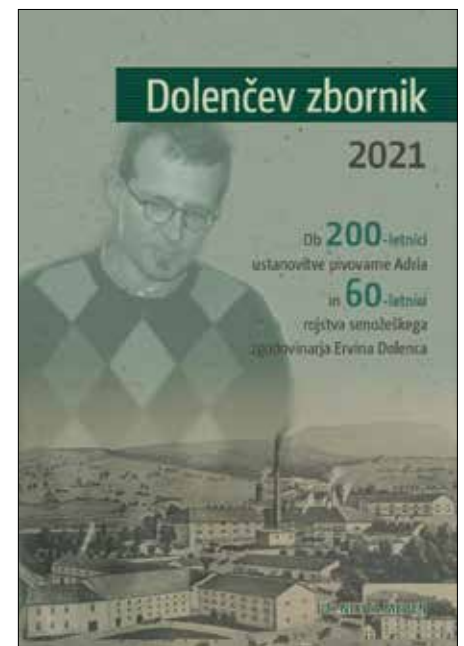
Foto: Ana Vatovec

DOLENČEV ZBORNIK 2021

Že v lanskem letu se je porajala ideja o obeležitvi 200-letnice ustanovitve pivovarne Adria in 60-letnice rojstva senožeškega zgodovinarja Ervina Dolenca. Dogodke, ki sta jih predlagala glavna pobudnika idej, Marjan Suša in Marjan Sotlar, žal zaradi epidemioloških razmer nismo mogli izpeljati. Uspela pa je izdaja Dolenčeva zbornika 2021. V slednjem se nahajajo znanstveni prispevki zgodovinarjev, ki so bili povezani tudi z Ervinom Dolencem. Svoje prispevke so napisali: Žarko Lazarevič, Bojan Godeša, Jurij Perovšek, Aleš Gabrič, Tomaž Pavlin, Nikita Meden, Asja Jugovec, Stane Granda, Andrej Studen, Simona Ker-

mavnar. Urednica zbornika je Nikita Meden.

Izdaji zbornika je 30. 9. 2021 sledila predstavitev v dvorani Rudolfa Cvetka v Senožečah. Po slavnostnem nagovoru županje Alenke Štrucl Dovgan, ki je omenila tudi, da sta bila z Ervinom sošolca, je sledila predstavitev prispevkov strani Žarka Lazareviča, Bojana Godeše, Nikite Meden, Tomaža Pavlina, Asje Jugovec, Staneta Grande. Večina avtorjev prispevkov je Ervina Dolenca poznala in se mu poklonila tudi z opisom osebnih doživljajskih trenutkov. Žal se vsi avtorji prispevkov dogodka niso mogli udeležiti. O pobudi izdaje zbornika in ideji o Do-

lenčevih dnevih je spregovoril Marjan Suša. Dogodek je povezovala Tjaša Škamperle.

Dolenčev zbornik je na voljo za nakup v Muzeju slovenskih filmskih igralcev v Divači, v času urnika muzeja (www.muzejdivaca.si), tel. 041 55 00 44.

Zahvala vsem, ki so prispevali k ohranjanju lokalne zgodovine in obeležitvi pomembne trenutke naše zgodovine.

Nataša Matevlić

Foto: Nataša Matevlić, Jurij Hadalin (osebni arhiv)

KOLESARJENJE SENOŽEČE-SLAVINA

Kulturno društvo Pepca Čehovin Tatjana je v soboto, 25. 9. 2021, organiziralo kolesarje. Štart je bil v Senožečah, pot je vodila čez »Curk«, pred Lažami smo zavili desno čez Lozo v Slavino, kjer smo imeli postanek za malico. Od tu je šla pot skozi Koče, Prestra-

nek, Orehek, Hruševje, Sajevče, Laže in nazaj čez »Curk« na startno mesto. Prevozili smo okrog 36 km pretežno makadamske poti. Vreme je bilo kot nalašč za tak podvig. Člana PGD Senožeče sta poskrbela za varno pot in k sreči ni bilo treba intervenirati, saj ni

bilo nezgod ali okvar koles. Gasilskemu društvu se zahvaljujemo za pomoč pri izvedbi kolesarjenja.

Valter Cerkvenik
Foto: Valter Cerkvenik

POHOD NA VREMŠČICO

(iskanje zadnjih sončnih poletnih dni)

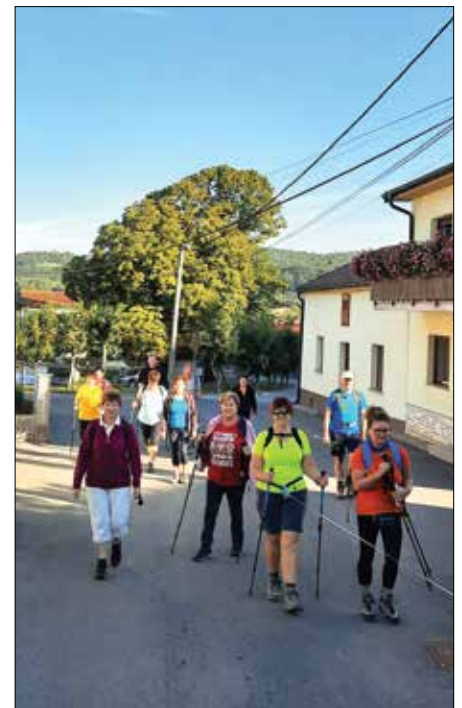
Zadnji poletni vikendi v tem letu so s soncem vabili v naravo. Tako smo v KuD Pepca Čehovin Tatjana 11. septembra organizirali pohod na Vremščico. Zbrali smo se v središču Senožeč »pr'Kalu« in se po označeni planinski poti podali proti vrhu. S krajšimi postanki v »Strugah«, pod Slatno in pred zadnjim vzponom na »Goro«, kot tudi rečemo Vremščici, smo prispeli na sončno obsijan vrh.

Z vrha je izredno lep razgled na vse strani. Preko orientacijske plošče na kamnitem stebru spoznamo bližnje in

daljne vrhove. Na severu se v bližini dviga Nanos, levo se kažejo Golaki v Trnovskem gozdu, zadaj pa Julijci. Na severovzhodu vidimo Krim, Mokrec in Javornike, na vzhodu pa seže pogled do Snežnika in Risnjaka. Na južni strani se spusti pogled prek travnatih pobočij v Vremsko dolino, na hribovite Brkine nad njo in se ustavi na Slavniku. Od jugozahoda do severozahoda se za bližnjo travnato planoto na slemenu Gabrške gore kažejo na kraški planoti vrhovi Veliko Gradišče, Veliki hrib, Trstelj in Ter. Ob dobri

vidljivosti pa vidimo na obzorju tudi Dolomite.

V bližini vrha proti Košani je obnovljena cerkvena Sv. Urbana. Na dan pohoda nas je pri cerkvi počakal g. Marjan in nam predstavil, kako je po-

tekala prenova cerkvice. Sam je eden tistih, ki so ves material prinesli k cerkvi in jo počasi leto za letom obnovili. Vse pohvale grede tem prostovoljcem, ki so poskrbeli za dediščino.

Na Vremščici deluje Center za sonaravno rekultiviranje, izobraževalni in

raziskovalni center Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani, ki je poznan po ekološki proizvodnji ovčjega mleka in sira. Sloviti ovčji sir z Vremščice lahko pri njih tudi kupite.

Vrh je dostopen iz več smeri: Senožeč, Košane, Gabrka, priljubljena je tudi

Magajnova pot, ki se začne v Vremški dolini.

Zaradi vsega navedenega, vabljeni na Vremščico.

Valter Cerkvenik
Foto: Valter Cerkvenik

ZAKLJUČNA SEZONA Z VZPONOM NA SAVINJSKO SEDLO IN LEDINSKI VRH

V letošnjem programu planinskih pohodov sem uspela organizirati in izpeljati kar nekaj visokogorskih tur, na katere se je prijavljalo do petnajst naših članov. Zadnje turo v tej sezoni sem imela s petimi planinci. V zgodnjih jutranjih urah smo se odpeljali do Zgornjega Jezerskega in naprej mimo planšarskega jezera v dolino Ravenske Kočne in parkirali na skoraj zapolnjenem parkirišču, ob katerem so bile table in smerokazi z napisanimi dostopi na vse možne smeri, na ferato, na slovensko planinsko pot ali pa na lažjo pot do Češke kočje, od koder se nadaljujejo poti na vrhove Kamniško-Savinjskih Alp. Za ogrevanje smo izbrali lažjo pot, ki pa se je kar strmo vzpenjala do prve, Češke kočje, ki se nahaja pod ostenjem Kočne in Grintovca. Proti Ledinam je bila v smeri Žrela pot zaradi poškodovanih varoval odsvetovana, zato pa smo se podali nižje in se nato povzpeli po slovenski planinski pot, katere ostenje je bilo tudi zahtevno, zavarovano z jeklenicami in klini. Oddahnili smo

si pri Kranjski koči na Ledinah, kjer je bilo zbranih že kar nekaj planincev. Oskrbnik je potožil, da so v koči brez vode, da jo bodo jutri zaprli in jo imeli odprto le še za vikende. Pot smo nadaljevali mimo osiromašenega ledenika pod Skuto, kjer je v preteklih časih trenirala naša smučarska reprezentanca. Leta 1950 je zavzemal ledenik površino 2.8 hektarja, v zadnjih letih pa se vidno zmanjšuje ter obsega nekaj čez 1.2 hektarja. Iz leta v leto ga je manj, kar potrjuje, da se zaradi segrevanja ozračja površina ledenika tanjša. Tako je tudi z ledenikom pod severno Triglavsko steno. Nekaj čez dvanajsto uro smo na vrhu sedla in Ledinskega vrha opazovali s soncem obsijano Mrzlo goro, Babe, Rinke in ostale vrhove Grintovcev. Po zahtevnem vzponu je to nekaj najlepšega, kar lahko doživiš, da globoko zadiháš in si potrdiš rekoč: »Še zmorem!« Pot navzdol je bila kar zahtevna, prepredena s kamenjem in gruščem in treba je bilo paziti, da nismo zdrsnili. Nekdo od nas je dejal, da nismo imeli sre-

če videti gamsov. Na veliko začudenje smo jih zagledali v daljavi, na melišču tik nad ledenikom. Prešteli smo jih sedemnajst in se spraševali, le kaj jedo v tem kamenju, saj ni bilo videti zelenja. Gotovo je bilo to posušeno planinsko cvetje in trave, ki so ga vztrajno mulili izpod kamenja, pod gruščem kamenja pa še debela plast ledenika, ki so ga lizali in tako nadomeščali izgubljene minerale in tekočino. Pred Kranjsko kočjo na Ledinah je vodila dobro urejena lovska pot navzdol v dolino. Opravili smo jo v dobri uri in se ob povratku domov ustavili pri planšarskem jezeru, kjer so bilo skoraj vse mize na prostem zasedene, pa smo le našli eno prosto, se zadovoljni usedli in vse porabljene kalorije nadomestili z gobovo enolončnico in »grenko zlatorogovo« pijačo. Prijetno utrujeni smo med vožnjo podoživljali današnje turo, ki smo jo srečno in brez hitenja opravili v dobrih osmih urah.

Mirjam Frankovič Franetič
Foto: Mirjam Frankovič Franetič

POGOVORNI VEČER Z IVKOM SPETIČEM MAGAJNO

Rojstni dan je navadno povezan s čestitko, praznovanjem, z rojstnodnevno torto ... Ob preskoku v dodano leto se velikokrat obrnejo tudi spomini na prehojeno pot. Več let se nabere, več je spominov. Vendar pa z leti spomini dobivajo dodano vrednost za slavljenca, pa tudi za njegove najbližje, prijatelje, znance, javnost.

Vse to, in še več, je spremljalo praznovanje 90. rojstnega dneva našega rojaka, pesnika, pisatelja, esejista, kulturnega ustvarjalca in našega prijatelja Ivka Spetiča Magajne.

V devetdeseta je vstopil v poletnih dneh, vendar pa smo se njegovemu jubileju poklonili v septembru z literarnim večerom v knjižnici v Divači.

Kosovelova knjižnica Sežana je v sodelovanju z Občino Divača, TŠKD Urbanščica in Literarnim društvom Zlati čoln Sežana pripravila zanimiv večer s posebnim poudarkom na ustvarjenem zapisu pogovora s slavljenecem, ki bo za vedno ohranjen v sliki in besedi posnetega pogovora o delu in življenju Ivka Spetiča Magajne. Sprehod skozi devetdeset let vključuje spomine na dom, otroštvo in mladost, pre-

živeto v Gornjih Vremah, delo, v veliki meri pa na literarno ustvarjanje in bogato zbirko izdanih knjig. Prav na dan praznovanja je iz tiskarne v Divači na Ivkovo mizo prispela njegova nova knjiga z naslovom SREBRNICE. Premiernemu ogledu dokumentarnega filma je na prireditvi sledil pogovor s slavljenecem. Program je z odličnim glasbenim nastopom dopolnila Tjaša Klanac ter z branjem odlomkov Ivkovih del članica Literarnega društva Zlati čoln.

In čeprav je bilo mogoče čutiti, da je

v filmu bilo povedano že vse, je Ivko, kot že neštetookrat, spletal za občinstvo številne zanimive zgodbe, doživetja in spomine.

Lepo ga je bilo poslušati. Obiskovalci smo bili enotnega mnenja, da bi ga radi še poslušali zelo kmalu.

Romana Derenčin,

Občinska uprava Občine Divača

Foto: arhiv Občine Divača

VEČER GLASBE IN PESMI ZA VSE GENERACIJE

Večer glasbe in pesmi za vse generacije je v Divači gostil kulturo pevske ustvarjalnosti in kulturo vinarstva. Seveda se ti dve področji lahko izvrstno prepletata in dopolnjujeta ob pogoju, da so skupaj zbrani umetniki različnih strok, ki svoje poslanstvo, delo in ta-

lente obvladujejo v najvišji veličini.

Jure Počkaj, Vladimir Počkaj, Pozabljeni orkester ter vinarji Vipavske doline so izpolnili nedeljski večer, ki se je izvrstno dopolnjeval s prijetno toplim, še poletnim, nedeljskim večerom. Vrhunski glasbeni program je vključev-

val pester repertoar, skrbno izbran in zelo raznolik. Prefinjeni in glamurozni napevi, znani operni samospevi, retro pop uspešnice, legendarne slovenske popevke so se na zaključku koncerta prelile v rokavske vode in legendarne elektronske "komade".

Posebno mesto, pomen in čar so zavzele uvodne slovenske pesmi, ki so bile svojevrsten poklon Sloveniji, njeni zgodovini, tridesetletnici in zavesti, da nas je, Slovence, pesem vedno budi-la, vzgajala in plemenitila. Slovenski venček je povzdignil in oplemenitil glasbeni večer na piedestal slovenstva in ni si mogoče zamisliti dragocenejšega in slovesnejšega poklona domovini in vsem nam, ki v tej Sloveniji živimo. Baritonist Jure Počkaj, operni pevec, je skoraj naš domačin, sosed. Koncerti mednarodno priznanega baritonista navdušujejo občinstvo z vrhunsko in sproščeno glasbo. Poleg zakladnice najprepoznavnejših opernih, napolitanskih in zimzelenih slovenskih napevov Počkaj programu doda prepoznavno avtorsko noto. Tokrat se je v naši občini predstavil drugič in prvič s širšo zasedbo. Na oder je v goste pripeljal Vladimirja Počkaja, očeta, in Nejca Počkaja, brata, ki sta se mu na oder pridružila s prepevanjem in igranjem. Vladimir je s sinom odpel več odličnih duetov, sam pa je dodal nepozabno in za mnoge generacije legendarno »Julitox«, s katero je pred desetletji zmagal na prvih Karaokah, ki so začele dolgo pot prav v naših krajih. Pozabljeni orkester, Forgotten Eaden, je glasbena skupina, v kateri so si pred dobrim desetletjem fantje izpod Nanosa mladost bogatili z glasbo. Bili so uspešni, prepoznavni, odmevni, z leti študija pa je skupina mirovala in čakala na morebitno ponovno vrnitev. In sedaj v delno prenovljeni zasedbi skupina zopet na odrih razveseljuje in dokazuje, da so leta mirovanja napolnili z znanjem, izkušnjami in z zrelostjo. Zbrani publiko so predstavili nekaj avtorskih pesmi

in prepričali so z glasbeno in pevsko nadgradnjo mladostniških izvedb. Na odru so v Divači Pozabljeni orkester sestavljali: Jon An Herlic, Mojca Lavrenčič, Nejc Počkaj, Simon Šubic, Žiga Klun in seveda Jure Počkaj. Žal med njimi ni bilo našega domačina Iztoka Kocena, ki je nekoč tudi bil nepogrešljivi član ansambla. Zagotovo bi tudi danes znal dokazati kaj vse se da doseči s trdim in vztrajnim študijskim delom. Sta se pa Iztok in Jure skupno predstavila v Divači na slavnostni seji Občinskega sveta občine Divača ob letošnjem občinskem prazniku. Upamo in čakamo, da nas kmalu spet skupaj navdušita. Svojevrstno nadgradnjo glasbenega večera je dopolnila izbrana kombinacija vinske ponudbe in lokalne kulinarike. Na vrtu muzejskega kompleksa se je odvijal večer predstavitve vinarjev Vipavske doline. V goste so prišli vinarji sosednje občine, občine

Vipava, s katero nas neposredno ločuje le označevalna tabla, ki nakazuje občinsko mejo. Otošče je prva vas, ki odpira pot v Vipavsko dolino in hkrati na nek način najbolj oddaljena vas, ki spada v našo občino. In zato smo organizatorji še posebej ponosni, da se je predstavitve udeležil naš občan Borut, ki v Otoščah goji vinogradništvo in odlično vinsko kapljico.

Poleg rujne kapljice so predstavili tudi mesne domače dobrote. In seveda so jih v imenu organizatorjev sprejele,

kdo drug, kot naše ustvarjalne in nepogrešljive ženske Društva kmetič sežanske regije.

Z nami so bili: ANIMA WINE, Vina na hribu Cultus Drago's Winery, Vina Štrancar, Kmetija Počkaj, Društvo kmetič Sežanske regije. To je bila prva večja skupinska predstavitev vinarjev

iz Vipavske doline pri nas. V Divači jim je bilo lepo, še jih bomo povabili in prepričani smo, da bodo z veseljem prišli. Kraški teran, ki je doma v naših krajih, se bo zagotovo rad družil z drugimi vrstami sosednjih krajev. Kultura ne pozna meja in tudi kultura vina prisega na prijateljsko

sodelovanje, kvaliteto in druženje. Dobro pa je, če dobro združuje.

Hvala vsem!

Romana Derenčin,

Občinska uprava Občine Divača

Foto: za arhiv Občine Divača, Alenfra Productions, Alen Franetič, s.p.

PROJEKT »SINERGIJA ZAPOSPLITVENEGA CENTRA IN KMETIJ«

Članice Aktiva žena Senožeče so v mesecu septembru obiskale Zavod Bodika, ki zaposluje osebe iz ranljivih družbenih skupin. Namen obiska je bilo medgeneracijsko povezovanje in izmenjava znanj med starejšimi, ranljivimi skupinami in člani kmetijskih gospodarstev.

V okviru delavnice smo Zavod Bodika, Eko kmetija Kobal iz Oševljeka ter Aktiv žena Senožeče ter drugi udeleženi izdelali mladi sir in albuminsko skuto iz kozjega mleka.

V obdobju od novembra 2019 do novembra 2021 poteka projekt »Sinergija zaposplitvenega centra in kmetij«, ki ga sofinancira Evropska unija iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in Republika Slovenija v okviru Programa razvoja podeželja 2014–2020. Partnerstvo v projektu poleg vodilnega partnerja Zavod Bodika – zaposlitveni center, ki ima svojo enoto tudi na Malem Dolu pri Komnu, sestavljalo še kmetija »Žužkovi« iz Malega Dola in pa Mateja Marc – nosilka dopolnilne dejavnosti na kmetiji iz Ustij pri Ajdovščini.

Projekt je vezan na Javni razpis za podukrep 16.9. Podpora za diverzifikacijo kmetijskih dejavnosti v zvezi z dejavnostjo v zvezi z zdravstvenim varstvom, socialnim vključevanjem, kmetijstvom, ki ga podpira skupnost ter izobraževanjem o okolju in hrani. Vodilni partner projekta, Bodika, Zavod za predelavo hrane in turizem deluje kot zaposlitveni center, v katerem so zaposlene osebe na zaščiteneh delovnih mestih. S projektom »Sinergija zaposplitvenega centra in kmetij« smo želeli v Zavodu Bodika doseči, da bi se zagotovilo delovno mesto za osebo iz ranljive družbene skupine, ki ji bi zaposlitev prinesla ekonomsko varnost, kvalitetno delovno okolje za razvoj svojih spretnosti in tudi napredovanje v delovni vlogi. Preko projekta se je v Zavodu Bodika tako zaposlila nova oseba na zaščitene delovnem mestu, v projektu smo zaposlili tudi osebo na običajnem delovnem mestu, ki je koordinirala projekt. Preko projekta si skušamo prizadevati za ohranjanje kakovostnih delovnih mest v zaposlitvenem centru in kmetijah.

V projektu smo se osredotočili na izdelavo povsem novih produktov – v Zavodu Bodika smo se osredotočili na izdelavo jogurtov, skute in mladih sirov iz kozjega mleka. Mateja Marc – nosilka dopolnilne dejavnosti na kmetiji je izdelala nove naravne kozmetične proizvode – mila in kreme.

V projektu smo se z ostalima partnerja v projektu povezali na ta način, da smo s kmetijo »Žužkovi« začeli predelovati mlečne izdelke iz njihovega kozjega mleka, z Matejo Marc, nosilko dopolnilne dejavnosti na kmetiji, pa skupno destilacijo zelišč, ki jih vzgajajo v zaposlitvenem centru, ter izdelavo skupnih kozmetičnih proizvodov. V projektu gre za pomemben odnos sodelovanja in prenosa znanj iz enega partnerja na drugega.

V okviru projekta je Zavod Bodika v sodelovanju s kmetijo »Žužkovi« organiziral več delavnic, na katerih smo prikazali izdelavo domačih jogurtov, skute in mladega sira. V delavnice so bile vključene osebe iz ranljivih družbenih skupin, kot so starejši, brezpo-

selni, osebe s težavami v duševnem zdravju. Delavnice so bile namenjene tudi medgeneracijskemu povezovanju in s tem povezanim prenosom znanj. V delavnicah je bil vedno sovklučen tudi zaposlen na zaščitnem delovnem mestu, ki je pomagal voditi delavnice in si s tem pridobil dodatne kompetence v okviru delovnega mesta. Rezultat izvedbe delavnic je bil torej vključevanje ranljivih družbenih skupin, medgeneracijsko povezovanje, hkrati pa ozaveščanje o pomembnosti zaposlovanja invalidov na zaščitnih delovnih mestih, ozaveščanje o zdravi lokalno pridelani hrani, ozaveščanje o pomenu kmetij. Kmetija »Žužkovi« iz Malega Dola v projekt vključena na način, da sodeluje pri predelavi mlečnih izdelkov – kmetija ima v lasti kože. Člani kmetije »Žužkovi« skrbijo za vzrejo koz, molžo kozjega mleka in mleko dostavljajo

Zavodu Bodika za predelavo kozjega mleka v jogurte, skuto in sire. Delo z živalmi predstavlja tudi posebno terapevtsko vrednost za vključene ranljive skupine.

Mateja Marc – nosilka dopolnilne dejavnosti na kmetiji iz Ustij pri Ajdovščini v okviru projekta predaja znanja o določenih rastlinah, ki jih v zaposlitvenem centru vzgajamo in lahko tudi uporabimo za eterična olja, kozmetiko ipd. Nastala eterična olja, hidrolate, macerate, ki nastajajo v sodelovanju s kmetijo in zaposlitvenim centrom nato Mateja predela v naravne kozmetične proizvode. V Zavodu Bodika skupaj urejamo zeliščne vrtove in nasad sivke. Mateja Marc, nosilka dopolnilne dejavnosti na kmetiji

se je v okviru projekta usposabljala v Veliki šoli aromaterapije, ki služi kot predpriprava za NPK aromaterapevt. Aromaterapija doprinaša pomembno terapevtsko vrednost na vključene osebe iz ranljivih družbenih skupin. V drugem letu projekta poteka tudi prenos informacij o projektu na druge kmetije, s katerim želimo približati pomen povezovanja. Sodelovanje med partnerji ima visoko dodano vrednost tako za zaposlitveni center kot za obe kmetiji, saj smo uspeli resnično doseči sinergijo – vsi povezani skupaj smo dosegli cilje, ki jih vsak član partnerstva sam zase ne bi mogel doseči.

Zavod Bodika

Foto: arhiv Zavoda Bodika

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO,
GOZDARSTVO IN PREHRANO

SEŽANA: DRUŠTVO KMETIC SE JE PREDSTAVILO NA VEČERU GLASBE IN PESMI ZA VSE GENERACIJE

Društvo kmetic sežanske regije je na območju upravne enote Sežana aktivne že več kot 40 let. Članice skrbijo za ohranjanje starih običajev, opravil in navad, zato na prireditvah prikazujejo stara kmečka opravila in pripravo že

pozabljenih jedi.

Po enoletnem premoru zaradi epidemioloških razmer so bile v letošnjem avgustu in septembru kar aktivne. Sodelovale so na prireditvi v okviru meseca Praznika terana in pršuta v Lipici, kjer so obiskovalcem ponudile domače pecivo in pijačo. Bile so tudi na prazniku občine Sežane, kjer so v mestnem parku, poleg Društva proizvajalcev Kraškega brinjevca Društva proizvajalcev Brkinskega slivovca, Društva vinogradnikov in vinarjev krasa, Društva turizma na kmetijah »Fraska« in mnogih drugih, obiskovalcem nudile domače dobrote.

12. septembra 2021 so se prestavile tudi v Divači. Na borjaču pri Muzeju slovenskih filmskih igralcev so na prireditvi Večer glasbe in pesmi za vse generacije z Juretom Počkajem in Pozabljenim orkestrom ter gostom Vladimirjem

Počkajem - Žlajfom, obiskovalcem nudile domače pecivo in na stojnici cvrle jabolka ter tako marsikoga spomnile na mladost, ko so mame in none pripravljale to sladico. Bile so vesele, da so lahko sodelovale in tako popestrile glasbeni večer.

Milena Štolfa

Foto: Milena Štolfa

UREJANJE HUDOURNIŠKE STRUGE V OTOŠČAH

Pošteno je, da se tudi v odročnih krajih ureja krajina in skrbi za prebivalce. Navsezadnje tudi prebivalci takih krajev plačujejo v državno blagajno vse prispevke, ravno tako, kot vsi ostali, ki živijo po mestih. Za tiste v mestih je

samoumevno, da imajo upravno enoto, trgovine, šole, krožke ..., in to vse v nekaj minutah ter jih ne skrbi za infrastrukturne težave, ki pogosto nastajajo zaradi vremenskih sprememb. Za prebivalce oddaljenih vasi pa ni tako.

Tam jih skrbi, ali bo cesta po neurju ostala prevozna, če jim bo burja polomila električne drogeve, če jim bo hudournik odnesel zemljo na vrtu ... In take skrbi imajo s hudournikom prebivalci majhne vasice Otošče, v naši

občini. Letos je bilo pri njih poskrbljeno, da je del struge hudournika urejen in varen. **Direkcijo Republike Slovenije za vode** sem povprašal o tej investiciji in posredujem njihove odgovore na moja zastavljena vprašanja. Hvala vsem za opravljeno delo in odgovore. Dodajam nekaj svojih fotografij, ki so nastale proti koncu njihovih del, in sicer konec avgusta meseca.

1. Kakšen je bil namen sanacije struge potoka v Otoščah?

Sanacija je bila izvedena z namenom zavarovanja stanovanjske hiše pred poplavami in erozijskim delovanjem vode ter zaščiti cestne infrastrukture pred plazanjem.

2. Kako so potekala dela urejanja?

Izvedena je bila regulacija v dolžini 120 metrov. Rekonstruiralo se je obstoječe kamnite zidove, dozidalo podporne zidove v peščenjaku položenega v betonsko podlago ter uredilo rečne pragove, da se je ribam omogočila migracija gorvodno po strugi. Hkrati pa se je s podpornimi zidovi stabiliziralo brežino med potokom in dostopno cesto, na kateri so bili vidni znaki drsenja. Ker je območje varovano, smo pri gradnji upoštevali smernice Zavoda za ribištvo, Zavoda za varstvo narave in Zavoda za varstvo kulturne dediščine.

3. Od kje je bil pripeljan kamniti material za izgradnjo zidu?

Material za izgradnjo kamnitih zidov iz peščenjaka je bil pripeljan iz okoliških kamnolomov.

4. Kdo je bil naročnik teh del?

Naročnik del je bilo Ministrstvo za okolje in prostor, nadzornik del Direkcija Republike Slovenije za vode, izvajalec del pa DRAVA, vodnospodarsko podjetje Ptuj, d. o. o.

5. Kdo je plačnik del?

Plačnik del je Ministrstvo za okolje

in prostor.

6. Koliko let se je planiralo to zdajšnje urejanje?

Ureditev je bila planirana že dalj časa. V letošnjem letu so bila zagotovljena sredstva, s katerimi je bila mogoča izvedba del.

7. Koliko je bila vrednost zdajšnje sanacije?

Vrednost zdajšnje sanacije znaša 108 tisoč evrov.

8. Se planira še kaj naprej urejati v vasi Otošče? Če ja, kdaj?

Izpred vasi Otošče je predvidena sanacija manjše erozijske zajede, ki se pojavlja neposredno ob dostopni cesti.

9. Se planira kakšno drugo urejanje hudournika v občini Divača?

V občini Divača se je septembra uredil potok Potočnik v Dolenji vasi. Izvedena je bila selektivna odstranitev naplavin in ureditev pretočnega profila. Do konca leta 2021 se bo uredil senožeški potok dolvodno od Senožec. Predvidena dela so odstranitev odvečne rasti in naplavin iz pretočnega profila.

10. Če imate pripravljen kakšen splošen opis te sanacije, se zanj priporočam.

Predmetni projekt je obravnaval vzdrževalna dela v javno korist na potoku Močilnik v naselju Otošče v skupni dolži-

ni okoli 120 metrov. Zaradi nevezane zemljine, v katero je struga vrezana, je prihajalo do krušenj brežin. V preteklosti so bile te brežine sicer stabilizirane s številnimi opornimi zidovi in kamnitimi zložbami, ki so bile zaradi delovanja vode bile močno poškodovane. V času kratkotrajnih in intenzivnih padavin, ob poletnih neurjih oz. jesenskih deževjih potok Močilnik privzame hudourniški značaj vodotoka. To pomeni, da pride do izrazito dinamičnih procesov erozije, premeščanja in odlaganja plavin ter do oblikovanja vodnega in obvodnega prostora.

Osnovni namen vzdrževalnih del je bil, da se je na predmetnem odseku saniralo brežine in tako preprečilo nadaljnje erodiranje brežin na okoliška zemljišča, ki so v privatni lasti. V samo strugo potoka se ni posegalo in ni spreminjalo njenega pretoka, širine in globine. V sklopu sanacije se je zagotovila rekonstrukcija obstoječega kamnitega zidu, dozidava podpornih zidov iz lokalnega kamna-peščenjaka, ki je položen v AB podlogo, obnova obstoječega obrežnega zavarovanja in ureditev pragov v potoku.

Andrej Škapin

Foto: Andrej Škapin

RESTAVRATORSKA ŠOLA GRADIŠČE SUMMER SCHOOL 2021

V avgustu 2021 je v cerkvi sv. Helene na Gradišču pri Divači potekala prva etapa mednarodne restavratorske šole za študente treh univerz: ljubljanske Akademije za likovno umetnost in oblikovanje, zagrebške Akademije za likovno umetnost in švicarske Univerze za uporabne znanosti in umetnosti iz Lugana (SUPSI - Scuola universitaria professionale della Svizzera italiana).

Delavnica je namenjena izpopolnjevanju študentov in mladih zaposlenih na področju konserviranja-restavriranja stenskih poslikav, trajala pa bo tri leta. V letu 2021 je delavnica potekala med 2. in 27. avgustom in je zajemala preliminarne raziskave, dokumentiranje stanja in razvoj metodologije čiščenja in utrjevanja. Ta metodologija bo osnova za delavnico, ki bo potekala prihodnje leto. Med delavnico so bila poleg praktičnega dela v cerkvi sv. Helene izvedena tudi številna predavanja strokovnjakov različnih strok, študentom so bili predstavljeni tudi občina Divača, Park Škocjanske jame in širša okolica. Ob zaključku delavnice je bila pripravljena predstavitev za interesirano javnost, lokalno skupnost in predstavnike Ministrstva za kulturo. Predstavitve so se na veliko veselje študentov in organizatorjev udeležili številni domačini, ki so si cerkev in

predvsem njene poslikave ogledali skupaj s strokovnjaki in spoznali njihovo delo. Posebno pozornost si je prislužila npr. »skrita miška« med tacami večje mačke (leva?), ki je vidna le pod UV svetlobo, saj je bila neznano kdaj preslikana, tako da je ob navadni svetlobi ne moremo videti.

Prihodnje leto bodo na poslikavi v cerkvi svete Helene izvršeni konservatorsko-restavratorski postopki, ki so bili zastavljeni na letošnji delavnici, tretje leto restavratorske šole pa

bo posvečeno estetski prezentaciji stenskih poslikav. V jeseni 2021 potekajo na cerkvi sv. Helene na Gradišču tudi restavratorska dela na zunanjsčini, dela sofinancirata Občina Divača in Ministrstvo za kulturo RS, tako da se lahko upravičeno nadejamo, da čaka do sedaj nekoliko zapostavljeno cerkvice sv. Helene svetlejša prihodnost.

Minka Osojnik,

ZVKD Nova Gorica

Foto: arhiv ZVKD Nova Gorica

NA BARKI NADALJUJEMO S SPOMLADANSKO VNEMO

Na Barki smo ohranili spomladansko vnemo in nadaljevali z načrtovanimi aktivnostmi za letošnje leto. Odločili smo se, da nadaljujemo z urejanjem balarja in z lani pričeto obnovo ter da postavitvi fontane dodamo še svežo barvo ograjam, košu in nadstrešku, samo igrišče pa temeljito operemo in ga porišemo z otroškimi igrami ter črtami za igranje košarke. Kljub preprostosti vseh aktivnosti, je celotna ureditev balarja potekala kar pet dni, od nabave vsega materiala (dan 1), ureditve dodatnega priključka za vodo (dan 2), temeljitega pranja tal (dan 3 in 4), do sobotnega barvanja ograj, koša, lesa nadstreška ter risanja košarske rakete in otroških iger (dan 5). Ker se nas je zbralo kar lepo število, je vsak poprijel tam, kjer mu najbolj ustreza in v čemer je najboljši. Tako je na primer eden izmed vaščanov prijel za brusilnik in varilnik ter izdelal nova vrata na ograji balarja. Ker je bil vroč dan in smo delo končali v času kosila, smo si lajšali vročino s hladno pijačo in potešili lakoto s toplim obrokom; glasbe pa tudi ni manjkalo. Tako je bil balar pripravljen na opasilo, ki smo ga organizirali že čez štirinajst dni.

V lanskem letu smo bili kar malo razočarani, da se je epidemiološka slika ob koncu poletja tako hitro poslabšala in smo zato morali odpovedati opasilo. Letos pa se nam je nasmehnila sreča, kar smo hitro zagrabili. Tako smo sovaščani stopili skupaj in organizirali ter izvedli izjemno vaško praznovanje; pa še vreme nam je bilo pisano na kožo. Za tiste, ki še ne veste, opasilo na Barki traja več dni. Pričelo se je že v nedeljo, 22. Avgusta, z organizacijskim sestankom na balarju, kjer smo se uskladili in dogovorili, nato pa do srede uredili pri-

javo prireditve, raznesli vabila, naročili pijačo, pripravili divjad za golaž (donacija Lovske družine Timav Vreme, za kar se jim lepo zahvaljujemo), raznesli in polepili plakate ter uredili druge organizacijske zadeve. Nato pa se je pričelo. Prvi dan (četrtek) smo pripravili »breskovc«, drugi dan (petek) pa pripravili prireditveni prostor (postavitve šanka, okrasitev balarja z zelenjem, ureditev okolice, postavitve miz in klopi ipd.). Tretji dan (sobota) je bil glavni dogodek – opasilo na Barki, kjer smo pričeli s kulturnim programom in si ogledali igrani odlomek »Hujšanje po domače in težave s psi« dramske sekcije TKŠD Urbanščica, v izvedbi Joška Franetiča in Stojane Race, ki sta nas pošteno nasmejala in za kar se jima iskreno zahvaljujemo. Nato smo nadaljevali s plesom z glasbeno skupino Belle de Jour. Naj omenim, da nas je presenetil izjemen obisk in hitro »hlapenje« breskovca. Kljub zabavi in plesu pozno v noč smo se v nedeljo dopoldan zbrali in otvorili cerkev sv. Kancijana na Barki, katere obnova se je zaključila tik pred opasilom. Na ta dan smo imeli sveto mašo za opasilo na Barki. Sledila je sladka pogostitev. V ponedeljek (peti dan) smo rezervirali zase in izvedli tradicionalni piknik za vaščane; z divjačinskim golažem, seveda. V naslednjih dneh je sledilo pospravljanje in obujanje spominov na lep in zabaven vaški praznik.

Na Barki je bila letos zelo odmevna tudi in predvsem obnova cerkve sv. Kancijana. O tem je bilo že zelo veliko napisanega, zato ne bom šel v podrobnosti. Želel bi le izpostaviti, da sem

prav ponosen na vse nas, da smo stopili skupaj in naredili nekaj dobrega za vas in za širšo skupnost; od iniciative žensk za zbiranje denarja, različnih donacij, do pridobitve sredstev od Ministrstva za kulturo in dejanske izvedbe. Vsak je prispeval nekaj in na koncu se je kamenček po kamenček zgradil v celoto. Sedaj pa imamo obnovljeno cerkev in ostalo nam je še nekaj sredstev, da operemo in pobarvamo še preostali zunanji del cerkve ter naredimo nekaj manjših drugih popravkov.

Ker neprenehoma gledamo, kje in kako bi lahko vas še bolj povezali oz. jo naredili prijazno za vse generacije, smo skupaj z Anu Kahuna in Matejo Urbančič pripravili predlog za obogatitev vasi z urejenimi srečevališči s pametnimi klopmi prijateljstva. Predlog so sovaščani ob manjših spremembah in nadgradnjah sprejeli, tako da je bila odlična ideja za kandidiranje na Participativnem proračunu Občine Divača za leto 2022. Zelo me veseli, da smo stopili skupaj kot vas in zbrali dovolj veliko število glasov, da bo projekt naslednje leto spomladi tudi izveden. Letošnje leto je bilo zelo pestro; in še teče, trenutno se izvaja obnova fasade na stari šoli, okna pa so bila že zamenjana. Za vse to pa smo lahko hvaležni vsem sovaščanom, ki z veseljem pridejo skupaj, se podružimo in kaj skupaj naredimo. Naj gre le tako naprej.

Mario Benkoč,
Podpredsednik Krajevne
skupnosti Barka
Foto: Mario Benkoč

PREDSTAVITEV UNIVERZE ZA TRETJE ŽIVLJENJSKO OBDOBJE KRAS V VREMSKI DVORANI

V sodelovanju z Občino Divača in Društvom upokojencev Divača je društvo TKŠD Urbanščica povabilo v Vreme Društvo za tretje življenjsko obdobje Kras, da predstavijo svoje delovanje v novem študijskem programu za leto 2021/22, seveda z možnostjo vpisovanja v programe delovanja, v katere se lahko vključijo dijaki, študentje, zaposleni, upokojenci in seveda vsi, ki bi radi pridobivali nova znanja in spoznanja na

področju literature, zgodovine, geografije, tujih jezikov, študijskih izletov ter delavnic in vadbe za lastno zdravje. Udeležba je bila na predstavitvi sicer skromna, so pa bili tisti, ki so se predstavitve udeležili, veseli tega, da imajo tudi sami več možnosti izbire, kam vse bi se lahko vključili v svojem prostem času. Seveda pa moraš postati član društva. Ob vpisu znaša letna članarina 15 €, za posamezne programe izobraževanja pa je treba

prispevati še nekaj evrov, odvisno od programa, ki ga želiš obiskovati. Program dela je zelo zanimiv in bogat, saj je poleg znanj in osvežitvijo dosedanjih tudi velik poudarek na medsebojnih srečanjih s krepitvijo prijateljskih vezi.

Mirjam Frankovič Franetič
Foto: Mirjam Frankovič Franetič

ZAŽELIMO SI OPTIMIZMA

Ko smo že mislili, da se epidemija počasi poslavlja in da bo čez zimo izzvenela, se je nedavno pojavila nova različica koronavirusa, ki nam daje slutiti, da bo epidemija še nekaj časa krojila naš vsakdan. In čeprav smo po 20 mesecih ukrepov, omejitev ali pa samo previdnosti pred okužbo z novim koronavirusom vsi že pošteno utrujeni, smo lahko tudi veseli in ponosni, da smo z našim odgovornim obnašanjem in s cepljenjem preprečili najhujše. Da smo naše skupnosti ohranili žive, da se nismo popolnoma zaprli za štiri zidove in da smo v naših vaseh in mestih še vedno del velike družine.

Da je temu tako, se moramo zahvaliti vsem vam, dragi občani naših desetih primorsko-notranjskih občin, ki upošteвате ukrepe, ki ste previdni in skrbite zase ter za ljudi, ki vas obkrožajo.

Velike zasluge za to imajo v naših občinah tudi obe županiji in osem županov, pripadniki vseh desetih občinskih štabov civilne zaščite, pripadniki regijskega štaba civilne zaščite, številni prostovoljci in vsi ljudje dobre volje in polni optimizma.

Predvsem pa moramo biti vsi hvaležni zdravstvenim delavcem. Njim gre zahvala, da se epidemija tudi v naši regiji počasi, a vztrajno umirja.

Pred dvema letoma smo zadnjič na običajen način pričakovali božično-novoletne praznike. Lanski so potekali pod strogimi pogoji, letošnji bodo podobni, upajmo, da vsaj malo bolj sproščeni. Čeprav se nam zdi, da razmere niso v naših rokah, pa lahko k njihovemui izboljšanju pripomo-remo vsi: z nošnjo zaščitne maske, z razkuževanjem in umivanjem rok, z izogibanjem gneči v zaprtih prostorih, in seveda, s cepljenjem proti nove-

mu koronavirusu. Zato se zahvaljujemo vsem, ki ste tudi doslej to počeli in našo družbo ohranili v relativno dobrem epidemiološkem stanju.

V krogu družine, prijateljev, ob kuhanem vinu, pri maši ali na mestnem trgu vam želimo, da preživite bližajoče praznike previdno, vendar vseeno veselo in polni optimizma.

Člani štaba civilne zaščite za Notranjsko-Primorsko vam želimo prijetne božične praznike, v novem letu pa, da bi končno preživeli vse mutacije novega virusa, odvrgli maske in se decembra spet vrnili v običajno pričakovanje praznikov, kot smo ga nazadnje doživeli pred dvema letoma.

Lep pozdrav.

Sandi Curk,
Poveljnik CZ za Notranjsko

POSLOVILI SMO SE OD IVANA ZADNIKA

*Samo še to opravi,
samo še to postori,
potem se odpočijem
in umirim ...*

(T. K.)

V mesecu novembru smo se na pokopališču v Divači poslovili od najstarejšega borca
Tovariša Ivana Zadnika.

Rodil se je 15. februarja 1926 v Skadanščini v Čičariji. Srednje velika kmetija ni dajala dovolj kruha, zato je oče leta 1928 odšel v Ameriko po dodaten zaslužek. Tam je umrl leta 1935. Mati se je poročila drugič. Ivana je dala učiti mizarskega poklica v Trst. Pred razpadom Italije leta 1943 je prišel domov in kot 17-letni fant odšel v partizane, najprej v Istrski odred, nato pa v prvo hrvaško istrsko četo z nalogo, da pomaga tamkajšnjim borcem. Potekali so nenehni boji v Gorskem Kotorju in Liki. Ivan je bil dvakrat ranjen. Bile so hude zime in lakota. Dočkal je konec vojne in bil demobiliziran novembra 1946. Na železnici v Divači se je zaposlil leta 1947. Šolo za vlakovodje je končal leta 1949 in bil do upokojitve zvest železnici. Tovariš Ivan Zadnik je bil zelo aktiven v mladinski organizaciji in v Zvezi borcev Divača. Za svojo dejavnost je prejel veliko pohval in priznanj. Ponosen je bil še posebej na priznanje Zveze borcev Slovenije ob 70-letnici delovanja. V Krajevni organizaciji ZB Divača je bil dolgoletni član izvršilnega odbora. V Divači sta si še ženo zgradila dom in ustvarila družino, kjer živijo od leta 1947.

Mnogo si ustvaril, zdaj vsak korak spomin je nate in hvaležna misel in velika HVALA ti za vse.

Nada Grandič
v imenu članov KO ZB Divača

RAD(A) POMAGAŠ?

Pokličite na: **031 831 030** ali pišite na: info@sopotniki.org

ČLOVEK ČLOVEKU SOPOTNIK.

ORA LAS Sopotniki DIVAČA DOBRA POT kospri

Z vami smo kjerkoli in kadarkoli nas potrebujete. Tudi v letu 2022, ko vam želimo, da bo enostavno vse v redu.

.....

*Želimo vam
srečno in zdravo 2022*

Vsem krajanom občine Divača v teh zelo težkih korona-virusnih časih želimo predvsem zdrave in mirne božično-novoletne praznike ter srečno in zdravo novo leto 2022.

Andrej Škapin
SD Divača

DIAMANTNA OBLETNICA POROKE

Oktober 2021 sta **Draga** in **Ivan Rojc** iz Divače praznovala 60. obletnico poroke. Visok jubilej sta nasmejana slavljena obeležila v krogu družine ter se spominjala tistega posebnega dne davnega leta 1961, ko sta bila svet in način življenja precej drugačna kot sedaj. Petinosemdesetletna zakonca sta ponosna na to, da kljub starosti in zdravstvenim težavam še vedno lahko skrbita zase; vzdržujeta s cvetjem obdano hišo, obdelujeta zelenjavni vrt in gojita kokoši. Dnevi jima v družbi dobrih sosedov hitro minevajo, popestri pa jih tudi psička Daša. Draga in Ivan se pa najbolj razveselita takrat, ko ju obiščeta hčerki z družinama, še posebej pravnuček Jernej. Zakoncema Rojc je ob delu, vsakodnevni skrbeh in veselju šest skupnih desetletij zelo hitro minilo, toda ne preostane jima nič drugega, kot da pogumno nadaljujeta skupno pot proti platinasti poroki.

Tanja Rojc
Foto: Tanja Rojc

PRAZNOVAL JE 80 LET

O **Ediju Cerkvniku** iz Gornjih Vrem sem za občinski Glasnik pisala že pred desetimi leti, ko je dopolnil 70. let, in zapisala, da je bil že takrat po doživetih letih eden starejših invalidov v Sloveniji. V srednji šoli, ki jo je obiskoval v Kopru, je kot šestnajstletni fant skočil v vodo na glavo in naletel na skalo. Ta usodni skok mu je popolnoma spremenil življenje ter ga priklenil na invalidski voziček. Dolga leta je zanj

skrbela mama, ki mu je stala ob strani in ga podpirala, ter tudi vsa bratova družina v skupni hiši. V življenju mu ni bilo dolgčas. Ukvarjal se je z radio-amaterstvom, zbiranjem znamk, starih razglednic, s streljanjem z zračno puško in marsičem drugem. Srečeval se je z invalidi tako doma kot tudi na oddihu v toplicah in širom Slovenije. Vedno je bil in je še sedaj dober sogovornik. Po mamini smrti in kasneje po bratovi

vso skrb v gospodinjstvu zanj prevzela njegova svakinja, **Ivanka Cerkvnik**, ki zanj skrbi tudi zadnja leta, ko je večinoma v postelji in ga sama ne more več dvigovati. Dvakrat na teden pa ji s pomočjo na domu in drugimi opravili pomagajo delavke **Društva Vezi-Vizija** iz Sežane. Edi je vedno dobre volje nasmejan in poln optimizma. To je najboljša popotnica za dolgo življenje. Za njegov rojstni dan, ki ga je praznoval v oktobru, smo ga z županjo Občine Divača **Alenko Štrucl Dovgan** ter predstavnicama Rdečega križa – Območnega združenja Sežana in Enote v Divači obiskale in mu zaželele še vrsto zdravih let. V času našega obiska pa ga je obiskal tudi njegov sosed, nekdanji predsednik Krajevne skupnosti Vreme **Ivan Grandič** in mu za darilo prinesel veliko repo iz svoje njive. Povedal nam je, da ima Edi že iz otroštva najraje okisano repo.

Mirjam Frankovič Franetič
Foto: Mirjam Frankovič Franetič

SVETOVANJE V IZOBRAŽEVANJU ODRASLIH

Učimo se skozi vse življenje – v vseh obdobjih in na različne načine.

Ljudska univerza Sežana ima že več let osrednjo vlogo v izobraževanju odraslih v lokalnem in širšem okolju tako na področju izobraževanja kot svetovanja. Ponujamo raznovrsten nabor izobraževalnih programov formalnega in neformalnega izobraževanja, prav tako pa tudi programe in tečaje izpopolnjevanja in usposabljanja za delo in osebni razvoj.

Včasih se ne znamo ali se težje odločimo za primeren program, nadaljevanje izobraževanja ali tečaj, zato vsem odraslim, ki potrebujejo več informacij, v našem svetovalnem središču brezplačno svetujemo in nudimo podporo pri:

- izbiri ustreznega izobraževalnega programa,
- pregledu znanj, izkušenj, spretnosti in kompetenc, ki jih že imate,

- premagovanju učnih in drugih težav in ovir, ki so povezane z izobraževanjem,
- načrtovanju, organizaciji in poteku izobraževanja in učenja,
- načrtovanju nadaljnje izobraževalne in poklicne poti.

Pri našem delu upoštevamo in zagotavljamo, da je informiranje in svetovanje v zvezi z izobraževanjem prostovoljno, brezplačno, nepristransko, objektivno in predvsem zaupno.

Stremimo k temu, da možnost informiranja in svetovanja v izobraževanju odraslih zagotavljamo tudi tistim, ki so zaradi svoje oddaljenosti od središča v neenakem položaju ali imajo zaradi drugih vzrokov otežen dostop do izobraževanja in svetovanja ter potrebujejo več podpore in pomoči.

Skrbimo tudi za ciljne skupine, ki so na trgu dela in v izobraževanju v slabšem položaju, zato pri dejavnosti sve-

tovanja upoštevamo njihove potrebe in značilnosti ter razvijamo različne oblike, vrste in vsebine svetovalnega dela. Sodelujemo tudi z zunanjimi organizacijami, kot so Zavod za zaposlovanje, druge izobraževalne institucije, društva in podjetja.

Osebo vam svetujemo v prostorih Ljudske univerze Sežana (ob upoštevanju splošnih priporočil in aktualnih ukrepov za preprečevanje širjenja koronavirusa), enako kakovostno pa informiramo in svetujemo tudi po telefonu, elektronski pošti, prek spletnih orodij in z informativnimi gradivi.

Lepo vabljeni, da izkoristite možnosti svetovanja in izobraževanja pri nas!

Ljudska univerza Sežana

LJUDSKA UNIVERZA SEŽANA

IZZIVI SODOBNEGA ČASA Z NATUROPATINJO ANJO STERLE

Pred pričetkom drugega sklopa jesenskih predavanj Izzivi sodobnega časa, ki jih organizira sežanska ljudska univerza, sem se končno na lepo jesensko jutro dobila z mentorico Izzivov mlado, a že izkušeno naturopatkinjo Ano Sterle v njenem studiu Suo tempore, ki se nahaja v pritličju sežanskega Inkubatorja, ki letos praznuje 30 let svojega delovanja.

Za pričetek dneva mi je pripravila kavo s cikorjo in mešanico pravega kakava ter andske rastline maca (ki uravnava ženske hormone in dviguje razpoloženje in energijo). Že ob vstopu v njen prostor občutiš sproščenost, enostavno lepoto, odprtost in svobodo. Kot da bi se dober del bremen ali težek kamen odvalil z ramen. Omami me vonj po raznih eteričnih oljih, saj pri svojem delu neuropatije uporablja aromaterapijo. K toplini prostora pripomore tudi svetilka keramičarke Ane Hanzel, slike deklet in žensk z rožami Sonje Prosen in številne strokovne knjige. Če so nekateri prej obiskovali naturopatkinjo v Ajdovščini, je sedaj za Kraševce in Brkince velika

prednost, da imamo v Sežani Anjo, ki je junija 2019 z odliko diplomirala, pred tem pa je štiri leta študirala naturopatijo na Šoli za evolutivno naturopatijo v Novi Gorici.

- Kdo je pravzaprav naturopat?

Oseba, ki je zaključila študij naturopatije. A danes imamo veliko šarlatanov, neukih ljudi, ki posegajo na področja

različnih poklicev, za katere niso kvalificirani in naredijo lahko več škode kot koristi. Zato moramo biti pazljivi in preverjati, komu zaupamo in celostno stopamo z njimi na pravo pot k zdravju. Ob izobrazbi pa je bistvo poklica v tem, da z upoštevanjem šestih naturopatskih načel obravnava človeka celostno ali holistično. To po-

meni, da pri iskanju vzroka za tegobe upošteva človekove različne sfere oz dele (fizično telo, čustva, um in duh). Pri svojem delu naturopat uporablja nežne, neinazivne, neagresivne in neškodljive naravne preparate in metode. Pri tem pa seveda upošteva naturopatska načela.

-Kateri so naravni preparati, ki jih svetujete?

To so:

- gemoderivati (pripravki iz brsti rastlin, kar spada v področje fitoterapije. V brsti so namreč življenjska sila, hormoni, vlaknine, vitamini, skratka vse informacije odrasle zdrave rastline),
- oligoelementi: svetujem uporabo elementov v sledih (cink, baker, zlato, kobalt idr.),
- floriterapevtske mešanice: pri tem gre vse bolj popularno uporabo različnih cvetnih esenc. Največ pri delu uporabljam Bachove in avstralske cvetne esence, lahko pa svetujem tudi druge.
- po potrebi pa svetujem še naravne dodatke k prehrani, od terapij na terapevtski mizi pa izvajam Krani-osakralno terapijo, Akupunkturno masažo po Penzlu, občasno reiki...

-Komu pomagata in za katere težave?

Name se obračajo ljudje, ki jih tarejo fizične in psihosomatske težave. V zadnjem času so to nespečnost, tesnoba, menopavzne težave, išias, bolečine v hrbtenici, panični napadi, prenajedanje, izgorelost, razne težave otrok in mladostnikov (koncentracija, spomin, strahovi, sramežljivost). Tu so tudi različne življenjske situacije, v katerih človek potrebuje pogovor, podporo, da se poda v novo smer življenja. Predvsem pa si mora naturopat vzeti dovolj časa, da prisluhne človeku, da ga posluša z razumevanjem in empatijo. To so kvalitete naturopata. Pri otrocih bi še omenila pogoste prebavne težave, nočno močenje postelje. Naturopat išče vzroke, kajti izhajam iz novogoriške šole, ki se obrača na teorijo dr. Hamerja, avtorja petih bioloških zakonov. Poudariti pa moram še, da naturopat človeka nikakor ne odvrta od konvencionalnega načina zdravljenja.

Anja je tudi licencirana inštruktorica gibalne terapije ali dinamične meditacije Kinergy, za kar se je 5 let izobraževala pri mojstru Labuschagne.

To metodo, ki jo poučuje že 10 let, priporoča vsaki odrasli osebi za zdravje, dolgoživost in sproščenost ter tudi tistim, ki si želijo globljega dela na sebi. Občasno dobi tudi povabila iz podjetniškega okolja, da predava v povezavi z zdravjem, preventivo, izgorelostjo in z udeleženci naredi praktične vaje, ki jim lahko koristijo tudi med delom. Lani je na pobudo sežanske Ljudske univerze zasnovala prvi obsežen tečaj Izzivi sodobnega časa, sestavljen iz več sklopov, ki je bil izjemno dobro sprejet. V štirih skupinah se ga je lani udeležilo skoraj 50 ljudi. Letos pa se izzivi nadaljujejo.

Na jesen Anja svoje delo dopolnjuje še z mineralogrami, zanesljivo metodo, pri kateri se z odvzemom vzorca las prikaže stanje pomembnih mineralov in njihovo razmerje v telesu, s čemer lahko izboljšamo zdravje in tudi preprečujemo različne tegobe, ki jih v prihodnosti imeli, če ne bi nepravilnosti odpravili. Na voljo bo tudi test prehranske intolerance, ki bo na več kot 600 različnih živilih pokazal, na katera živila smo preobčutljivi.

Olga Knez

Foto: Olga Knez

ŠOLA ZDRAVJA TUDI V DIVAČI

»METODA 1000 GIBOV« je priročnik s seznamom in opisom 51-tih vaj, avtorja Nikolaya Grishina, dr. med., nevrologa in manualnega terapevta. Vadečim vaje demonstrira voditelj, ki se za vodenje usposobi na tečaju. Po Sloveniji že vrsto let aktivno vadi več skupin, ki so včlanjene v društvo »Šole zdravja«, med njimi je tudi skupina iz Sežane. Tamkajšnji voditelj **Dragomir Mali** nas je za občinski praznik Občine Divače navdušil, da smo se zbrali in v mesecu septembru pričeli aktivno vaditi na travniku pred Škrateljnovo domačijo v Divači. Zbralo se nas je 18 vadečih, ki smo pripadnost skupini potrdili s pristopno izjavo in članarino, ki znaša za celo leto (tj. do naslednjega septembra 2022) 20 €. Vadimo 3-krat tedensko, in sicer v ponedeljek, sredo in petek od 7.30 do 8.00. Z jutranjo vadbo v naravi v dobrih 30 minutah razgibamo vse sklepe, od prstov rok do prstov nog. Zaradi slabe drža pri vsakdanjih opravilih, zaradi dolgotrajnih ponavljajočih se gibov, obrabljenih sklepov, poškodb ipd nastajajo bolečine, otekline, limfni zastoji, kar preprečuje pretok energije – kroženje krvi in telesnih tekočin. Temu pogosto sledijo bolezni notranjih organov. S primerno aktivnostjo pospešujemo prekrvavitev in izboljšujemo mišično moč, ki nam daje oporo za boljšo držo telesa, ravnotežje, boljšo gibljivost, vzdržljivost, s čimer izboljšamo svoje telesne in psihične sposobnosti, kar pripomore k boljšemu počutju in večji storilnosti, kar nam zagotavlja

daljšo samostojnost oziroma možnost, da skrbimo zase in za druge. Naučiti se moramo poslušati svoje telo.

Zaporedje vaj je skrbno izbrano po pravilu postopnosti: od znane do neznanne, od lažje do težje vaje, od slabše do boljše izvedbe, od manj do več ponovitev v istem času. Izogibamo se sunkovitih gibov, pri čemer nam pomaga pravilno dihanje. Raztezne vaje izvajamo glede na sposobnosti, sami se kontroliramo tako, da vedno delamo do rahle bolečine. Telovadimo v vsakem vremenu, ob deževju pa pod streho večnamenskega objekta in tržnice v Divači. Z dobro voljo in nasmehom v nov dan vadbo zaključimo s klepetom ob kavici.

Mirjam Frankovič Franetič,

vodja skupine »ITA RINA-DIVAČA«

Foto: Mirjam Frankovič Franetič

KAJ IMATA SKUPNEGA RAZGIBAVANJE IN OGREVANJE?

Snežinke bodo kmalu veselo zaplesale in prekrile pokrajino čez in čez. Še bolj hladno bo. Ne glede na mraz, sneg ali dež neki ljudje, oranžno oblečeni, vsako jutro ob 7.30 zjutraj telovadijo. To so vztrajni člani Društva Šola zdravja, ki zimo drugače doživljajo, saj redno telovadijo ob vsakem vremenu, zunaj, na prostem, tudi na snežnih površinah. Pravzaprav se snega veselijo. Telovadijo po metodi »1000 gibov« - preproste vaje, ki so primerne za vsakogar. Vaje za roke, noge, trup in glavo, gor-dol, levo-desno, vdih-

-izdih, počep, kroženje z glavo, stoja na eni nogi ..., vse v pol ure. Čisto dovolj. In ni jim mrzlo. Tudi ko pridejo domov niso premraženi, saj so začeli dan z razgibavanjem. In vsako jutro vajo ponovijo. Tako prihranijo tudi pri ogrevanju. V teh časih podrazitve zmanjšano ogrevanje pride še kako prav. Pridružite se jim še vi. V tej veseli družini, ki se ne zmeni za mraz, vam bo prav prijetno. Razgibali se boste, družili z novimi prijatelji (seveda po predpisanih ukrepih), pa še znižali si boste račun za ogrevanje. Ni druge, le

poiščite, kje v bližini telovadijo kakšni oranževci. Veseli vas bodo!

Neda Galijaš

Če bi v vašem kraju želeli imeti tako skupino, kontaktirajte društvo (059 932 066, info@solazdravja.si). Poskrbeli bodo, da tudi v vaši občini kmalu začne telovaditi skupina Šole zdravja. Na njihovi spletni strani lahko pogledate kje so lokacije skupin Šole zdravja.

NE POZABI NA VABILO – VKLJUČI SE V PROGRAM SVIT

Program Svit je preventivni zdravstveni program, namenjen preprečevanju in zgodnjemu odkrivanju raka na debelem črevesu in danki. V program so vsake dve leti povabljene osebe stare od 50 do 74 let, ki imajo urejeno osnovno zdravstveno zavarovanje. Rak na debelem črevesu in danki je ena izmed najpogostejših oblik raka, za katero zbolevalo v Sloveniji. S pravočasnim odkritjem ga lahko zelo

uspešno zdravimo ali celo preprečimo. Za to obliko raka je značilno, da se razvije iz predrakavih sprememb na steni črevesa, ki jih imenujemo polipi, in se jih lahko pravočasno odkrije z udeležbo v Program Svit. **Sodelovanje v preventivnem programu je preprosto, saj večino korakov opravite kar od doma.** Izpolnjeno Izjavo o prostovoljnem sodelovanju vrnete v Program Svit po

pošti. Na podlagi podpisane izjave prejmete komplet dveh testerjev za odvzem vzorcev blata s priloženimi navodili. Pomembno je, da kuverto s testerji oddate v poštni poslovalnici in ne v poštni nabiralnik, saj se zaradi vremenskih vplivov vzorci lahko poškodujejo. V laboratoriju Programa Svit se nato opravijo natančne analize vaših vzorcev blata, v katerih se ugotavlja prisotnost

krvi v blatu, ki je s prostim očesom ne vidite in ki je pokazatelj bolezenskih sprememb v črevesu – tudi polipov. Osebe z negativnim izvidom, kjer niso bile najdene sledi krvi v blatu, bodo v program ponovno povabljeni čez dve leti. Osebe s pozitivnim izvidom pa bodo napotene na dodatne preiskave ter se kasneje s svojim osebnim izbranim zdravnikom dogovarjale o nadaljnjih postopkih obravnave.

Ker se rak na debelem črevesu in danki razvija daljše obdobje brez očitnih zdravstvenih znakov, je ključno, da se tudi osebe, ki so navidezno zdrave in ki spadajo v starostno skupino, v kateri je ta rak najpogostejši, odzovejo v preventivni program. Ko se pojavijo resne zdravstvene težave, je morda bolezen že toliko napredovala, da je za učinkovito zdravljenje morda že prepozno.

V letu 2020 se je v občini Divača na vabilo v Program Svit odzvalo 61,55 % povabljenih oseb, tako kot drugod po Sloveniji, pa se tudi na tem območju bolje odzivajo ženske kakor moški.

Če ste prejeli vabilo v Program Svit in se nanj še niste odzvali, **vas ponovno vabimo, da to storite čim prej. Program Svit vam lahko reši življenje!**

ZAHVALA

Pred petintridesetimi leti sem začela svojo delovno pot v takratni Banki Koper, danes Intesa Sanpaolo Bank, poslovalnica Divača.

Z odlično strokovno pomočjo in življenjskimi nasveti gospe Karlince Kljun, za kar se ji od srca zahvaljujem, sem se zelo lepo vživela v vaše okolje in med vas.

Hvala vam za vse prijazne in vzpodbudne besede, kavice, sladkarije ... in še kaj bi lahko naštel. Bilo mi je zelo lepo delati med vami.

KRIŽANKA 2

Pred vami je 5. **nagradna križanka št. 2 (stran 70)**, v kateri se lahko preizkusite v poznavanju in iskanju gesel na temo naravne in kulturne dediščine lokalnega prostora. Želimo vam prijetno in poučno razvedritev, če se vam pri kakšni besedi zatakne, pa odgovor najdete na spletni strani ali Facebook strani Zavoda Dobra pot (www.dobra-pot.si, <https://www.facebook.com/DobraPot>).

Nagrade so prispevali: Kamnoseški izdelki umetnostne obrti Jernej Bortolato; Čebelarstvo Gombač, Naklo; Javni zavod Park Škocjanske jame, Slovenija; Jamarsko društvo Gregor Žiberna Divača in Avtoplus TPS, d. o. o.

Srečni nagrajenci četrte križanke so: Andrejka Lukač iz Ve-

likih Loč, Edvard Puntar iz Dolnjih Ležeč in Ticijana Iskra iz Divače.

Ponovno vabljeni, da celotno rešeno križanko fotografirate in pošljete do 30. 1. 2022 na sitka.tepeh@dobra-pot.si ali po pošti na Zavod Dobra pot, Barka 31, 6217 Vremski Britof. Nove dobitnike nagrad bomo izžrebali prihodnje leto. Imena nagrajencev bodo objavljena v eni izmed naslednjih števil glasila.

Še enkrat se zahvaljujemo vsem sponzorjem in donatorjem za prijazen odziv in darovane nagrade, s katerimi bomo obdarili navdušene poznavalce kulturne in naravne dediščine naših krajev.

Zavod Dobra pot

**PO 50. LETU JE TOLIKO
BOLJ POMEMBNO SKRBTI ZA
SVOJO R*T.**
Vsaj enkrat na dve leti.

NIJZ
Nacionalni inštitut
za javno zdravje

Svit
DRŽAVNI PROGRAM
PRESEJANJA IN ZGODNJEGA
ODKRIVANJA PREDRAKAVIH
SPREMENB IN RAKA NA
DEBELEM ČREVESU IN DANKI

www.program-svit.si

Dodatne informacije o Programu Svit lahko dobite:

- pri svojem osebnem izbranim zdravniku ali
- v Svitovi kontaktni točki v Zdravstveno vzgojnem centru ZD Sežana (ZP Hrpelje) na telefonski številki 05 29 27 559 sli preko spletne pošte zvc@zd-sezana.si ali
- na spletni strani www.program-svit.si.

Pomoč pri izpolnjevanju Izjave o prostovoljnem sodelovanju in vabljenju v program pa dobite:

- na elektronskem naslovu svit@nijz.si in
- v Svitovem klicnem centru na številki 01 620 45 21.

Svit

DRŽAVNI PROGRAM
PRESEJANJA IN ZGODNJEGA
ODKRIVANJA PREDRAKAVIH
SPREMENB IN RAKA NA
DEBELEM ČREVESU IN DANKI

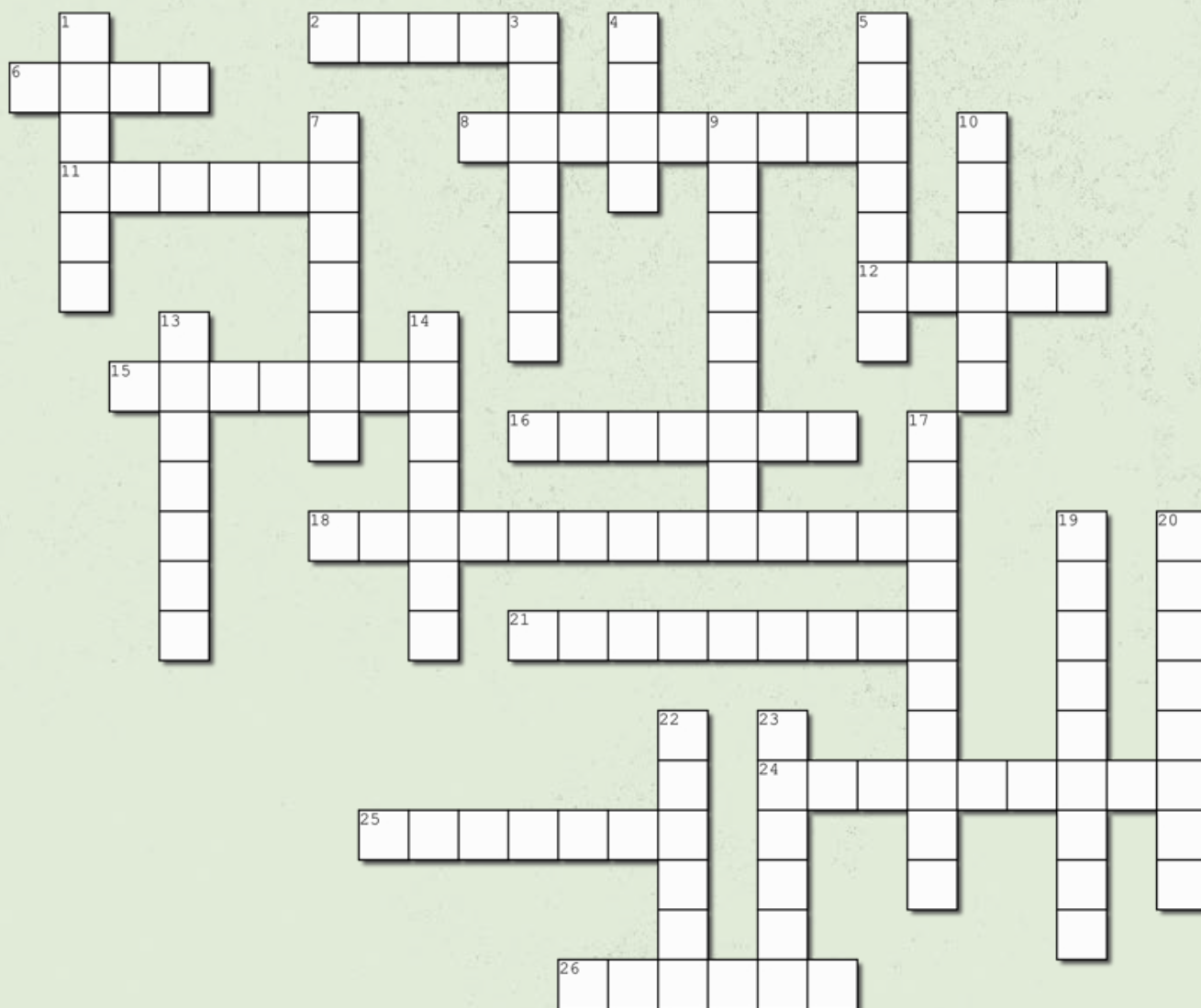
Živa Žerjal,
NIJZ OE Koper

Vaša Elvira.

INTESA SANPAOLO BANK
Slovenija

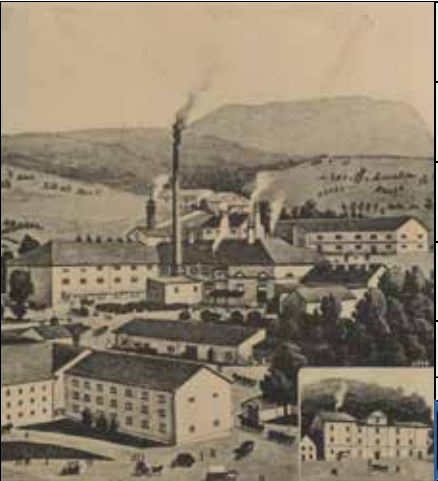
NAGRADNA KRIŽANKA**Vodoravno:**

2. del drevesa iglavcev, tudi oddaja na Radiu 1 o aktivni starosti
6. stara brkinska jed, mineštra iz kislega zelja
8. spodmol, arheološko najdišče iz kamene dobe na krasoslovni učni poti Divaški kras
11. kratica mednarodne organizacije OZN za izobraževanje, znanost in kulturo
12. podolgovata plitva posoda iz enega kosa lesa, primerna za mesenje, shranjevanje
15. ročna ali strojna priprava, na katero se pri predenju navija preja
16. narečni izraz za zdravilo
18. pred skoraj 200 leti odkrita prva jamska žuželka
21. ponovna uporaba že uporabljenih snovi v proizvodnem procesu
24. udornica na Rodiškem, kjer so sklenili v 19. stol. premirje Avstrijci in Francozi
25. rahla, peščena, rodovitna prst, ki pokriva slemena Brkinov
26. prazgodovinsko gradišče nad Famljami v Vremski dolini

Navpično:

1. drugo ime za košaro za shranjevanje orehov, spleteno iz srobota ali beke
3. opravljanje skupnih del na kmetiji, dnina
4. narečni izraz za pokopališče
5. ime gradu v Ilirski Bistrici, kjer je prebival zadnji bistriški vitez Alochus
7. listnat grm ali drevo, plodove so uporabljali nekoč tudi za izdelovanje moke
9. invazivna tujerodna vrsta rastline, ki povzroča pri človeku alergene reakcije
10. ime vretena, ki so ga uporabljale predice na Primorskem
13. olupljena in sušena češplja, oblikovana v zlatorumene medaljone
14. gnojilo iz preperelih organskih odpadkov in prsti
17. zimska šega, ko se obdaruje otroke s suhim sadjem, orehi, rožiči, medenjaki
19. priimek znane rodbine stavbarskih mojstrov iz Rodika v 17. stol.
20. brkinski narečni izraz za kolerabo
22. ob vhodnih vratih napeljana vinska trta po ogrodju iz letev
23. stenske poslikave na svež ali suh omet, v srednjeveških cerkvah na Divaškem ohranjene iz 15. stol.

			SESTAVIL: MARIJAN SOTLAR	OTOČJE V BALTSKEM MORJU	NAMEN, CILJ	ŽENSKA OBLIKA MOŠKEGA IMENA EMILIJ	GLAVNO MESTO SALVADORJA	ANSAMBLI Z TREH OSEB	EDVARD KOČBEK	DATOTEČNI FORMAT ZA STISKANJE DATOTEK	OBALNO ISTRSKO MESTO	ZDRAVILNA RASTLINA IZ SKUPINE PRAPROTI	OSNOVNI GRADNIKI BELJAKOVIN
			OMAMA, OMRTVIČENJE										
			LAMARCKOVA TEORIJA										
			DERIVATI AMONIJAKA						BL. ZNAMKA PERUTNINE PTUJ SKLADATELJICA FORTE				
			JUŽNOAFRIŠKI VODITELJ MANDELA							KI NE DELA RAD BORIS TOMAŠIČ			
			MOZOLJ						TERME PRI PADOVI NIZEK ŽENSKI GLAS				
GLASNIK	NEKDANJA ANGLEŠKA ROCK SKUPINA	MINERALNO GNOJILLO ŠPORTNA DEŠČICA S KOLEŠČKI			OKRASNO DREVO PAJESEN STAR SLOVAN							OTTO KERN ITALIJANSKI PEVEC TOTO	
BLAGOVNA ZNAMKA KMETIJSKE MEHANIZACIJE IZ KRANJA					VELIKA VEŽA PREVAJALKA IN PESNICA MILIČ							CEREBRO-VASKULARNI INSULT PETER ERŽEN	
VODNA RASTLINA S PLAVAJOČIMI LISTI						ARABSKI ŽREBEC FRANCOŠKA MODNA HIŠA				PRAŠIČ INSTRUMENT ZA TESTIRANJE DRAGIH KAMNOV			
NEKDANJI ITALIJANSKI POLITIK MORO					AMERIŠKI REŽISER HAYNES TUKAJ					VRSTA ŽOLNE MITOLOŠKO BIVALJIŠČE UMRLIH			
TABORNIK, GOZDOVNIK					ČLANI LIONISTIČNE ORGANIZACIJE							IZRAELSKA BRZOSTRELKA	
MESTO OB MAJNI V NEMČIJI					GIB NOGE PRI HOJI POKRAJINA OB SAVI							BRINJEVO ŽGANJE SLIKARSKA TEHNIKA	
GLASNIK	NASILEN ODVZEM PROSTOSTI KAKI OSEBI	OKRAJŠAVA ZA JUNIOR ZAJČJE MESO			OBLAČILO MUSLIMANK STAROGRŠKI VOJAŠKI POVELJNIK			VAS PRI LUKOVICI					
NAVADA V POSLOVANJU										ORGAN VIDA			ZAPIS POSLOVNEGA DOGODKA V KONTO MESEC GRUDEN
OZNAKA ZA KEMIJSKI ELEMENT GALIJ			DANSKI OTOK VERDIJEVA OPERA							SMILJAN ROZMAN			VRŠILEC DOLŽNOSTI MESTECE V SPODNJI AVSTRIJI
GLIVIČNA BOLEZEN NA RASTLINAH				ELLA ANDERSON GLAVNA SESTAVINA METINEGA OLJA						ČAROVNICA Z OTOKA AJAJE STAROGRŠKA GOZDNA VILA			
NOVINARKA MIRJAM OBLAK													
NASELJE V BELI KRAJINI						ZNAKI ZA TONE	MARSHALLOV NAČRT SPLAVARSKI DROG S KLJUJKO						J. VIETNAMSKI POLITIK NGUJEN VAN OTTO AICHER
IME SLOVENSKEGA PISATELJA CANKARJA					NOVOZELAN. IGRALEC RAGBIJA ERE NASPROTJE Z DOBRIM								SLOVENSKI VIOLINIST IGOR AMERIŠKA PLESNA GLASBA
OZNAKA ZA KEMIJSKI ELEMENT TITAN			TIMI ZAJC ŠPANSKI SPOLNIK		DEFEKT, NAPAKA VEZNIK								ŽAN BASKERA PRVA IN ZADNJA ČRKA ABECEDE
BAKRENA DOBA							FILMSKA IGRALKA KRAVANJA (ITA RINA)						JAPONSKI POLITIK ŠINZO
ITALIJANSKI IGRALEC RAF							GOL						GOREČA, TLEČA SNOV

UGANKARSKI SLOVARČEK: AJLANT - okrasno drevo, pajesen, CVI - cerebrovaskularni insult, TODD - ameriški režiser Haynes, UZI - izraelska brzostrelka, ZAR - oblačilo muslimank, ERP - Marshallov načrt, TJE - južnovietnamski politik Ngujen Van, ENARI - novozelandski igralec ragbija Ere, VALLONE - italijanski igralec Raf, CLASH - nekdanja angleška rock skupina, CLEON - starogrški vojaški poveljnik, RAG - ameriška plesna glasba

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE: REVOLUCIJA, EKONOMIZEM, GRK, KAPUCA, RALO, RMAN, SENOŽEČE, ND, SM, AS, ODISEJA, TRIPTIH, GELOZE, RETO, JAVOR, VU, EDNA, AZOV, TELOH, PNIKS, ELSTIC, RI, JC, TENAKEL, AID, SEAT, KANAL, DVOR, AV, RAV, LOČNA, MEDICI, ALA, UŠAKOV, VINIL, EKG, ZA, DANILO, LAER, LE, ZILA, OK, SOJENJE, RUVO, MAT, ON ELAN, ŠIV, EDAMEC, ZELENICE, ČINELE, ANT, UVAC

V NOVO LETO Z NOVO ENERGIJO

V več kot šestdesetih letih delovanja smo iz krhke hišice ustvarili trdno hišo. Zato je prišel tudi čas, da se poslovimo od našega polžka. V prihodnje nas boste lahko prepoznali pod novim svežim znakom, s katerim na trdnih temeljih zaobjemamo raznolikost naših dejavnosti z odprtostjo za nove izzive. Poleg številnih delovnih izzivov nas v novem letu čaka tudi preimenovanje družbe Komunalno stanovanjsko podjetje, d. d., v Komunalna Sežana, d. d.. Za podjetje pomeni to poenostavitev, saj je to ime, ki ga največkrat izrečemo tako zaposleni kot tudi vi občani.

V novo leto pa vstopamo tudi z novo močjo, našo Mravljico. Pozdravljeni občanke in občani! Sem

mravljica, službo sem dobila na Komunalni v Sežani. V novem letu bom skrbela za čiste Brkine in Kras. Marljivo bom ločevala odpadke, pomagala vam bom z nasveti, vozila se bom s kamioni in prišla prav v vsako vašo vas. Obiskala bom tudi otroke v vrtcu in šoli. Dela se izredno veselim. Veliko se moram še naučiti, zato bom morda sprva sramežljiva. Obljubim pa, da se bom zelo trudila za skupni lepši jutri. Računam tudi na vašo pomoč. Se vidimo!

P. S. Že konec decembra bodite pozorni, saj vam bom v nabiralnike dostavila kuverto, v njej pa pomembne dokumente, ki jih boste potrebovali v letu 2022. V kuverti boste prejeli:

- urnik odvoza ostanka komunalnih odpadkov
- navodila za pravilno ločevanje odpadkov
- 4 kupone za oddajo odpadkov na zbirnem centru
- kupon za oddajo odpadkov na Akciji zbiranja nevarnih odpadkov in
- obrazec za naročilo brezplačnega odvoza kosovnih odpadkov z vašega doma.

Bodite pozorni in ne pozabite odpreti kuverte, dokumente pa shranite, saj so veljavni celo leto 2022. Svetujem vam, da si dneve odvoza ostanka komunalnih odpadkov obkrožite še na vašem domačem koledarju. Vaša Mravljica.

**Komunalno stanovanjsko podjetje,
d. d., Sežana**

JAVNI POZIV K PRIJAVI RAZSTAV V MALI GALERIJ MIRA KRANJCA V KOSOVELOVEM DOMU SEŽANA ZA SEZONO 2022/23

Kosovelov dom Sežana objavlja javni poziv k prijavi razstav v Mali galeriji Mira Kranjca za sezono 2022/23. Poziv je namenjen vizualnim umetnikom, likovnim ustvarjalcem in ustanovam, ki svojo dejavnost predstavljajo v obliki razstav. Kosovelov dom bo v sezoni 2022/23 pripravil predvidoma pet (5) razstav, od katerih bo vsaka odprta približno pet tednov. Prijavitelji lahko predlagate okvirni termin odprtja razstave (mesec), vrstni red razstav pa bo oblikoval galerijski svet. Zamiki znotraj posameznih obdobjev zaradi uskladitve vseh letnih programov niso mogoči.

Rok za prijavo je 8. februar 2022. Prijave sprejemajo izključno po e-pošti na e-naslov info@kosovelovdom.si. V rubriko »Zadeva« morate vpisati »RAZSTAVE 2022/23 – PRIJAVA«.

K prijavi morate priložiti:

- podpisano izjavo v obliki .pdf, da se strinjate s pogoji razstavljanja, navedenimi v besedilu razpisa,
- do največ 10 slik del, ki jih nameravate razstavljeti, posamezno v obliki .jpg ali vse v isti listini v obliki .pdf – ne prilagajte katalogov ali povezav na spletne strani ipd.

Obrazec za prijavo in izjava sta poleg besedila razpisa objavljena na spletni strani Kosovelovega doma Sežana pod zavihkom Razstave (<https://kosovelovdom.si/dogodki/javni-poziv-k-prijavi-razstav/>).

Prijave bo pregledal tričlanski galerijski svet, sestavljen iz

predstavnika Kosovelovega doma Sežana in dveh zunanjih strokovnih sodelavcev (predstavnika kuratorjev in predstavnika ustvarjalcev) ter izbral razstave. Svet si pridržuje pravico do neupoštevanja nepopolnih prijav in zavrnitve prijav brez dodatnega vsebinskega pojasnila.

Prijavitelji bodo o izboru obveščeni najkasneje do 30. marca 2022.

Kosovelov dom Sežana

Foto: Kosovelov dom Sežana

POVEŽITE NAJPOMEMBNEJŠE BANČNE STORITVE ZA ODLIČNO CENO

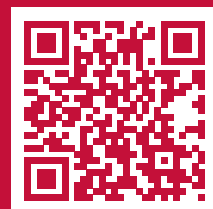
v Paketu Komplet.

Zmagovalna kombinacija storitev vključuje **vodenje računa, najboljšo spletno in mobilno banko v Sloveniji, nižjo obrestno mero** ob sklenitvi stanovanjskega kredita ter še več ugodnosti.

Sklenite Paket Komplet na **najbližji pošti**.

NovaKBM

080 1770
nkbm.si/paket-komplet

SPOŠTOVANE OBČANKE IN DRAGI OBČANI KRASA TER BRKINOV!

Za nami je še eno nepredvidljivo leto, ko virusa kljub številnim ukrepom žal še nismo uspeli zaježiti. Leto je bilo zelo naporno tudi za vse zaposlene v zdravstvu, ki se v tem trenutku nahajajo v nezavidljivem položaju in prosijo za dragoceno pomoč tudi izven svojih vrst. Poskušajmo jim pomagati z zrelimi in odgovornimi ravnanjem kot posamezniki in skupnost.

S takšnim ravnanjem bomo pomagali tudi gospodarstvu, turizmu in razvoju Krasa in Brkinov ter odpiranju delovnih mest, ki so ključna za blaginjo naše regije.

Pomembno je, da ob takšnih trenutkih ohranjamo pozitivno naravnost, damo še večji poudarek povezovanju, sodelovanju, enotnemu in skupnemu razvoju Krasa in Brkinov.

Na pobudo predstavnikov gospodarstva, turizma in kulture smo se v vseh 4-ih občinah: Sežani, Komnu, Divači in občini Hrpelje-Kozina odločili, da obnovimo lanskoletno enotno okrasitev z lučkami in kolesi s sloganom: **»Življenje na Krasu in v Brkinih se vrti naprej«**.

Gre za uspešno turistično promocijo Krasa in Brkinov, o kateri so poročali mnogi mediji v Sloveniji in v tujini (AFP, Euronews, Cycling Today, Inquirer).

Kolo z lučkami vsebuje simboliko, ki nas spomni na gibanje, ustvarjalnost, razvoj in prihodnost, na nekaj svetlega in pozitivnega, na vrednote, ki nas vse skupaj vztrajno ženejo naprej. Z

Nataša Čič, Senožeče. Foto: Marko Pleterski

enotno okrasitvijo se želimo pokloniti našim odličnim kolesarjem za vrhunske rezultate, ki so poleg ostalih slovenskih športnikov, najbolj vplivni ambasadorji naše zelene Slovenije.

Hkrati želimo opozoriti na naravne in kulturne danosti Krasa in Brkinov. Medtem ko Kras obiskovalce privablja s kraškimi jamami, lipicanci, srednjeveškimi vasicami in kamnitimi zidovi, teranom in pršutom, nas Brkini očarajo s čudovitimi travniki in sadovnjaki, majhnimi cerkvicami, mirnostjo in prijaznostjo domačinov. Kras in Brkini sta odlična kolesarska in pohodniška destinacija, bogata s kulturno dediščino naših prednikov, številnimi kulturnimi ustvarjalci in dogodki ter odličnimi kulinaricnimi ponudniki, ki so prav tako deležni mnogih priznanj v tujini.

Ob tej priložnosti bo JSKD Sežana izdal koledar »Življenja na Krasu in v Brkinih se vrti naprej« s predstavitvijo svoje dejavnosti in prazničnim programom. V kolikor bodo dopuščale razmere, bo Območna razvojna agencija Krasa in Brkinov, d. o. o., v sodelovanju z lokalnimi ponudniki in organizatorji izpeljala čim več prazničnih dogodkov. O izvedbi programa vas bomo obveščali na spletnih straneh organizatorjev.

Drage občanke in spoštovani občani, prijazno vas vabimo, da se pridružite enotni okrasitvi **»Življenje na Krasu in v Brkinih se vrti naprej«**. Povezani in enotni izrazimo svojo ustvarjalnost, vsak na svoj poseben, kreativen in pozitiven način. Zelo bomo veseli vašega odziva. Naj harmonija Krasa in Brkinov v naše kraje privabi čim več domačih in tujih obiskovalcev.

Ob tej priložnosti se vam zahvaljujemo za vašo pomoč in sodelovanje tekom celotnega leta. Vam in vašim najdražjim voščimo zdravja, prijetne in mirne praznike ter vam ob prihajajočem letu 2022 želimo mnogo uresničenih želja.

David Škabar,

župan Občine Sežana

Saša Likavec Svetelšek,

županja Občine Hrpelje-Kozina

Alenka Štručl Dovgan,

županja Občine Divača

Erik Modic, župan Občine Komen

Urša Pipan, Vremski Britof. Foto: Tjaša Brajdih

TRADICIONALNI BOŽIČNO-NOVOLETNI KONCERT

Pihalni
orkester

DIVAČA

19. 12. 2021, OB 18. URI V TELOVADNICI OŠ DIVAČA

Prireditev bo potekala skladno s trenutno veljavnimi odloki za preprečevanje širjenja virusa covid-19. Zaradi zagotavljanja ustrezne razdalje med obiskovalci in omejenih kapacitet telovadnice bodo na voljo vstopnice v predprodaji na blagajni Muzeja slovenskih filmskih igralcev med obratovalnim časom muzeja. Če bi se prikazal interes, bi izvedli dodaten koncert, in sicer v soboto, 18. 12. 2021, ob 18. uri. Vstopnice bodo na voljo od 15. 12. 2021 dalje.

Mogoča je tudi rezervacija vstopnic na elektronskem naslovu: tamara.udovic@kinoteka.si
Rezervirane vstopnice je potrebno dvigniti najkasneje uro pred koncertom.

Za morebitna dodatna pojasnila glede koncerta lahko pišete na: po.divaca@gmail.com